nderdag 20 Februari 1941 No. 9877 Eerste blad

LEEUWARDER NIEUWSBLAD

DAGBLAD VOOR FRIESLAND

BUREAUX: REDACTIE EN ADMINISTRATIE
GALILEER KERKSTRAAT 17, BIJ HET POSTKANTOOR

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor Leeuwarden, Schrans en Huizum, aan huis bezorgd, per 3 maanden f 1.25; in de provincie f 1.60, bij vooruitbetaling. Losse nummers 3 cent
Telefoon: Admin. 4545, Redactie 4547. Giro-no. 6002

ADVERTENTIEPRIJS:
1—3 regels 45 ct., verdere regels 12 ct., Vrijdags 13 ct., Zaterdags 15 ct. Reclames 25 ct., Vrijd. 30 ct. Zaterdags 35 ct. per regel. Buiten Friesland regelprijs 18 ct. Zaterdags 20 ct. Reclames 40 ct. Zaterdags 45 ct.

BUITENLAND

e strijd in Oost-Afrika

a de herovering van Kassala

Toen de oorlog begon, had Italië in t-Afrika een strijd op drie fronten roeren. Naar het Noorden toe vielen troepen de Anglo Egyptische Soedan naar het Oosten Britsch Somaliland naar het Zuiden de Kenya-kolonie. alle richtingen zijn aanvankelijk suc- en geboekt. Zoo werd in de Soedan belangrijke plaats Kassala bezet, een ppunt van spoorwegen, dat a.h.w. ang geeft tot het eigenlijke Soedan- ed. De verwachting was dan ook, de Italianen verder zouden door- en in de richting van Karthoem. is niet gebeurd; de strijd bleef hier el als aan de grens van Kenya r Moyale werd veroverd,) het ka- r behouden van een actie van be- kelijk klein formaat, die weliswaar zekere terreinwinst opleverde, maar forsch genoeg werd doorgezet, om groote veroveringen te leiden. ren anders verliep de worsteling om sch Somaliland. Of hier de verdedi- onvoldoende was — er was geen el verband met de andere fronten — dat de aanval hier zooveel krachtiger rd ingezet, we weten het niet. Een is echter, dat de Italianen al vrij edig melding maakten van een door- k naar de havenplaats Zeila, en na rekkelijk korte tijd ook Berbera, de dplaats van de kolonie, in handen en. Toen was ook het lot van de van de kolonie al spoedig bezegeld. tsch Somaliland was Italiaansch; di- se stamhoofden kwamen den bezetter hulde brengen. Het aantal fronten met één verminderd, de mogelijk- id van een aanval in de rug uitgeslo- Daarom zal het den Italianen wel oen zijn geweest.

Intusschen hebben de Britsche troe- machtige versterkingen ondergaan. kan aannemen, dat de voorraden, om de Kaap heen zijn aangevoerd, de loop van de zomer des vorigen ng, niet alleen zijn bestemd geweest r de troepen in Egypte. Het is heel onwaarschijnlijk, dat een deel ervan terecht gekomen bij de strijdmacht, op verschillende punten langs de en Zuidgrens van Ethiopië werd engetrokken. Belangrijk was in dit land de haven Port Soedan, die door spoorlijn in verbinding staat met zooeven genoemde Kassala. Langs spoorlijn konden, toen eenmaal de d was hervat en de stad Kassala r de Britten was heroverd, de voor- en voor de troepen aan het front in throea worden aangevoerd.

Aan de andere kant kan men trou- de positie van de Italianen even- ongunstig noemen. Zij hebben nl. ee in de rug, zoodat steeds nieuwe orraden wapenen, munitie, voedsel en laten kunnen worden aangevoerd. e zijn in de verschillende havens op- gen. Of ze kunnen worden aange- laat zich moeilijk beoordeelen. De voer gaat in ieder geval met groote waren gepaard.

Het is intusschen wel al gebleken, dat rijd aan de grenzen van Italiaansch -Afrika het heftigst woedt in het den. Nadat Kassala was heroverd, oen de Britten de aanval ingezet op Italiaansche kolonie Erythrea, met e op het Noordelijke gedeelte, dat ertijd een van de bases was voor de d tegen Haile Selassie. Aanvankelijk gen de Britsche troepen 140 km. ver Italiaansch gebied door, een en an- nders, onder hevig verzet van hun tegen- . Deze slaagden er in, ten Oos- van twee steden, Agordat en Baren- nieuwe stellingen te betrekken, en aan de aanvallen van de Britten hoofd te bieden. Lang duurde hun erzet hier echter niet. Ze werden steeds der achteruit gedrongen, maar slaag- er in, een gesloten front te hand- en. Barentoe en Agordat gingen ver- loren, doch in Keren wordt nog stand houden. Die stad is zwaar versterkt. alle waarschijnlijkheid staan na Ke- Asmara, de hoofdplaats van dit ge- , en de belangrijke haven Massawa het programma. Er is tenminste al ding gemaakt van luchtaanvallen op mara. Het bezit van Massawa zou r de Britten van groot belang zijn, r deze stad, die eveneens door een ortijn met Kassala in verbinding staat als ravitailleeringsbasis voor de d in Erythrea zou kunnen worden ruikt.

Ook in het Zuiden is in de laatste tijd ftig gevochten. De Italianen zijn gens de berichten uit het Zuidelijk delte van Italiaansch Somaliland te- geslagen. De Britsche troepen, die hier Van lanks en vliegtuigen ge- bruik maken, zijn er in geslaagd, de overgang over de Djoeba te forceeren en de havenplaats Kismaioe te bezetten. Voorts is de haven Mogadiscio gebombardeerd. Vermoedelijk heeft men gehoopt, op deze wijze belangrijke voorraden te kunnen vernielen. Verder wordt melding gemaakt van gevechten aan de Omo.

BERICHTEN.

VER. STATEN WIJZEN JAPANSCHE BEMIDDELING VAN DE HAND.

Tokio vermeed elke toespeling op Europa. Voorstel vooral bedoeld voor O.-Azië.

In officieele Japansche kringen is men niet geneigd om het Japansche bemiddelingsaanbod — dat niet alleen geldt voor Oost-Azië, maar ook voor Europa — nader toe te lichten. Men vergenoegt zich er mee er op te wijzen, dat Japan met dit aanbod een bewijs van zijn vredelievendheid heeft gegeven. Tokio is zich wel bewust van de onverzoenlijke houding van de in Europa strijdende partijen.

Men wijst er verder op, dat in de verklaring van den Japanschen woordvoerder elke toespeling op Europa is vermeden en dat er slechts sprake was van een bemiddelingsvoorstel, dat in de eerste plaats betrekking had op Oost-Azië.

Uit Washington wordt gemeld, dat onderminister Sumner Welles gister op de persconferentie ten aanzien van de toestand in het Verre Oosten onder meer heeft verklaard, dat de Ver. Staten op hun hoede zijn. Welles zeide: „Wij beoordeelen een land naar zijn daden, niet naar zijn woorden. Japan heeft tot dusver geen bewijs geleverd, dat het de rol van bemiddelaar verdient."

Voorts gaf Welles uiting aan zijn ingenomenheid over de a.s. uitwisseling van diplomatieke vertegenwoordigers tusschen de Ver. Staten en Nieuw-Zeeland.

Uit Sydney verneemt de S.P.T. in dit verband, dat het besluit van de Nieuw-Zeelandsche regeering om diplomatieke betrekkingen met de Ver. Staten aan te knoopen, officieel door den premier van Nieuw-Zeeland, Frazer, is bekend gemaakt. De premier zeide o.a., dat in de Stille Oceaan nieuwe problemen zijn ontstaan, die van vitaal belang moeten worden geacht voor Nieuw-Zeeland. **Het is van het allergrootste belang, dat het** land goede betrekkingen onderhoudt met zijn naburen. Nieuw-Zeeland hecht de grootste waarde aan vriendschappelijke betrekkingen met de Ver. Staten en is daarom van meening, dat een eigen vertegenwoordiging te Washington deze betrekkingen slechts kan bevorderen.

Instelling verboden zônes door de V. Staten uitvloeisel van overleg met derden geacht.

Japansche officieele instanties hebben nog geen commentaar geleverd op de aangekondigde instelling van Amerikaansche verboden zônes in de Stille Oceaan (o.a. in de wateren van Alaska), waarin buitenlandsche schepen zich niet zonder toestemming der marine-autoriteiten mogen begeven.

In politieke kringen doet men echter opmerken, dat deze maatregelen voortvloeien uit de besprekingen die te Washington zijn gevoerd tusschen de Ver. Staten, Engeland, Australië en Nederl.-Indië en die de toestand in de Groote Oceaan betroffen.

De Japansche bladen verklaren, dat de crisispolitiek van Engeland nu ook door de Ver. Staten wordt ondersteund en men betoogt, dat een uitbreiding van deze maatregelen een schending van de Amerikaansche neutraliteit zou beteekenen.

Hongkong zou eventueel krachtig worden verdedigd.

De woordvoerder van het Britsche garnizoen te Hongkong heeft tegenover de pers verklaard, dat wellicht order zal worden gegeven tot een verdere evacuatie van Britsche staatsburgers. Ofschoon alle mogelijke voorbereidingen voor evacuatie zijn getroffen, aldus zeide hij verder, behoeft dit niet te beteekenen, dat het Britsche leger een buitenlandsche aanval op Hongkong verwacht. In zulk een geval zouden de Engelschen Hongkong echter tot het bittere einde verdedigen.

Bewapende visschersschepen voor de verdediging van Britsch-Indië.

De kustverdediging van Britsch-Indië zal worden toevertrouwd aan een aanzienlijk aantal visschersvaartuigen, dat voor de mijnenveegdienst en voor de bestrijding van duikbooten is uitgerust. De hiervoor in aanmerking komende schepen meten ongeveer 460 ton. Zij zullen worden bewapend met een 10-cm.-kanon en eenige luchtdoelmitrailleurs. De bemannig zal 38 koppen tellen.

GEBIED TEN ZUIDEN VAN NAPELS VOOR VREEMDELINGEN VERBODEN.

Contrôle op berichten van buitenlandsche correspondenten.

Het Italiaansche staatsblad zal voorlaan bekend maken, welke Italiaansche gebieden voor buitenlanders zijn verboden. Van nu af aan mogen buitenlanders het geheele gebied ten Zuiden van Napels niet meer betreden.

Voorts hebben buitenlandsche correspondentente Rome gemeld, dat een voor-censuur was ingesteld op telefonische en telegrafische berichten en dat in de toekomst het betrokken ministerie de verantwoordelijkheid voor deze berichten zou overnemen.

Dit is in zooverre juist, dat de buitenlandsche correspondenten voortaan verplicht zijn de tekst van telegrafische en telefonische berichten schriftelijk aan de daarvoor aangewezen instanties voor te leggen. Over het algemeen worden de berichten hun een half uur later weer ter hand gesteld, voorzien van aanteekeningen, waaruit zij zelf kunnen constateeren, wat in aanmerking komt om te worden doorgegeven.

VRIENDSCHAPSACCOORD VER. STATEN-MEXICO.

Spoedige onderteekening.

De Amerikaansche onderstaatssecretaris Sumner Welles heeft op de persconferentie van Dinsdag verklaard, dat Amerika binnenkort een vriendschapsverdrag met Mexico zal sluiten. De hangende kwesties tusschen de twee landen zullen hierdoor worden opgelost. Op een vraag van een journalist over de artikelen in de Mexicaansche pers inzake deze onderhandelingen, zeide Welles: „Ik geloof, dat wij tevreden kunnen zijn. Onze delegatie maakt vorderingen."

In welingelichte kringen zegt men, dat het accoord binnen twee maanden geteekend zal worden.

VAN HEINDE EN VERRE

MEISJE DOOR DE TREIN OVERREDEN EN GEDOOD.

Op de onbewaakte overweg bij Meppel.

Gistermiddag kwam het 14-jarige meisje H. W. uit Kolderveen van familiebezoek uit Meppel. Op de onbewaakte overweg te Oosterboer werd zij door de sneltrein uit Groningen gegrepen en op slag gedood.

STEUN AAN NEDERLANDSCHE OORLOGSGEWONDEN.

Comité opgericht.

De Eerste Kerstdag 1940 werd in het Militaire Hospitaal te Utrecht een kerstfeest gevierd van de Nederlandsche oorlogsgewonden, waarbij ds. D. Ringnalda Jr., te Drachten, als spreker optrad.

Uit dat initiatief, genomen op instigatie van de Ned. Chr. Radiovereeniging, is, naar de Stand. meldt, thans geboren de oprichting van een Comité tot steun der Ned. oorlogsgewonden, welk comité gaarne wil voldoen aan de vele verzoeken om een gelegenheid te scheppen vaste bijdragen te kunnen geven ten bate der gewonde militairen.

Dit comité bestaat uit de heeren Dr. W. G. Harrenstein, te Weesp, voorzitter, ds. P. Bootsma, „De Lus" 28 te Wassenaar secretaris, ds. D. Ringnalda Jr., Zuiderstraatweg 135 te Drachten, penningmeester, ds. J. H. Groenewegen en ds. Joh. Gerritsen Jr., beiden te Arnhem. De bedoeling is dit comité zoo spoedig mogelijk met bevoegde krachten uit te breiden.

Het comité, dat zich op aandrang van honderden in den lande geconstitueerd heeft, stelt zich ten doel om in de ruimste zin des woords materieele en geestelijke zorg te besteden aan onze Nederlandsche oorlogsgewonden door zooveel mogelijk bezoek in hospitalen en andere ziekenhuizen, waarbij men dan niet met ledige handen behoeft te komen, terwijl tal van andere vormen van steun namens allen, die de oprichting van dit comité mogelijk maakten, worden overwogen.

PRIJSVERHOOGING IN HET PENSIONBEDRIJF.

Van 2 tot 5 procent.

De omzetbelasting mag volgens het nieuwe besluit, door de pensionhouders niet meer afzonderlijk in rekening worden gebracht. Voor het verhaal van deze belasting op den gast werd het dus noodzakelijk de prijs te verhoogen, waarvoor van den directeur voor het Rijksbureau voor het hotel-, café-, restaurant- en pensionbedrijf toestemming werd verkregen met de volgende percentages:

a. bedrijven, die vroeger de tarieven exclusief omzetbelasting berekenden mogen de prijzen met 5 % verhoogen;

b. bedrijven, die vroeger de tarieven inclusief omzetbelasting berekenden en op lange termijn verhuren mogen deze tarieven met 2½ % verhoogen;

c. bedrijven, die vroeger de tarieven inclusief omzetbelasting berekenden en op korte termijn verhuren mogen deze tarieven met 3½ % verhoogen.

VEEDIEFSTALLEN IN DE IJSELSTREEK.

Vier maanden gevangenisstraf opgelegd aan daders.

Het aantal veediefstallen in de IJselstreek neemt schrikbarend toe. Vee verdwijnt uit de weide, wordt soms ter plaatse geslacht en in de sluikhandel met woekerprijzen verkwanseld. Slechts weinige bedrijvers van deze practijken komen voor den rechter.

Eenige weken geleden kon er echter in Heerde een veedief worden gearresteerd en ingesloten. Deze, de 41-jarige fabrieksarbeider T. S., had zich gisterochtend voor den Zutphenschen politierechter te verantwoorden, daar hij in December van het vorige jaar een schaap uit de weide had gestolen en geslacht.

De Off. van Justitie was van oordeel, dat er in dit arrondissement nu toch eens een einde aan de veediefstallen moest komen. Hij wenschte daarom, dat deze man als afschrikwekkend voorbeeld gesteld zou worden voor andere dieven en eischte zes maanden gevangenisstraf. In verband met eenige verzachtende omstandigheden, door den raadsman van verdachte aangevoerd, stelde de politierechter de straf op vier maanden gevangenisstraf met aftrek van het voorarrest.

OUDE MUNTEN GEVONDEN.

Te Middelburg.

Bij het verwijderen van fundamenten van verwoeste gebouwen in de Gortstraat te Middelburg is een aarden pot, gevuld met zilveren munten uit de achttiende eeuw gevonden. Naar de waarde van deze vondst wordt een onderzoek ingesteld.

DE SCHEEPVAART OP HET IJSELMEER.

De „Friesland" en de „Holland" hebben de tocht volbracht.

De stoomschepen „Friesland" en „Holland" van de N.V. Reederij Koppe te Amsterdam, die gisterochtend om vijf uur van Amsterdam vertrokken zijn met bestemming naar Lemmer en Zwolle, hebben hun doel bereikt. Tezamen zijn ze naar de Ketel gevaren, waar de „Zuiderzee" van dezelfde reederij wachtte. De „Holland" is doorgevaren naar Zwolle, terwijl de „Zuiderzee" en de „Friesland" gezamenlijk de tocht naar Lemmer voortzetten. Hier zijn zij om kwart over acht gisteravond aangekomen. De tocht viel niet mee; het ijs was taaier dan men had verwacht, vooral op het traject Amsterdam—Urk. Van Ketel naar Lemmer is het IJsselmeer aan de noordzijde tamelijk ijsvrij. Het is de bedoeling, dat een regelmatige dienst wordt hervat.

RUIM VIERDUIZEND WONINGEN VOOR ROTTERDAM.

Materialen beschikbaar gesteld, doch gebrek aan bouwterrein.

De Gemachtigde voor de Wederopbouw heeft thans, naar 't Hbl. meldt, materialen beschikbaar gesteld voor de bouw van 4300 woningen, die in verschillende deelen der stad zullen worden opgetrokken. Zoo zullen er woningen worden gebouwd ten Noorden van de Goudsche Singel en voorts op de Linker Maasoever, waar 22 speel- en sportvelden gevorderd zijn ten behoeve van de woningbouw.

Dit laatste typeert wel het gebrek aan bouwterrein. Voor de oorlog was er op de rechter oever reeds geen bouwterrein meer beschikbaar. De Linker Maasoever was het eenige gebied waar nog wat ruimte beschikbaar was. Thans, nu er door ruimere aanleg en aanleg van nieuwe wegen en vergrooting van bestaande pleinen minder woningen dan voorheen gebouwd kunnen worden op de plekken waar herbouwd zal worden, is het gebrek nijpend. Om deze reden worden er dan ook reeds in IJsselmonde, Overschie, Vlaardingen en Vlaardingerambacht blijvende woningen gebouwd voor inwoners van Rotterdam.

VERKLARING VAN DRIEMANSCHAP VAN DE NEDERLANDSCHE UNIE.

Naar aanleiding van de geruchten over oneenigheid in de leiding.

Moeilijkheden zijn overwonnen.

Het Driemanschap van De Nederlandsche Unie deelt in het jongste nummer van „De Unie" aan de leden het volgende mede:

„De laatste weken zijt gij verontrust door geruchten omtrent moeilijkheden, welke tusschen ons waren gerezen. Die geruchten waren deels onjuist en zeker alle verkeerd gekleurd. Vandaar onze verklaring.

De verschillen in inzicht, die tusschen ons gerezen waren, betroffen geenszins onze beginselen, zooals neergelegd in ons program. Daarin zijn wij van den beginne af eensgezind geweest en gebleven. Zij waren ook niet van persoonlijke aard. Wij kunnen u thans zeggen, dat wij de moeilijkheden welke wij te overwinnen hadden, inderdaad hebben overwonnen.

Gij hebt ons in het vorig jaar uw vertrouwen gegeven, dat wij u vroegen, toen wij als ploeg nog moesten bewijzen, wat wij waard waren. Daarvoor zijn wij u erkentelijk. Thans vragen wij uw vertrouwen en uw steun om ons werk in het belang van land en volk te kunnen voortzetten."

WAARSCHUWING INZAKE HET GEBRUIK VAN LICHTUITSTRALENDE AANDUIDINGEN.

De rijksinspecteur voor de bescherming van de bevolking tegen luchtaanvallen brengt onder de aandacht van de verantwoordelijke eigenaars en/of beheerders van winkels, café's, restaurants, theaters, bioscopen en dergelijke voor het publiek toegankelijke localiteiten, dat het verboden is om lichtuitstralende aanduidingen in de handel te brengen dan wel te bezigen, welke niet voldoen aan de terzake door de rijksinspectie luchtbescherming nader vast te stellen voorschriften.

Volgens de hiertoe inmiddels door de rijksinspectie luchtbescherming uitgegeven „voorschriften" komen voor toepassing als lichtuitstralende aanduiding door winkels, hotels, café's, restaurants, theaters, bioscopen en dergelijke voor het publiek toegankelijke localiteiten slechts in aanmerking:

a. Het door de Rijksinspectie luchtbescherming ter beschikking der Nederlandsche industrie gestelde standaardmodel voor lichtbak met beperkte lichtuitstraling.

b. Door de Rijksinspectie Luchtbescherming goedgekeurde en als zoodanig met het goedkeuringsteeken i.l.b. no. .... gewaarmerkte lichtuitstralende aanduidingen.

Ter voorkoming van moeilijkheden en onder verwijzing naar de door den Rijkscommissaris op overtreding van de bepalingen der genoemde verordening gestelde straffen (geldboete van hoogstens 150 gulden of hechtenis van hoogstens 4 weken) wordt belanghebbenden, voorzoover noodig, met nadruk aangeraden zich te onthouden van het in de handel brengen dan wel het gebruiken van lichtuitstralende aanduidingen, welke niet aan de gegeven voorschriften voldoen.

Zon en maan op 21 Februari.

Zon op 8.45; onder 19.03.
Maan op 5.32; onder 14.28.

Tusschen zonsondergang en zonsopgang moet worden verduisterd.

De levensmiddelenvoorziening van de bezette landen.

Duitschland draagt geen verantwoordelijkheid voor de bezetting van deze gebieden.

De financieele correspondent van het Hbl. te Berlijn schrijft, dat hij de indruk heeft, dat men daar geen al te hooge verwachtingen koestert van het resultaat der pogingen van het „Hoover Relief Committee" om met Engelsche toestemming levensmiddelen naar de bezette landen van West-Europa te sturen.

In dit verband doet zich automatisch de vraag voor, of Duitschland eventueel bereid zou zijn, België of andere bezette gebieden, die in nood zouden komen te verkeeren, met zijn voorraden levensmiddelen te hulp te komen.

Het antwoord op deze vraag was een categorisch: neen! Men motiveert dit aldus:

Voor het feit, dat verschillende landen door Duitsche troepen bezet zijn, draagt Duitschland niet de minste verantwoordelijkheid. Al deze landen hebben zich door Engeland laten verleiden, de handschoen tegen Duitschland op te nemen, en het is dus logisch, dat zij zelven van deze houding de gevolgen moeten dragen.

Vervolgens is het kennelijk de bedoeling van Engeland om door de blokkade van de bezette gebieden, Duitschland en Italië er zooveel mogelijk toe te dwingen, de door de mogendheden van de spil bezette deelen van Europa van voedsel te voorzien, waardoor zij hun eigen voorradenpositie zouden verzwakken, zoodat de blokkade toch nog practisch nut zou krijgen.

Tenslotte wijst men er op, dat zoo er hier en daar al een zekere schaarschte heerscht, er toch per hoofd der bevolking in de bezette gebieden nog gemiddeld ruim het dubbele kan worden gedistribueerd van de rantsoenen, waarmee het Duitsche volk in de jaren 1916—1920 heeft moeten rondkomen.

Bij dit alles komt nog dat de heerschende schaarschte in Noord- en West-Europa de Duitsche plannen inzake de nieuwe ordening in Europa eigenlijk ten goede komt. De eerste en belangrijkste eigenschap van het nieuwe Europa zal immers deze zijn, dat het zooveel mogelijk zelfgenoegzaam moet worden. Wanneer Europa, wat de levensmiddelenvoorziening betreft, momenteel vrijwel geheel op zichzelf is aangewezen, dan is dit geen verschijnsel van voorbijgaande aard, dat een natuurlijke dood sterft, zoodra de oorlog voorbij is. Neen, zoo verklaart men te Berlijn, dit is het begin van een nieuw tijdperk, waarin men ook buiten de Duitsche en Italiaansche grenzen afstand moet doen van de liberalistische denkwijze, die het bestaan van zuivere industrielanden, welke practisch geheel afhankelijk zijn van de agrarische productie uit andere staten, heel gewoon vindt.

Bevoegde Duitsche instanties verwachten, dat de bezette gebieden onder de gegeven omstandigheden van de nood een deugd zullen maken en hun onwil of althans hun aarzeling, om zich aan de wetten van het nieuwe Europa te onderwerpen, zullen overwinnen.

PARIJS KRIJGT LEVENSMIDDELEN UIT DE PROVINCIE.

Het requireeren van levensmiddelen in het bezette gebied zal tot het uiterste worden beperkt.

Het bezette Frankrijk ondervond kort geleden een ernstig gebrek aan vleesch en andere levensmiddelen, zoodat de pers te Parijs er op wees, dat de hoofdstad van Frankrijk misschien spoedig door hongersnood zou worden geteisterd, zoo meldt de United Press. De pers, die onder contrôle van de Duitsche bezetting staat, schoof de schuld aan dit levensmiddelengebrek echter niet den Duitschers, doch de regeering in Vichy in de schoenen.

Sedert dien heeft de regeering van Vichy, naar te Parijs wordt verklaard, een aantal ingrijpende maatregelen getroffen, waardoor aanzienlijke hoeveelheden vleesch en andere levensmiddelen naar Parijs uit de provincies werden toegevoerd. De Duitsche regeering en de bezettingsautoriteiten hebben in dit verband beloofd, het requireeren van levensmiddelen in het bezette gebied tot het uiterste te beperken.

Dit nummer bestaat uit 10 bladzijden

STADSNIEUWS

BENOEMING.

— — Benoemd tot tijdelijk leeraar Fransch aan het Chr. Lyceum te Arnhem drs. A. H. Pijl, te Leeuwarden.

NEDERLANDSCH BIJBELGENOOTSCHAP.

— — De provinciale Friesche vergadering van het Nederlandsche Bijbelgenootschap werd gisteren in het Gebouw voor Chr. Belangen te Leeuwarden gehouden onder leiding van ds. W. H. den Houting van Huizum.

Uit het jaarverslag van den secretaris, ds J. Bergman te Leeuwarden, bleek, dat het werk onder de nieuwe omstandigheden is doorgegaan. Aan vele gemobiliseerden en aan de arbeiders naar Duitschland en Frankrijk kon een bijbel of nieuw testament worden uitgereikt.

Het aantal afdeelingen nam ook dit jaar toe. Hierdoor werd de provinciale commissie uitgebreid tot 18 leden.

De inkomsten bedroegen f 161.85 en de uitgaven f 95.65.

Mej. H. H. Dusseldorp te Leeuwarden, werd herkozen.

Daar de heer Smallegange te Sneek 50 jaar aan het Bijbelgenootschap is verbonden, werd deze zonder tegencandidaat in zijn bestuursfunctie gehandhaafd.

De heer Smallegange kon om gezondheidsredenen niet aanwezig zijn.

De voorzitter sprak, in verband met dit gouden jubileum, zeer waardeerende woorden voor al de arbeid die deze jubilaris in Gods Koninkrijk heeft mogen doen. Hoeveel zegen hij heeft verspreid is bij benadering niet op te noemen. Besloten werd den heer Smallegange ook schriftelijk de gevoelens der vergadering mee te deelen.

Ds. Boeke, van Haarlem, sloot, namens het hoofdbestuur, zich bij de woorden van den voorzitter aan.

Hierna werd behandeld de uitbreiding der Prov. Commissie en de indeeling der afdeelingen. De provincie is verdeeld in 17 kringen met evenveel gedelegeerden. Elke gedelegeerde vertegenwoordigt drie afdeelingen.

Hierna besprak ds. Boeke de agenda van de Centrale commissie Binnenland.

Eerst werd gesproken over Bijbel en Bijbelverspreiding in oorlogstijd.

Het hoofdbestuur heeft vele bewijzen ontvangen van de gezegende arbeid van deze tak van werk onder de gemobiliseerden, de opbouwdienst, de personen in de getroffen gebieden, terwijl nu de arbeidsdienst opkomt in 106 kampen en het werk onder onze arbeiders in Duitschland en Frankrijk. Het werk wordt reeds met kracht ter hand genomen.

Mededeelingen en vragen werden gesteld door de afdeelingen Harlingen, Oldeboorn, Sneek en Leeuwarden.

VOORJAARSHENGSTENKEURINGEN.

— — Gister werd op de Langemarktstraat bij de Veemarkt alhier de voorjaarshengstenkeuring vanwege de Vereeniging Het Friesche Paarden Stamboek gehouden. Voor deze keuring bestond zeer groote belangstelling. De eerste bezichtiging van de hengsten, in totaal stonden 53 hengsten ingeschreven, had plaats om 10 uur.

Uit een overzicht bleek, dat 15 Friesche hengsten 1166 merriën hebben gedekt (v.j. 986) en dat 13 van bovenlandsch ras 1801 merriën hadden gedekt (v.j. 1203).

Het aantal eigenaars bedroeg 34.

Na afloop der verplichte hengstenkeuring had de premie- en vergoedingskeuring van hengsten plaats, die ingeschreveen staan in het Fr. P.S. Hiervoor was een bedrag van f 1250 beschikbaar gesteld.

De hoogste premie bedraagt f 100.

De keuring voor beide rassen had plaats in twee rubrieken en wel rubriek A 3-4-jarige hengsten en rubriek B 5-12-jarige hengsten. De uitslag was als volgt:

A. voor het eerst te keuren 3-jarige hengsten of oudere niet goedgekeurde hengsten.

Goedgekeurd voor dekking en stamboek: Tristan, van R. Lettinga te Stiens; Prachtwald, van J. H. Alta te Oudemirdum met f 100 premie en f 300 invoerpremie; Tasco, van Joh. P. Boelstra te St. Jacobi Parochie; Rembrandt, van D. E. Mellema te Finsterwolde met f 75 premie; Sillus, van Joh. P. Boelstra en R. Lettinga te St. Jacobi Parochie; Model, van L. Cazimier te Lettelbert; Mussolini, van denzelfde, alle Bovenlandsch ras.

Friesche 3-jarige hengsten of oudere niet goedgekeurde: Tiemen, van Tj. H. Pasma te Tjerkwerd met f 50 premie en f 100 fokpremie; Secondant, van A. Tj. de Jong te Haskerdijken.

Vroeger goedgekeurde hengsten en ingeschreven in het F.P.S., Bovenlandsch ras: César, van Y. Boersma en L. Dooper te Oudega (H.O.N.); Erwin, van B. A. Roorda te Leeuwarden; Egmont, van D. E. Mellema en S. Nijhof te Finsterwolde; Majoor, van H. Bolt te Groningen Erhardt, van B. A. Roorda te Leeuwarden; Practicus, van Joh. P. Boelstra en P. Joh. Boelstra te St. Jacobi Parochie; Godskind, van D. E. Mellema te Finsterwolde; Ruben, van A. J. Bouma te Oudeschoot; Gruso, van D. E. Mellema te Finsterwolde met f 25 premie; Godin, van Ver. Het Bovenlandsche paard te Leeuwarden met f 100 premie; Sado, van D. E. Mellema te Finsterwolde; Grunold, van Het Bovenlandsche paard te Leeuwarden; Didono, van Pestman en Poelstra te Nietap; Kwaliteit, van J. Speelman te Gieten met f 25 premie; Tello, van J. H. Pasma te Akkrum met f 25 premie.

Vroeger goedgekeurde hengsten en ingeschreven in het F.P.S. Friesch ras: Tiede, van S. S. Jansma te Haskerhorne; Stoffel, van B. P. v. d. Velde te Spannum met f 75 premie en medaille; Plutus, van A. J. Bouma te Oudeschoot met f 25 premie; Peter, van IJ. Engelsma te Heidenschap met f 50 premie; Obscurant, van J. J. de Vries te Ypecolsga met f 100 premie en medaille; Nammele, van R. de Hoop te Huis ter Heide met f 50 premie.

Vroeger goedgekeurde hengsten en ingeschreven in het F.P.S., Friesch ras: Mengelberg, van K. F. Jansma te Heeg met f 75 premie; Marius, van J. H. Alta te Oudemirdum met f 25 premie; Knillee, van S. J. Asma te Scharren met f 25 premie; Held, van J. W. Hoogterp met f 25 premie en Krans en Pretty Boy, van Combinatie Koljum met f 75 premie.

Enkele hengsten waren niet opgekomen.

Vereeniging van Kerkvoogdijen in Friesland.

Jaarvergadering te Leeuwarden.

— — In de voortgezette jaarvergadering van de Vereniging van Kerkvoogdijen in Friesland hield de heer F. van Dijk Tzn., bestuurslid der vereeniging, een causerie over

de geschiedenis van kerk en kerkbouw.

Spreker begon met er op te wijzen, dat het leven der aartsvaders vaak een leven is geweest van trekken. Zij bouwden hun God een altaar, waar zij overnachtten of verbleven. Later, toen op verschillende nederzettingen grootere of kleinere dorpen en steden ontstonden, bouwde men Godshuizen en tempels. Op gelijke wijze zijn de kerken tijdens de verbreiding van het Christendom in de eerste eeuwen van onze jaartelling gebouwd op die plaatsen, waar een vestiging plaats vond van menschen, die zich bij elkaar hadden gevoegd, dikwijls als groep, voortkomend uit volksverhuizingen. Wanneer men zich had gevestigd in dorpen of steden, werden kerken gebouwd, de centra van het godsdienstige, maar tegelijk van het economische en maatschappelijke leven. Zoo was de Kerk ook het middelpunt als plaas voor het huwelijk, de rechtspraak enz.

Het waren dikwijls, juist in verband met het trekken, provisorische kerkgebouwen, meestal van hout opgetrokken, hetgeen tot in de 13e eeuw voorkwam.

Spr. vestigde re in dit verband de aandacht op, dat ook de Angelen, Saksen en Friezen in de om Nederland gelegen landen aan de volksverhuizingen hebben deelgenomen.

Waar zou de kerk worden gebouwd? Dit was een punt, dat niet zoo gemakkelijk was uit te maken, daar er verschillende belangen bij waren betrokken. Men woonde niet altijd vlak bij elkaar; men vestigde zich, waar men zijn vee geschikt kon weiden, vaak in wijde omtrek. En de plaats van de kerk moest zooveel mogelijk voldoen aan de verlangens van allen, die haar zouden bezoeken. Het was dikwijls moeilijk daarbij tot overeenstemming te komen. En waar het vee vaak de plaats van vestiging grootendeels bepaalde, omdat met de belangen van het vee die van de bevolking samengingen, schijnt het, dat men soms de dieren, die met hun scherpe zintuigen in staat werden geacht in dit opzicht mede te werken, ook hier een uispraak heeft laten doen. Spr. deed mededeeling van enkele kerkbouwsagen, o.a. omtrent de kerken van Nijland, Oude- en Nijemirdum en Dronrijp, waarin van zulk uitzoeken en aanwijzen van de plaats voor de te bouwen kerk door ossen, stieren en runderen sprake is, en gaf in verband met een artikel, in 1934 in de Vrije Fries verschenen, van de hand van dr. J. Schoo, waarbij ook andere dieren werden genoemd, hierop een nadere toelichting. Dieren, welke nog niet in het span hadden geloopen, werden voor zulk aanwijzen gebruikt, teneinde het natuurlijke zooveel mogelijk uit te buiten.

Opmerkelijk is, dat de soort van kerkbouwsagen de richting aanwijst, waarin de volksverhuizing heeft plaats gehad, en dat deze sagen, die zonder twijfel een redelijke ondergrond hebben, eenige overeenstemming toonen met de geschiedenis der Germanen.

In de eerste tijd van het Christendom reeds werden belangrijke aanwijzingen gegeven omtrent de bouw van de kerk. Zoo werd in een apostolisch leekenboekje bepaald, dat de kerk moest zijn langwerpig en rechthoekig, naar het Oosten gericht en hooggelegen. In een ander leergeschrift werd voorgeschreven, dat het kerkgebouw drie ingangen moest hebben (waarschijnlijk in verband met het beginsel der drieëenheid), waarvan één naar het Westen, één naar het Noorden en één naar het Zuiden, de eerste voor de offerande, de priesteringang, nabij de pastorie, de tweede voor de vrouwen en de derde voor de mannen. De Koptische kerk, in Egypte, heeft deze drie deuren heel lang gehandhaafd, terwijl de Israëlietische kerk er twee heeft, een voor de mannen en een voor de vrouwen.

Over de Noord-deuren, waar de plaats der vrouwen was, is veel geschreven wegens het feit, dat ze Noormannenpoorten werden genoemd en in verband werden gebracht met de invallen van de Noormannen. De „Noormannenpoorten" waren vaak laag, zoodat men zich moest bukken om in en uit te gaan en dit bukken werd dan verklaard als een betuiging van onderdanigheid. Waarschijnlijk is, dat na de dichtmetseling der Noorddeuren, die bijna overal heeft plaats gevonden, het kerkhof door het begraven langzamerhand hooger werd, wat voor de geringe hoogte een meer redelijke verklaring zou zijn.

Na hierop nader te zijn ingegaan, besloot spr. met de opmerking, dat er ook thans blijkbaar niet nieuws is onder de zon. In tal van gemeenten is men het ook nu vaak lang niet altijd eens; men denke aan het bestaan van twee dorpen in een gemeente met één predikant en dus één pastorie. Ook is het gescheiden zitten van mannen en vrouwen in de Christelijke kerk nog verre van verdwenen. Of in dit laatste wijziging moet gebracht, aldus spr., wil ik hier niet beoordeelen. Ik wilde er alleen de aandacht op vestigen, dat het een rustige gedachte is, dat alle dingen hun tijd hebben en wij, tijdelijk het niet eens zijnde en toch uiteindelijk altijd weer tot overeenstemming, dus tot eenheid komende, en mannen en vrouwen in de kerk gescheiden houdende, een traditie voortzetten, die zeer zeker niet de pretentie heeft, om te allen tijde te worden gehandhaafd, maar die toch nog niet als zoo drukkend en lastig mag worden beschouwd, dat men alles in het werk zou moeten stellen om ze op zij te zetten.

Aan

bespreking

over de inleiding van den heer J. A. Bakker, over de verhouding tusschen bestuur en beheer der kerk, namen deel afgevaardigden van de kerkvoogdijen te Harich, Drachten, Sneek, Huins-Lions en Workum.

De afgevaardigde van Sneek bracht o.a. naar voren, dat het noodzakelijk is, te trachten de hand te leggen op jonge krachten. De kurk, waarop de kerk zal moeten drijven, is niet hetgeen door het voorgeslacht is nagelaten, maar de levende steenen, die steunen en bouwen. Laat de geestelijke bediening primair blijven. Als men de jongeren ook de ouderen heeft weten te bezielen [illegible] te zeggen: de kerk is onze, zien we heerlijke perspectieven en is een groot deel van de materieele zorgen opgelost.

De heer Bakker voegde hier nog aan toe, dat de laatste jaren te veel geheerscht heeft de idee, dat men alleen de stoffelijke belangen had te behartigen. Het geld der kerk heeft een geestelijke ondergrond. Alleen door de verzorging van de stoffelijke belangen kan de geestelijke taak der Kerk, het brengen van het Evangelie, geschieden.

Ieder mensch heeft een doel, een ideaal waarnaar hij heeft te streven, ook in het kerkelijk leven. Met heel zijn ziel werpe hij zich op het einddoel. En wanneer op zijn weg allerlei stations worden aangedaan, waar men kan zien, dat men op de goede weg is, gaat men met te meer bezieling verder, in het geloof, dat het ideaal eens verwerkelijkt zal worden door God, den Grooten Bouwmeester.

De afgevaardigde van Harich noemde het een bezwaar, dat jongeren de hoofdelijke omslag zouden innen, daar de geheimhouding der bedragen bewaard dient te blijven. Hierop antwoordde de heer Bakker, dat men daarvoor geschikte jongemenschen met verantwoordelijkheidsgevoel dient te kiezen. Geheimhouding en vertrouwen leere men ook de jeugd.

Op de vraag van den afgevaardigde van Huins, wat op het terrein van de kerkvoogdijen en wat op dat van de kerkeraad ligt, deelde de inleider mee, dat beider werk in veel opzichten in elkaar loopt, en men dus tot samenwerking geroepen is. Tezamen heeft men de groote en verantwoordelijke taak mee te helpen aan de bevordering van het Koninkrijk Gods. In nauwere samenwerking zal de Kerk in het Nederlandsche volksleven weer de plaats innemen, die haar toekomt, tot heil der zielen en tot heil van heel het volk.

De afgevaardigde van Workum deelde een en ander mee over de financiering van de kerkrestauratie aldaar. Deze vordert een kleine f 20.000. Een daartoe ingestelde commissie heeft nu kans gezien in de laatste 4 à 5 jaren daarvoor ruim f 10.000 bijeen te brengen en wel door middel van wekelijksche, maandelijksche, driemaandelijksche en half- en heel-jaarlijksche kleine bijdragen van de gemeenteleden. Ook bij dit werk is de jeugd ingeschakeld.

Bij de bespreking van de ontwerp-verordening van een kerkelijke hoofdelijke omslag, waarbij de afgevaardigde van Hindeloopen aanvoerde, dat het hoofdgeld nog al hoog is, verdedigde de heer Jansonius de invoering van hoofdgeld. Wanneer men lidmaat van de Kerk wordt, is betaling van een jaarlijksche bijdrage, evenals contributie voor de een of ondere vereeniging, niet meer dan billijk. Per hoofd wordt betaling van f 1 voorgesteld, volgens het hoofdbestuurslid ds. mr. Bartels, een veel te laag bedrag. Vindt men het echter nog te hoog, dan kan met f 0.50 worden begonnen.

De heer Jansonius deelde nog mee, dat het in de bedoeling ligt, het hoofdgeld over de geheele Kerk in te voeren.

Op de vraag van den Workumer afgevaardigde, wat moet worden gedaan t. o. v. onwillige betalers van hoofdelijke omslag, tegen wie men vanwege het geringe bedrag geen gerechtelijke vervolging kan instellen, werd cantwoord, dat men deze van stemrecht kan uitsluiten, desnoods met bekendmaking. In de meeste gevallen zullen deze personen echter, wanneer op de juiste wijze moreele presie op hen wordt uitgeoefend, wel betalen.

Betreft het doopleden, die weigeren te betalen, dan kan niet tot vervolging worden overgegaan, volgens de kortelings gedane uitspraak door de Hooge Raad. Verder bestaat een mogelijkheid, dat ook lidmaten in een dergelijk geval niet vervolgbaar zijn, n.l. wanneer ze op minderjarige leeftijd zijn aangenomen.

Tenslotte werd nog meegedeeld, dat lidmaten, die verhuizen, belastingplichtig zijn in de gemeente, waarin hij zich heeft gevestigd, vanaf de vestiging, ook al hebben zij hun attestatie niet ingediend.

Wat de molestverzekering betreft, een onderwerp, dat de afgevaardigde van Nijega aansneed bij

de rondvraag,

deelde de heer Bakker mee, dat men deze zeer ernstig heeft overwogen en tenslotte tot de conclusie is gekomen, dat men de kerkvoogdijen gaarne hierin wil vrijlaten, maar dat zij van de zijde van het hoofdbestuur niet wordt aangeraden en wel met het oog op het risico, dat daarmede op de kerkvoogdijen wordt gelegd.

Op de gebruikelijke wijze sloot de heer Bakker deze zeer geanimeerde vergadering.

BUITENLAND

Het Duitsche Legerbericht.

VAN GISTER.

Het opperbevel van de Duitsche weermacht maakt bekend:

Succesvolle aanvallen in duikvlucht waren gisteren gericht op vliegvelden, troepenkampen, spoorwegemplacementen en colonnes vrachtauto's in Zuid- en Zuidoost-Engeland. Voltreffers vernielden hangars en op de begane grond staande vliegtuigen. Voltreffers konden bovendien geplaatst worden op verscheidene spoorwegstations, spoorweg emplacementen en twee rijdende treinen. Ten Noorden van Portsmouth werd een troepenkamp met bijzonder groot succes aangevallen. Een lange afstands-gevechtsvliegtuig bombardeerde ten Westen van Ierland een groot tankschip en trof het zoo hevig, dat het als verloren beschouwd moet worden. Een andere succesvolle aanval was gericht op een koopvaardijschip ten Oosten van Harwich.

In Cyrenaica deden formaties van 't Duitsche luchtwapen op 18 Februari een aanval op de haven van Benghasi. De aanval had de gewenschte uitwerking. Ten Zuidwesten van Agedabia werden troepenconcentraties en colonnes vrachtauto's verstrooid.

Ook vannacht vloog de vijand noch naar het Duitsche rijksgebied noch naar de bezette gebieden. Een afzonderlijk vliegend vijandelijk gevechtsvliegtuig werd in de ochtenduren van gisteren op weg naar het bezette gebied genoodzaakt te landen. De bemanning werd gevangen genomen. Twee eigen toestellen worden vermist.

Het Italiaansche Legerbericht

VAN GISTER.

Het 257ste communiqué van het Italiaanse hoofdkwartier luidt:

Aan het Grieksche front heeft de vijand [illegible] sector van het elfde leger zijn aanvallen [illegible] zonder resultaten te behalen. Onze troepen hebben verscheidene malen tegenaanvallen gedaan en den vijand gevoelige verliezen toegebracht.

In Noord-Afrika is een nieuwe hevige aanval van den vijand op Dzjaraboeb afgeslagen. Te Koefra zijn vijandelijke auto's, die onze stellingen trachtten te naderen, op doeltreffende wijze gebombardeerd. Afdeelingen van het Duitsche vliegercorps hebben herhaaldelijk een vijandelijke basis aangevallen en de daar liggende schepen, alsmede de havenwerken, gebombardeerd. Een afdeeling stuka's heeft aanzienlijke concentraties van vijandelijke gemechaniseerde strijdmiddelen verrast en met zeer goed gevolg gebombardeerd.

Aan het front van Kenya in Oost Afrika zijn pogingen van den vijand, onze stellingen te naderen, onmiddellijk verijdeld door onze troepen, die den tegenstander zware verliezen toebrachten. Aan de benedenloop van de Joeba hebben onze vliegtuigen vijandelijke gemechaniseerde strijdmiddelen en troepen gebombardeerd. Te Keren heeft de hardnekkige tegenstand van onze dappere troepen de vijandelijke aanval opgehouden. Gedurende de gevechten van de laatste dagen hebben zich het vierde bataljon „Toselli", het 41e koloniale bataljon, het elfde regiment grenadiers van Savoye en het alpen jagersbataljon „Uorkhamba" bijzonder onderscheiden. De vijand heeft eenige luchtaanvallen gedaan op plaatsen in Erythrea en in de Joebasector.

KERKNIEUWS

NED. HERV. KERK. Beroepen te Beetgum ds. B. Peysel, te IJhorst-De Wijk.

R. KATH. KERK. Kapelaan H. B. Doodkorte van de parochie Hoogland is benoemd tot kapelaan der St. Nicolaas-parochie aan het Boerhaveplein te Utrecht. Kapelaan Doodkorte is van Sneek geboortig.

* * *

Kerkelijke verkiezing.

BEETGUM, 18 Febr. Gekozen tot notabele, (vac.-W. Jellema), de heer Jan L. Bakker.

* * *

DS. C. J. VEENHUIJSEN. †

In den ouderdom van 74 jaar is te Ede overleden ds. C. J. Veenhuijsen, emeritus-predikant der Ned. Herv. kerk van Harderwijk. Van 1897 tot 1906 stond ds. Veenhuijsen te Minnertsga.

* * *

HULP AAN KERKEN IN DE OSTMARK.

Eind 1940 was er in 45 evangelische gemeenten in de Ostmark geen gelegenheid voor het houden van godsdienstoefeningen. De „Oberkirchenrat" te Weenen heeft bepaald, dat wanneer dit te wijten is aan financieele moeilijkheden de Gustaaf Adolf vereeniging hulp kan verleenen.

UIT DE PROVINCIE

Rijksveldwacht.

OOSTERLITTENS, 19 Febr. Met ingang van 1 Maart 1941 wordt de rijksveldwachter K. Deinum alhier overgeplaatst naar Echten.

Moderne Landarbeiders.

ZWAAGWESTEINDE, 18 Febr. Gisteravond hield de Moderne Landarbeidersbond een propaganda-vergadering in „Ons Huis" alhier. Medewerking verleende de tooneelvereeniging „Dokkumer Wouden", welke opvoerde „Hoe ålder hoe gekker." Een daverend applaus bewees hoe dit stuk bij het zeer talrijke opgekomen publiek in de smaak viel. De heer Singer, van Leeuwarden, hield een propagandarede. Een gezellig bal besloot deze mooie avond.

Burtgemachtigden.

HET BILDT. In onze gemeente zijn aangewezen als buurtgemachtigden in de buurtschappen St. Annaparochie de heeren A. Anema, A. Kas; St. Jacobiparochie de heeren J. Th. Jensma, G. Schat; Vrouwenparochie-Oudebildtzijl de heeren Tj. Hoogland, M. v. d. Meer.

Amateur Cabaret-avond.

ST. ANNAPAROCHIE. Onze dorpsgenoot Pieter Hitman won Dinsdagavond bij de Amateur Cabaret-avond, gehouden in café Spoorzicht te Leeuwarden, met zijn goochelkunst de eerste prijs; de tweede was voor den heer O. Koster met mondorgelepel; de derde voor mej. Goris met zang.

Simultaan-wedstrijd Damclub Zurich.

MAKKUM, 19 Febr. De damclub „Zurich" te Zurich hield hedenavond onder haar leden een simultaanwedstrijd. Lid der vereeniging P. van Gunst speelde tegen 18 anderen. Het resultaat van deze wedstrijd was, dat de simultaanspeler zes partijen won; drie werden remise en negen partijen verloor hij.

Drankbestrijding.

ITENS, 19 Febr. De afdeeling Ytens van de Ned. Ver. tot afsch. van Alcoholh. dranken hield haar jaarvergadering onder leiding van den heer J. Bakker. Het jaarverslag van den secretaris, den heer S. Hoitinga, vermeldde o.a. dat de vereeniging 23 leden telt. De kas sloot met een batig saldo.

Bij de bestuursverkiezing werd benoemd mej. H. Boelens, zulks in de plaats van den heer D. v. d. Duim, die zich niet herkiesbaar stelde. Tot afgevaardigde naar de F.P.C.-vergadering werd benoemd de heer S. Hoitinga, als plaatsvervanger mej. H. Boelens.

Bij de sluiting bracht de voorzitter den heer D. v. d. Duim dank voor hetgeen hij als bestuurslid voor de vereeniging heeft gedaan.

Vergadering zuivelbewerkers.

OOSTEREND, 19 Febr. De afdeeling Oosterend van de Moderne bond van Zuivelbewerkers kwam onder leiding van den heer F. v. d. Tol in vergadering bijeen. De kas sloot met een klein batig saldo. Wegens bedanken van den heer D. v. d. Duim werd als bestuurslid gekozen de heer H. Rijpma. Als penningmeester fungeert thans de heer J. Bakker.

Jiergearkomste krite Frjentsjer.

FRJENTSJER, 19 Febr. De krite Frjentsjer hâlde hjoed hjar jierlikse gearkomste yn De Falk, ûnder lieding fen de foarsitter

Rheumatische pijnen

kunnen verdreven worden met Kruschen
Reeds gedurende tientallen jaren bra
Kruschen uitkomst over de heele wer
Neem toch óók

KRUSCHEN

onder voortdurende controle van scheikundige-apotheker G. J. Logger

Sinds 1889 dezelfde beroemde samenstelli

Bij apoth. en drog. 1.62, 1.47, 0.76,

Wierema. Ut it jierforslach koe men wirde, det it gjin drok jier for de krite is; de krite hie oars neat jown as in toanieljounen mei eigen krêften. Pas komt it Ljouwerter Kriteloaniel. Det is De sinteraesje foel noch genôch mei Hoekstra en jiffer Coopmans waerden wiisd om de rekkens en boeken nei in For de bernelesseal is for 14 goune boeken koft; fen de 23 goune dy't op nieljoun oproun binne, det dêr is noch fen oerbleaun.

It útstel om oan 'e lêsseal noch 'n Fryske boeken oan to bieden, waerd nomd. Dêrnei waerd de gearkomste

Droevige tijding.

HARLINGEN, 14 Febr. De familie tinga heeft dezer dagen van het Roode bericht ontvangen, dat hun zoon Hiet tinga bij het vergaan van het Nederl „Pia" is verongelukt. Hij was 17 jaar Het m.s. „Pia", dat tot de categorie vaarders behoorde, had kort voor het ken van den oorlog in Mei met bestem Goole onze haven verlaten.

De bakkerij „Vooruitgang" te Harl verkocht.

HARLINGEN, 17 Febr. Door notar Okkinga is verkocht het gebouw met l en erf van de N.V. Samenwerkende rij „De Vooruitgang". Deze bakkerij voor jaren terug tot stand, waarin ge lijke bakkers hun bedrijf uitoefenden, kort werd de onderneming failliet ver en thans is de „Vooruitgang" verkocht per was de heer J. v. Drooge q.q. f 10.401.

Wat er in de toekomst zal gebeuren de bakkerij is nog niet bekend.

Geweldig veel schepen te Grouw.

GROUW, 15 Febr. Op de Kade is thans schouwspel te zien, zooals wij dat te voren zagen. Waren er gedurende winter ettelijke schepen aan de kade, door de plotseling ingevallen vorst dwongen hier moesten blijven, thans aantal nog geweldig toegenomen, het vaarwater Terhorne-Grouw van ijs is. Men kan zich eenigszins een beeld vormen, als men weet, dat op plaatsen niet minder dan 14 zeer vaartuigen elkander op zij liggen, den wal anders geen plaats is. De welke aldaar toch wel vrij breed is, deze geheele breedte vol. Er ligt Grouw een vloot van ongeveer 50

Het water in den N.O.-polder zakt.

BLANKENHAM, 15 Febr. Nu dezen de Noord-Oostpolder is afgesloten en maal te Lemmer is begonnen te zakt het water hier, zoodat het over men der uiterwaarden nu in het ligt. Daarom zijn ook eenige eigenaren den Casteleins-Uiterdijk er toe over hun paalwerk, dat al jaren als gol diende, te verkoopen aan de heeren ga, De Vries en Bijkerk. Met het zal men eerstdaags beginnen.

Begrafenisvereen. St. Anna Parochie.

ST. ANNA PAROCHIE, 18 Febr. De avond alhier gehouden jaarvergadering begrafenisvereeniging, onder voorzitter van den heer W. Bouma, was door 95 bezocht. Het verslag van den secretaris ningmeester, den heer Kl. Kuiken Dzn. meldde dat in 1940 bijgeschreven 26, en afgeschreven 25 leden, waardoor ledental 699 bedraagt. Inbegrepen het ginsaldo van f 764.82½ waren de ont sten f 2537. 26½, de uitgaven f 1948, een eind-saldo van f 588.26½. Er waren leden 25, voor verpleegden in „Oudem Dagen" 9, bij niet leden 11, tezamen maal diensten verleend, (v.j. 38). De commissie, bestaande uit de heeren Krol, J. Bos en W. van Dijk, werd bij de van eerstgenoemde voorgesteld den ningmeester te dechargeeren en dank bracht voor diens accuraat beheer. bestuursverkiezing werd met bijna alge ne stemmen herkozen de heer J. W. tot leden der kascommissie 1941 werden noemd de heeren W. Nauta, M. Wass en A. Woudstra. Bij rondvraag werd o aandacht gevestigd op de contributie ring en aansluiting bij de Friesche Fede welke beide punten door het bestuur overweging zullen worden genomen.

Uitvoering gymnastiekvereeniging Berlikum.

BERLIKUM, 18 Febr. Door de oudere den van de gymnastiekvereeniging kum" werd in de zaal Fokkinga een kend geslaagde uitvoering gegeven. Er den vele fraai afgewerkte vrije en to oefeningen ten beste gegeven. Naar ding van het feit dat de leider, de heer Gemser en een viertal werkende leden Elfstedentocht tot een goed einde wisten brengen, werd tenslotte nog een symboli voorstelling van de tocht gegeven, waar het bestuur bij monde van den voorzi den heer M. Palstra aan de deelnemers de tocht een zilveren souvenir aanbood.

Dam- en schaakclub Hallum.

HALLUM, 18 Febr. Uitslag gongwedstr dam- en schaakclub Hallum.

Schaken: 1e pr. J. Spoelstra; 2e pr. Brouwers.

Dammen: 1e pr. E. v. d. Woude; 2e W. Wierda.

BENOEMINGEN, BESLUITEN EN

— Benoemd tot kweekeling met akte de o.l. school te Beetgumermolen de H. Groeneveld te Wier.

Winterhulp Nederland:
Houdt uw volk in stand; steunt het groote gezin. Winterhulp van allen voor allen.

RADIO-PROGRAMMA

VRIJDAG 21 FEBRUARI.

Hilversum I. 415 M. Nederlandsch programma. NCRV.
8,00 Gramof. 7,15 Gymn. 7,55 Gramof. 8,00 Schriftlezing en med. 8,15 Zang en orgel 8,20 Gymn. 8,30 ANP. 8,45 Gramof. 9,30 Sextet en gramof. 10,15 Gramof. 10,30 Morgend. 11,00 Sextet. 11,40 Zang, piano en gramof. 12,15 Gramof. 12,42 Almanak. 12,45 Nieuws- en econ ber. ANP. 1,00 Orkest en gramof. 2,00 Gramof. 2,30 Reportage. 2,45 Viool en piano. 3,15 Huisvrouwenpractijk. 3,45 Molto Cantabile. 4,15 Voor de kinderen. 4,45 Ensemble (5,15—5,30 Nieuws-, econ. en beursber. ANP) 6,00 Ber. 6,05 Land- en tuinbouwcauserie. 6,25 Gramof. 6,42 Almanak. 6,45 Act. reportage 7 gramof. 7,00 Econ. vragen van de dag 7,15 Gramof. (7,30—7,45 Ber. Eng.) 8,00 ANP. 8,15 Reportage. 8,30 Ber. Eng. 8,45 Orkest. 9,15 Decl. 9,35 Orgel Hierna: Schriftlezing. 9.45 Eng. ber. ANP. 10,00 ANP en sluiting.

Hilversum II. 301,5 M. AVRO.
7,00 Gramof. 7,45 Gymn. 7,55 Gramof. 8,20 Gymn. 8,30 ANP. 8,45 Gramof. 10,00 Morgenw. 10,15 Gramof. 10,25 Voor de vrouw. 11,30 Ensemble en sol. (11,00—11,20 Decl.) 12,00 Ber., event. gramof. 12,15 Gramof. 12,45 Nieuws- en econ. ber. ANP. 1,00 Ensemble en sol. 1,35 Orgel. 2,00 Lezing. 2,20 Sextet. 3,05 Gramof. 3,20 Orkest en solist. 4,00—4,15 Reportage). 5.00 VPRO: Gevarieerd met luisteraars. 5,15 Nieuws-, econ. en beursber. ANP. 5,30 Orkest en sol. 6,15 Zang en piano. 6,45 Act. reportage of gramof. 7,00—7,15 Econ. vragen van de dag en sluiting.

MARKTBERICHTEN

Groenten.

BOKKUM, 19 Febr. Spruitjes per kg. 10—17 ct.; boerekool per 10 kg 39—57 ct.; witlof per kg. 10—15 ct.; sluitkool per 10 kg. 52 ct.; roode kool 65 ct.; rapen per kist 49 ct.; prei per 10 kg 150—160 ct.; schorseneren per kg. 20—26 ct.; knollen per 10 kg. 118 ct.

HARLINGEN, 19 Febr. Coöp. Fruit- en Groenteveiling Harlingen e.o. Knolselderij per 100 stuks f 12; witlof per 100 kg. f 25 f 63; spruitkool f 13,60—17; prei f 22—24; andijvie f 36—38; rapen f 2.80—3,20; selderij f 4,40; breekpeen f 3,90—4,90; kroten f 3,10; boerekool f 5,70—8,50; gele bewaarkool f 5,20; roode bewaarkool f 6,50.

Rapen.

BERLIKUM, 18 Febr. Rapen 85 ct. per mand; aanbod 1745 manden à 31 kg.

ADVERTENTIES

ONDERTROUWD:

F. H. KONING
en
W. REITSMA.

Bintham E 86 (Gem. Rosmalen).
Leeuwarden, Sexbierumerstraat 20.
19 Februari 1941.

Huwelijksvoltrekking op 5 Maart 1941, namiddags 2.30 uur.
Toekomstig adres: Bintham E 86.
Receptie van 4—5.30: Sexbierumerstr. 20

Heden nam de Heere onverwacht uit ons midden weg, na een ongesteldheid van slechts enkele dagen, ons geliefd dochtertje en zusje

RENSKJE,

op den aanvalligen leeftijd van ruim 1½ jaar.

Sterke de Heere ons in deze zware weg van beproeving.

De diepgedroefden:
K. DE HAAN
B. DE HAAN—DE HOOP
en kinderen.

Twijzelerheide, 17 Februari 1941.

Heden overleed, tot onze diepe droefheid, onze lieve vrouw, moeder, behuwd-, groot- en overgrootmoeder

SIETSKE VISSER,

in den ouderdom van ruim 78 jaren.

Leeuwarden, 19 Februari 1941.
Romkeslaan 15.

Uit aller naam:
J. VONK.

De begrafenis zal plaats hebben te Lekkum op Zaterdag 22 dezer. Vertrek vanaf het sterfhuis te 3 uur.

Heden overleed, geheel onverwacht, onze lieve moeder, behuwd-, groot- en overgrootmoeder

HILTJE VISSER,

weduwe van ROMKE BRANDSMA, in den ouderdom van 76 jaar.

Leeuwarden, 19 Februari 1941.
Koordvliet (Slot) 541.

Namens kinderen, behuwd- en kleinkinderen:
P. BRANDSMA.
A. REENALDA—BRANDSMA.
C. REENALDA.
M. BRANDSMA.
P. BRANDSMA—KROON.
Wedn. J. WEISTRA.
H. BRANDSMA.
A. BRANDSMA—DOLSTRA.

De begrafenis zal plaats hebben te Huizum, op Zaterdag 22 Februari a.s., 's nam. 1 uur van huis.

Heden ontsliep, in de hope des Eeuwigen Levens, onze geliefde moeder, behuwd- en grootmoeder

WILLEMKE HAZEWINDES,

wed. van EGBERT JAKOBS OTTER, in den ouderdom van 81 jaar.

Uit aller naam:
J. OTTER.

Leeuwarden, 19 Februari 1941.
Achter Landbuurt 4.

RIJVERKEER MR. P. J. TROELSTRA WEG

In verband met opdooi wordt den bestuurders van motorrijtuigen aangeraden om op den Mr. P. J. Troelstraweg tusschen Valeriusplein en de Groote Bontekoe uiterst voorzichtig te rijden.

Burgemeester en Wethouders van Leeuwarden:
J. M. VAN BEIJMA, Burgemeester
E. SCHOTMAN, Secretaris.

STAANPLAATSEN IJSKARRETJES

Burgemeester en Wethouders van LEEUWARDERADEEL zullen enige vaste staanplaatsen te HUIZUM, GOUTUM, WIJTGAARD, LEKKUM, MIEDUM en STIENS voor ijskarretjes verpachten, waarvoor briefjes worden ingewacht bij den Burgemeester vóór 3 Maart a.s., des namiddags 1 uur.

De verpachting geschiedt voor het tijdvak van 1 April tot 1 November 1941.

De voorwaarden zijn ter Secretarie verkrijgbaar.

Huizum, 18 Februari 1941.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
HORA SICCAMA
De Secretaris.
ZUIDEMA.

Gemeente Dantumadeel

Aangifte Hondenbelasting 1941

Burgemeester en Wethouders der gemeente DANTUMADEEL wijzen houders van honden op hun verplichting om vóór 13 Maart a.s. daarvan aangifte te doen ter gemeente-secretarie door invulling en onderteekening van een aldaar kosteloos verkrijgbaar aangifte-biljet.

Het niet doen van deze aangifte is strafbaar.

Aan hen, die over 1940 reeds wegens het houden van één of meer honden zijn aangeslagen, wordt in den loop van deze week een dergelijk aangifte-biljet toegezonden.

Murmerwoude, 19 Februari 1941.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
H. FRANKENA, Burgemeester.
D. J. AUTSEMA, Secretaris.

Wegens sterfgeval zullen wij morgen, VRIJDAG na 12 uur GESLOTEN — zijn — „Het Nieuwste" Voorstreek

---

Bureau voor Beroepskeuze
Doelestraat 3 - Leeuwarden
verstrekt inlichtingen omtrent school, beroep en studie.
Spreekuur Zaterdags van 4—5½ uur

Begrafenisonderneming „MEMENTO MORI"
Haar streven is en blijft
deugdelijk - netjes
lage prijzen
T. DIJKSTRA
Directeur Alg. Begraafplaatsen
Leeuwrikstraat 25
Telefoon 4835 en 6013
Boden:
Persijn, Biesma en Feddes

Van 23 Februari tot en met 9 Maart 1941

Tentoonstelling

van schilderijen van J. KLOEK

Longerhou (Fr), in het PRINCESSEHOF, Groote Kerkstraat 11.

Entrée niet-leden 25 ct.

PAUL KIÈS

spreekt a.s. Vrijdagavond in „De Groene Weide"

voor leden en belangstellenden

Aanvang 8 uur

Uitnoodigingskaarten voor belangstellenden verkrijgb. bij G. Schreur, Westerkade boven

A/d „TROELSTRA-BEWEGING"

Ondergeteekende maakt aan zijn cliëntèle bekend dat hij **morgen, VRIJDAG weer aan de markt verschijnt** met een

keurige collectie
BLOEMEN
W. DE BRUIN
BLOEMENHANDEL

Blokjes Kachelhout
f 4.00 de 100 K.G.
J. LUIK - FLORABUURT 10
Bestellingen per telefoon 4818

BETER DRUKWERK EN NIET DUUR HANDELSDRUKKERIJ LEEUWARDER NIEUWSBLAD

Gevraagd flink
Dagmeisje,
loon f 5.00 per week. G. BOONSTRA, Ruyedaelstraat 21, Huizum.

Wegens teleurstelling gevraagd net
Dagmeisje,
of hulp in de huishouding; liefst niet beneden 18 jaar. DE HAAS, Wirdumerdijk 20

Gevraagd net
Morgenmeisje,
in klein gezin, Vrijdags geheele dag, leeftijd 16—18 jaar. Aanmelden voor half 8: WIRDUMERDIJK 39.

Gevraagd net
Meisje,
voor dag of dag en nacht. H. ELGERSMA, Huizum, Dorp 13.

Gevraagd een net
Meisje,
voor de morgenuren; niet beneden 18 jaar. Chr. beginselen. Zondags vrij. TRANSVAALSTRAAT 65.

Dameskapster.
Net meisje biedt zich aan voor de middaguren, om in het kappersvak te worden opgeleid. Brieven onder no. 575 bur. dezes.

Winkeljuffrouw
gevraagd. Bloemenmagazijn E. W. AKKERMAN, Oosterstraat hoek Tweebaksmarkt.

Gevraagd een Jongste
Bediende (m.)
op Verzekeringskantoor. Brieven franco onder no. 577 bureau dezes.

Voor Bloemenvrienden.
Er is plaats voor VOLONTAIR(E) bij E. JONGSTRA & ZONEN, Bloemenmagazijn, Naauw 16.

Heeft U reeds GESNUFFELD in Uw oude GOUDEN en ZILVEREN voorwerpen? VERKOOP ze, of laat er iets anders van maken. Gratis advies geeft ZILWO. Kelders 33 — Leeuwarden. — Voor minder geld maakt Zilwo heel wat stuk is!

Te huur gevraagd in ZWAAGWESTEINDE gem. of ongem.
Zit-Slaapkamer,
met aparte kookgelegenheid. Br. met prijsopg. en voll. omschr. onder no. 576 aan het bureau van dit blad.

Winkelwoonhuis
te huur, Nieuwe Oosterstraat 7, met vrije steeg en royale woning. **Te bevr. J. KOOIJ,** Sneekertrekweg 23.

BIOSCOPEN

HOOFDNUMMERS van 21 tot en met 27 Februari 1941:

TIVOLI
brengt het zeldzame wonderwerk
EEN LEVEN LANG
met een overweldigende creatie van PAULA WESSELY.
Een diepe en ware menschelijke liefde, welke in haar edelste vorm in vervulling gaat. U kunt zich geen mooiere film wenschen! Een nieuwe overwinning van den beroemden regisseur GUSTAV UCICKY
Toegang boven 18 jaar.
Besproken plaatsen in sigarenmagazijn D. Ebbens, Wirdumerdijk 3, telef. 5577. Zondags van 2 uur af aan de kassa, telef 5372

CINEMA PALACE
presenteert de Nederlandsche film
DE SPOOKTREIN
met JAN MUSCH, FIENTJE DE LA MAR, ADOLF ENGERS.
Een verrassende film uit de „Filmex Cinetone Productie" Spanning - humor - sensatie! — In het voorprogramma: VOM ALLGÄU NACH OBERAMMERGAU
Toegang boven 14 jaar.

LEEUWARDER BIOSCOOP
De ontroerende film
VROUWENNOODLOT
LENY MARENBACH - EWALD BALSER - FRED LIEWEHR.
Het lot van twee menschen, die ondanks alle hindernissen toch de weg tot elkander vinden. Een aangrijpende, sterke film.
Toegang boven 18 jaar.
Aanvang avondvoorstellingen HALF ACHT.
Zondags doorloopende voorstelling van 2 uur af.

In het voorprogramma der theaters: Hollandsch en/of Wereldnieuws.

SPAARBANK te LEEUWARDEN
ZAAILAND No. 108

Dagelijks geopend van 10 tot 3½ uur.
Rentevergoeding 3 %.
Kostelooze afhaaldienst tot voldoening van belastingen en andere periodieke betalingen.
Verhuur van kleine safe-loketten aan inleggers op billijke voorwaarden.
Staat onder voortdurende contrôle van den Accountantsdienst van den Nederlandschen Spaarbankbond.

Het Bestuur:
N. OTTEMA, voorzitter.
Mr. G. E. KRONENBERG, secretaris.
Mr. R. RÖMER, thesaurier.

HARMONIE-BIOSCOOP

Vrijdag 21 Februari, Zaterdag 22 Februari
ZONDAG 23 Februari, Maandag 24 Februari telkens, 7½ uur

LEVENSSPIEGEL

EEN PAULA WESSELY FILM.
Regie: Geza von Bolvary. Een Vienna-product.
Het thema dezer film is de strijd tusschen de geneeskunde en de kwakzalverij. Niet de strijd van de geneeskunde tegen de kwakzalverij, want in deze film staat de kwakzalver even sterk en wellicht een tikje sympathieker dan de geneesheer. Een boeiend drama met toch een happy end.

Met verzorgd bijprogramma
Wereld- en Nederl. nieuws

Toegang 18 jaar.
Zondagmiddag 3 uur met geheele avondprogramma.

STAATSLOTERIJ.

DE VERKOOP BEGINT DONDERDAG 27 FEBRUARI A.S., 9 UUR.
Bestelt Uw loten tijdig bij de Collectrice **I. LUNING, Jakob van Aakenstr. 36.** De op mijn naam tot nu toe door de gewezen debitante Wed. VAN GELDER verkochte loten zijn nu weer bij mij te betrekken.

Heden werden wij verblijd met onderstaande mededeeling:

ROBINSON Schoenen afgezonden, geeft hiervan kennis aan alle ROBINSON en toekomstige ROBINSON dragers.

N.V. ROBINSON SCHOENFABRIEK, NIJMEGEN

HEEREN! Morgenmiddag 2 uur staan ze voor U klaar. De kwaliteit is nog prima en de prijzen vallen U zeker mee. Mogen wij U verwachten?

MELLEMA, Voorstreek 98 - Tel. 4755

Wegens enorme drukte direct gevraagd:

Flinke Inpaksters, Strijksters en Sorteersters

STOOMWASSCHERIJ „RAPENBURG", Hempenserweg, Huizum
Na 7 uur Julianalaan 8

Solide en voordelige
BRAND-, STORM- EN BEDRIJFSVERZEKERING
KANTOOR SCHRANS 57-59 BIJ LEEUWARDEN
TELEFOON 5552

Speciale Februari-aanbieding van Luxe en Huishoudelijke artikelen

Huisverlichtingslampen, gegarandeerd, 125 en 220 volt, 6 st.	f 1.95
Thermosflessen met bakelieten dop, onbreekbaar	f 0.95
Glazen Kookschalen, zo van het vuur op tafel, practisch	f 1.95
Porseleinen Onderleggers voor wijn- en bierglazen, per stel (3 stuks)	f 0.25
Busopeners, tevens Flesopeners, practisch	f 0.55
Eeuwigdurende Gasaanstekers	f 0.55
Moderne electrische Kookplaten, compleet	f 8.50
Electrische Fluitketeltjes, zeer practisch	f 10.50
Electrische Strijkijzers, zware uitvoering, compleet met snoer	f 5.25
Electrische Straalkacheltjes, compl.	f 13.75
Keukenweegschalen voor gewichtscontrôle van groenten, etc.	f 2.25
Bolschuiers met uitneembare schuier, 5 jaar garantie	f 6.95
Pracht Japans geschilderde Naaidozen	f 0.79
Practische oprolbare Waslijnen	f 0.95
Keukenbijltjes	f 0.90
Kampeermessen, 5-delig	f 0.95
Leren Riemen met patentsluiting	f 0.98

en vele andere artikelen.

Vraagt gratis Prijscourant!

MERCURIUS Verzendhuis
bij de Oldehove, Leeuwarden
Telefoon 6017, na 19 uur 6074

EIKEN HOUT! Zware blokken voor centrale verwarming
f 4.00 per 100 K.G., franco huis (remb.). Uit voorraad leverbaar.
R. MULDER - GORREDIJK
Zend briefkaart Dagelijkse verbinding

ABONNEERT U OP DIT BLAD

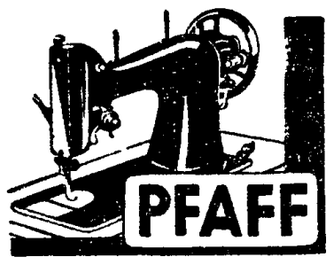

De levensduur van een artikel bepaalt den prijs
Rekent U eens na wat U een PFAFF Naaimachine kost per jaar
Een Pfaff gaat een menschenleven mee en is daarom
DE GOEDKOOPSTE MACHINE
„PFAFF" de machine voor Uw leven!
Leverbaar in diverse uitvoeringen
PFAFF NAAIMACHINEHUIS SINT JACOBSSTRAAT 3 Leeuwarden Telefoon 4326

Bijlsma's Fotografie - Fotohandel
Erkend Fotoh Vriedeman de Vriesstraat 56
Voor Pasfoto's **altijd** geopend
Ook des avonds en **Zondags**
Het adres voor Leeuwarden (Oost)

PERSONEEL

Gevraagd voor direct een flinke
Huishoudster,
leeftijd 40 à 50 jaar, bij W. T. Hansma, Zwagerveen.

Biedt zich aan net
Meisje
voor de dag. Brieven onder no. 427 bureau dezes.

Flinke Werkster
gevraagd, voor Zaterdagmiddag. Aanmelden Langemarktstraat 36.

Gevraagd net
Dagmeisje,
tot 4 uur, lft. niet ben. 18 jaar. Swammerdamstraat 63

Gevraagd flink
Dagmeisje
tot 4 uur, zelfst. kunn. werken. Aanbieden Vrijdagavond na 7 uur. Voorstreek 46.

Gevraagd tegen 1 Maart of eerder flink
Morgenmeisje,
niet ben. 17 jaar. Joh. de Walestraat 30, bij Robert Kochstraat.

Gevraagd nette
Werkster
voor twee morgens p. week. Leeuwrijkstraat 124.

Gevraagd net
Dagmeisje,
zelfstandig kunnende werken. Aanm. 's avonds na 7 uur. Transvaalstraat 10.

Biedt zich aan flinke
Tuindersknecht,
oud 21 jaar, diploma T.W.C. Van goede get. voorzien. Adres P. Dantuma, Zwagerveen.

Aankomende
Kappersbediende
gevraagd. H. Memerda, Ruysdaelstraat 63, Huizum.

VRAAG

f 15 belooning
voor iemand, die klein gezin helpt aan een nette woning, huur f 3 à f 4,50, liefst bovenwoning, zonnige stand, voor direct of 12 Mei. Brieven onder no. 418 bur. dezes

Te huur gevraagd gem.
Kamers,
zonder pension. Brieven onder no. 419 bureau dezes.

Gevraagd
Inboedels,
gebruikte meubelen, naaimachines, kleeren, kachels enz. Hooge prijzen. G. Herrema, Heerestraat 4, zijstr. Oosterstraat.

Bejaarde juffrouw zoekt
Samenwoning
bij bejaard echtpaar of juffrouw alleen, met vrije kamer. Brieven onder no. 421 bureau dezes.

Gevraagd klein Amerikaansch
Radiotoestelletje
en koffergramofoon m. platen. Brieven onder no. 422 bureau dezes.

Gevraagd prima 2e hands
Schrijfmachine
(klein model). Aanbiedingen (uiterste prijsopgaaf): Vincent van Goghstraat 36, Huizum.

Gevraagd
Duitsche Herder,
zonder stamboom, geen bezwaar, doch geen hooge prijs J. Postma, Bleekerstraat 29 stad.

Te koop gevraagd een prima twee persoons
Kano,
compleet. Brieven te zenden Dokkumerstraat 20.

Voor direct te huur gevraagd tot 12 Mei een nette
Woning
of woongelegenheid. Aan te bieden W. Tuiner, Baildw.-straat 15.

Wie is genegen
Woning te ruilen,
huurprijs f 4,15 tegen een woning huurprijs f 5 à f 5,25 Liefst hoekhuis. Brieven onder no. 426 bureau dezes.

Gevraagd
Doberman Pincher,
h. 55 cm. (reu) of Schotsche collie, geen luxe prijs, goed tehuis. G. Braaksma, Murmerwoude.

TE HUUR

Te huur 2 ongem.
Kamers
(ged. gestoff., met kookgel. en waterl.), in centrum, voor dame, heer of echtpaar. Br. onder no. 423 bur. dezes.

Aangeboden
Plaatsruimte,
voor berging meubilair. Br. onder no. 420 bur. dezes.

Woning
13 dezer onder no. 378 is verhuurd. Bedankt voor de aanbiedingen.

TE KOOP

Te koop rose gelakt
Kinderledikantje
met piek en kleed f 7,50. Bleekerstraat 136, R. Walstra. In ruil nette kinderwagen tegen wandelwagentje.

Te koop een nieuwe
Trouwjapon.
Cambuursterpad 28.

Te koop een- en twee pers.
Ledikanten,
kinderwagens, stoelen, tafels, lampen, huistrappen en kachels. De Jong, Nieuwe Oosterstraat 17 en Droevendal 9.

Te koop een
Gramofoon
met 40 platen. Harlingertrekweg 26.

Te koop 3 kleine mooie witte langharige
Kamerhondjes,
prijs f 2. Halbertsmastraat 8 Leeuwarden.

Te koop drie
Konijnen,
Franekerstraat 35, tusschen 6½ en 7½ uur.

Te koop goed onderhouden
Kinderwagen
en wandelwagentje, prijzen billijk. J. Postma, Bleekerstraat 29, stad.

Te koop prachtig
Mantelpak,
maat 42, z.g.a.n. Brieven onder no. 424 bureau dezes.

Prima Brandhout
te koop, 3 ct. de kg., kachelklaar thuisbezorgd. Camstraburen 53.

Te koop gevraagd Franse
Piano.
Brieven onder no. 425 bur. dezes.

Z.g.a.n. vetleeren
Kistjes,
m. 41, voor f 3,50; antieke kolenkit (wiegmodel) f 4. Bleekerdwarsstraat 5.

Te koop 800 à 900 gele
Straatklinkers.
Herman Costerstraat 8, stad

Te koop gevulcaniseerde
Buitenbanden
vanaf 1 gulden, en bakfietsbanden, maat 28-2. Tichelstraat 26.

Compleet
Tafelbiljart,
100—80, een electro motor voor kleermaker en 'n bankschroef. Willem Loréstraat 134. Na 6 uur.

Te koop 20
Marktstallen
met dekzeilen, 2 tot 3 m., en een houten keetje, 2 x 3 m., z.g.a.n. J. Vellinga, Heiligeweg 16, Harlingen.

Te koop
Kookkachel,
zwart emaille, groot formaat 3 kookgaten, prima in orde. Woudvaartskade 42, Sneek.

Te koop prima
Driewielerbakfiets
met 2 zitplaatsen voor zitstoel f 75. M. Velleman, Nieuweburen 115.

Te koop prima
Bakfiets,
open bak, voor melkbedrijf, f 95. M. Velleman, Nieuweburen 115.

Te koop als nieuw
Heerenrijwiel.
f 25. Brieven onder no. 428 bureau dezes.

Te koop een als nieuw Gazelle
Heerenrijwiel
f 35. A. Faber, Noordvliet 217.

DIVERSEN

Loop geen risico, loop veilig. Koop nog heden een goedgekeurde
Voetgangerslantaarn,
compleet f 2,25. De Lampion, St. Jacobsstraat 20.

Zaklantaarns,
vele soorten, batterijen onbeperkte voorraad. De Lampion, St. Jacobsstraat 20.

Gasaanstekers
met vuursteentjes en batterij 45 ct. en f 1.25. Vuuraanmakers prima kwaliteit per pakje 10 en 15 ct. De Lampion, St. Jacobsstraat 20.

Legitimatiefoto's.
Wenscht u een goed gelijkende foto 2 stuks f 0,35. Foto Atelier De Jong, Nieuwe Oosterstraat 17.

Huurt bij ons uw nieuwste
Philips Radio
v. f 1,25 p. week, in de prijs is inbegrepen het onderhoud en lampenrisico, na ruim 1½ jaar uw eigendom. Vraagt inlichtingen bij Radio-Tech bedrijf Th. v. d. Akker, Beijerstraat 6, Telef. 4305, Leeuwarden.

Revolvers!
Om uw gas aan te steken gebruikt daarvoor een revolver **gasaansteker** f 0,56, reserve steentjes per pakje f 0,15. U kunt ook nog gebruik maken van onze prima losse wrijfwas. De Vries, Mesdagstraat 1, Telef. 6437. De Vries vragen, altijd slagen.

Brand-
en inbraak-verzekering (gecombineerd). Weet u wel, dat een dergelijke verzekering weinig meer kost dan brandverzekering alleen? Belt u ons eens? Wij verschaffen u gaarne nadere inlichtingen. Assurantiekantoor J. W. van der Meulen, 33 Leeuwrikstraat, Leeuwarden, Telef. 5807.

Trekzagen
vanaf f 5 t.e.m. f 6.50, boomzagen vanaf f 1.95. Voorts prachtige eendenkorven, asfalt, kippengaas enz. C. Postmus, Ruiterskwartier 61 t.o. Harmonie.

Dames,
Thans voor een betere permanent, ook moderne kapsels, à f 2,25 geh. compleet, naar P. S. Dolea, Nieuwesteeg 6, Tel 3725. Speciaal adres, heerenknippen ook Zaterdags.

Uw likdoorn steekt
niet meer, dank zij onze bekende likdoornpleisters, Doosjes à 25 ct. Alleen Drogisterij Prinsen, Tuinen 13.

Klompen!!
Schoenklompen, klompsokken, losse houten enz. Altijd goedkooper. Geopend tot 8 uur. K. Rinsma, Oldegalileën 14.

Voor tuin-
en landbouwzaden is uw adres Turkenburg, Bodegraven, depôt Tuinen 17. Catalogus gratis verkrijgbaar. Bestel spoedig.

Lampekappenfabriek
Weerd 14, bij Nieuwe verkoopt groote voo lampen tegen oude pr Groote keuze. Verder o deelen enz.

Brillen,
1e kwaliteit, laagste pr Ook op recept. Lever ziekenfondsen E.M.M. Recht door Zee enz. H sma, Slotmakersstraat.

Armband Horloges f
Volledige garantie. kers alle prijzen. Hoek Slotmakersstraat 3. G koopste reparatie-inric

Puikbeste
Aardappelen
3½ cent per pond, per f 2,35, gesneden kool per kg. P. Spindelaar, likemuurstraat 111.

Legitimatiefoto's,
2 stuks 35 cent, 2e straat 34. Fotografie op gebied.

Voor
Foto's Persoonsbewijzen
naar Riemsma, fotogr Dokkumerstraat 11.

Een omvergeworpen petroleumtoestel, 'n weggeworpen lucifer... Brand!! In korten tijd het bezit vernietigd, waarvoor een leven lang gewerkt is! Stel het veilig, Uw bezit. Verzeker U bij de oude „Tiel-Utrecht" Brandverzekering Ao. 1811, die U met haar groote Reserven de beste waarborg biedt. De „Tiel-Utrecht", bekend om haar groote veiligheid, haar coulance en haar gunstige voorwaarden

coulance
Tiel-Utrecht
BRAND - INBRAAK - STORM - VARIAVERZEKERINGEN
KROMME NIEUWE GRACHT 76-80 - UTRECHT

FEUILLETON

HAND IN HAND MET MARLENE

Roman van Hans Hirthammer

(Nadruk verboden)

41

Op 'n ochtend had Marlene geklaagd, dat zij met 't geld niet kon rondkomen. Zij wilde hem daar natuurlijk geen verwijt van maken, om 's hemels wil, neen, daar bestond niet de minste reden voor — hij sloofde zich genoeg uit om aan werk te komen.

„Omdat je er niet mee om weet te gaan!" stoof Lorenz woedend op. „Natuurlijk — als je ook elk oogenblik een nieuwe japon koopt!"

Dat had hij niet moeten zeggen, want op dit oogenblik was hij werkelijk onrechtvaardig. Inderdaad had zij een paar dagen geleden een nieuwe jurk gekocht, maar heel goedkoop op een opruiming — zij moest er toch behoorlijk uitzien. In haar oude vodden kon ze zich niet eens op straat vertoonen.

Ook Lorenz wist dat, hij had er zelfs op aangedrongen, dat zij het doen zou en de jurk samen met haar uitgezocht — maar nu steen de duivel in hem te zijn losgebroken. Hij was in staat geweest om de aanschaffing van een kaartje stopwol als een verkwisting te beschouwen".

„Ach, die jurk!" antwoordde Marlene. „Ik heb er lang genoeg voor moeten sparen. Alsof jij zoo zuinig bent! Reken maar eens uit, wat je iedere maand verrookt!"

Zij wist heel goed, dat dit maar een betrekkelijk klein bedrag was. Hij rookte de goedkoopste sigaretten en beperkte zich daarbij tot slechts enkele per dag.

Tenslotte lokte het eene woord het andere uit, beiden voelden zich nu gekrenkt en de woordenwisseling groeide tot een heftig dispuut. Innerlijk boezemden hun onredelijke woede en onbeheerschtheid hun angst in, maar daar de een niet voor den ander wilde onderdoen, zweepten zij elkaar op, de wederzijdsche uitvallen werden steeds heftiger, tot eindelijk Lorenz, in het nauw gedreven, het woord er uit flapte, dat zijn levenskameraad als een vuistslag moest treffen.

„Waarom blijf je dan hier?" riep hij in zinlooze woede. „Het zou een opluchting zijn als je ging. Ik heb er genoeg van!"

Marlene stond een oogenblik star van ontzetting. Een doodelijke bleekheid overtoog haar gezicht — en bijna was in deze laatste minuut nog alles goed geworden. Had haar smart zich in tranen geopenbaard, dan zou Lorenz op hetzelfde oogenblik tot rede zijn gekomen. Het was echter een geheel nieuw gevoel, dat haar plotseling beheerschte, een roes, een onweerstaanbare drang om zich te laten gelden, haar trots en haar kracht te toonen.

„Goed, dat ik het weet!" zei ze. „Het is goed, dat je me eindelijk eens ronduit de waarheid zegt. Ik zal je niet langer lastig vallen".

Beiden ging het hun op dit oogenblik door het hoofd, waarom zij elkaar op zoo'n dwaze manier treiterden. Beiden beseften zij ten volle, dat een enkel woord voldoende zou zijn om hen weer tot elkaar te brengen. Elk voor zich verlangde naar dit woord, maar geen hunner sprak het.

„Goed, goed!" zei Lorenz, kwasi gedecideerd, „ga maar! Maar de jongen blijft bij mij, daar zijn we het, hoop ik, over eens!"

Zij wist ook dezen aanval op haar moederhart te verdragen. — „Voor mijn part!" klonk het moedig. „Ook daarmee kan ik mij vereenigen".

Terwijl zij hem verzekerde, hoe goed zij het nu bij mevrouw Helling zou hebben — geen ergernissen over Hansje's kapotte kousen, geen slapelooze nachten meer, geen zorger hoe zij van hun armzalige inkomsten moest rondkomen — terwijl zij op deze wijze zichzelf moed trachtte in te spreken, vroeg zij zich in hulpelooze verwarring af, wat dit alles eigenlijk te beteekenen had. Was nu werkelijk alles afgeloopen? Zouden haar het kind en de man, dien zij lief had, nu werkelijk worden ontnomen?

Lorenz verging het niet anders. Ook hij had maar al te graag met een verlossend woord aan deze dwaze scène een einde gemaakt, maar hij was als verlamd door het nieuwe en het ongewone. Hij zag alles als een onzinnige caricatuur, zijn mannelijke ijdelheid had hem volkomen in haar macht en hij was dwaas genoeg zichzelf voor te houden, dat hier het noodlot de hand in het spel had, een macht, waartegen hij zich niet kon en mocht verzetten.

Marlene pakte haar koffer. Hij had kunnen zien, dat zij de helft vergat, dat zij deze geheele bedrijvigheid allerminst au serieux nam, maar Lorenz lette daar niet op. Hij rookte onverschillig een sigaret en toonde zich in alle opzichten de sterkere man, die het ernstig meende met zijn woorden en die den moed had de consequenties daarvan te aanvaarden.

Zij mocht gaan, als ze dacht, dat ze 't bij mevrouw Helling zooveel beter had. Hij zou haar niet tegen houden. Ze moest maar eens ervaren, wat het was op eigen beenen te staan. Die dwaze stijfkoppigheid zou zich wel wreken. Over een paar dagen kwam ze wel weer met hangende pootjes terug, als haar trots wat geluwd was en ze haar onrecht had ingezien.

Tot de laatste minuut hoopte Marlene, dat Lorenz het verzoenende woord zou spreken. Een enkel woordje maar — en dat heel malle gedoe zou voorbij zijn geweest.

Hij zweeg echter. Toen nam zij haar koffer op en ging, haar lippen vast opeengeklemd, naar de deur.

Lorenz drukte zijn sigaret in 't aschbakje uit. — „Als je het een of ander vergeten mocht hebben, zal ik het wel naar mevrouw Helling sturen".

Marlene voelde plotseling een pijnlijk wurgen in haar hals. Hansje, haar jongen. Zou ze nog niet eenmaal naar zijn bedje gaan, hem in haar armen nemen? Hoe zou ze een enkelen dag zonder het kind kunnen leven?

Lorenz bleef zwijgen.

Toen Marlene de deur achter zich had dicht geslagen, liet ze haar tranen den vrijen loop.

Een half uur later ontwaakte Hansje en het ging alles boven verwachting goed. Aanvankelijk leek het hem slechts wat merkwaardig, dat hij door zijn vader werd begroet. „Mamma?" vroeg hij verwonderd 'en — naar het leek — eenigszins verwijtend. „Wat is er aan de hand?" scheen hij te willen vragen. Hierna echter vond hij 't zeldzaam grappig, dat zijn vader hem aankleedde. Moeder ging 't weliswaar wat handiger af, maar met pappa was het beslist veel leuker. In de toekomst zou hij er op staan, dat deze nieuwigheid gehandhaafd bleef.

Lorenz kweet zich van zijn ongewone taak met een zekere ontroering, al was deze dan niet bepaald echt. Zijn streven was er kennelijk op gericht, den jongen aan zich te binden, in de hoop, dat deze de alleenheerschappij van zijn vader zou erkennen, waardoor hij zich dan zelf tegenover Marlene wat sterker zou voelen. Voorloopig scheen Hansje volkomen tot medewerking in dezen bereid, zoodat van Marlene's afwezigheid zelfs niet gerept werd. De vriendelijke attenties, die Pappa hem op bijna verkwistende wijze bewees, de vele suiker in zijn pap en ettelijke chocolaadjes, welke anders bij hooge uitzondering werden uitgedeeld, misten hun uitwerking niet en toen Lorenz zich tenslotte nog gereed maakte om zijn zoon op diens dagelijksche wandeling in het Friedrichspark te vergezellen, was Hansje geheel gewonnen.

De ongewoon warme herfstdag, welke eindelijk op een lange periode van regen was gevolgd, had talloozen naar buiten gelokt. Op de kronkelende grintpaden van het uitgestrekte park verdrongen zich de wandelaars. Ontelbare moeders duwden hun kinderwagen welgemoed onder 't bruine loover der hooge beukenboomen, oude heertjes knipperden, genietend als grijze katers, tegen het verblindende licht der laatste zomerzonnestralen, en op de openbare speelplaatsen krioelde 't van kinderen die zich met alle mogelijke soorten speelgoed vermaakten.

Met schier plechtigen ernst en volderlijken trots drentelde Lorenz, zijn zoon aan zijn rechterhand, langs de bloembedden en taxusheggen, maar die eerzame wandelen begon den jongen spoedig te vervelen. Bij een wegkrissing wrong hij zijn hand uit die van zijn vader, om zich bij een grooten troep kinderen te voegen, die op een grasveld dooreen kropelden. Lorenz zocht een plaatsje op een van de banken in de onmiddellijke nabijheid van dit speeltertrein en keek met welgevallen naar de uitgelaten kinderschaar. In zijn handen hield hij Hansje's blikken emmertje, dat de jongen in zijn haast om weg te komen, vergeten had.

Onwillekeurig keerden zijn gedachten terug naar hetgeen dezen ochtend was voorgevallen. Hij vroeg zich af, of hij toch niet beter zou hebben gedaan zich de wijste te toonen en toe te geven. Maar daar kwam zijn mannelijke trots dan weer tegen in opstand. Als hij dat deed, zou hij spoedig heelemaal niets meer te vertellen hebben.

Wat moest er nu verder gebeuren? Als Marlene haar ongelijk niet inzag en niet meer naar hen terug keerde?

Nou, dan zou ze hem leeren kennen! Weliswaar wist hij op dit oogenblik nog niet precies, waaruit dit „leeren kennen" bestond, maar in ieder geval zou hij wel 't een of ander ondernemen om haar zijn onbuigzamen wil te toonen.

Opkijkend, bemerkte Lorenz plotseling, dat er van Hansje niets meer te zien was. Aanvankelijk maakte hij zich niet bijster ongerust: de jongen kon niet ver uit de buurt zijn, zooeven was hij er nog geweest. Eenige minuten verstreken zonder dat Hansje uit het kluwen van kinderen te voorschijn kwam en nu hield Lorenz het op de bank toch niet langer uit. Hij stond op en liep naar de wegkruising om te zien, of zijn zoon misschien daarheen was afgedwaald.

Niets! De jongen was weg!

(Wordt vervolgd.)

Donderdag 20 Februari 1941 No. 9877 Tweede blad

LEEUWARDER NIEUWSBLAD

RIESLAND EN DE NOORDOOSTPOLDER

Hoe de betrekkingen tusschen het Oude en het Nieuwe Land zich zullen ontwikkelen

II.

De landarbeiders in de Wieringermeer

men hoofdzakelijk uit de kleibouwstreken het Westen en Noorden van ons land. De aringen in de Wieringermeer hebben eerd, dat de Friesche landarbeider een harde werker is, doch nog beter theo- geschoold kan zijn. Dit vraagstuk oppgelost kunnen worden. Het land- derwijs is weliswaar zeer verbreid, ordt toch te weinig door den land- gevolgd. Het goede werk, dat in een wordt verricht, is nog veel te an omvang.

ke Friesche landarbeiders zullen deel kunnen nemen aan het in cultuur van de nieuwe polder, waar gedu- het eerste jaar voor ongeveer 3200 werk zal zijn. Het ligt in de be dit aantal later op te voeren tot wer de ontwikkeling van de arbeids- valt nog weinig te zeggen; men zal goed doen, de arbeiders uit die stre- te nemen, waar in normale omstan- een te veel aan arbeidskracht is geval zullen vele arbeiders uit nd in de Noord-Oostpolder werk vin- daar in barakken gehuisvest moeten Vele cultureele instellingen in ons hebben daar een belangrijke taak om peider het gemis van zijn gezinsleven zwaar te doen voelen.

rende de eerste jaren van het in brengen der gronden moet de direc- hiermede wordt belast, kunnen be- en over landbouwkundige opzichters moeten op de hoogte zijn met ontgin- werkzaamheden en ook landbouwkun- raagstukken volledig beheerschen. Zij elk 500 ha land onder hun toezicht Wanneer de gronden in pacht wor- uitgegeven, mag men verwachten, dat indien overigens aan de eischen wordt daan, recht op voorkeur hebben. Ook zullen velen als voorwerker geplaatst nnen worden. In de Wieringermeer was belangstelling voor de betrekking van drijfsleider en assistent-bedrijfsleider zeer Daar vele jonge boeren en boeren- gaarne een werkzaam aandeel in de uitvoering zijnde landbouwwerkzaamhe- wilden hebben, om zich daardoor op de te stellen van de gesteldheid van de en de werking van landbouwmachi- werd de gelegenheid geopend, als ge- landarbeider te werk gesteld te wor- Het is gewenscht, deze maatregel 'n Noord-Oostpolder te herhalen.

In de Wieringermeer hebben vele boeren, oorspronkelijk veehouder waren, voor eerst kennis gemaakt met de akker- uw. Zoowel theoretische kennis als prac- che ervaring ontbrak hun veelal. Zooveel gelijk moet deze ongewenschte toestand de nieuwe polder worden voorkomen verwerven van practische ervaring is aangelegenheid, waarbij de commissie chte haar steun kan verleenen aan hen op een akkerbouwbedrijf als volontair arbeider een plaats zoeken. Velen buiten gewest zijn reeds langere of kortere tijd de Wieringermeer werkzaam geweest ze kwestie is van groot belang. Het is te pen, dat ook dit jaar weer talrijke boeren reid gevonden worden, volontairs aan te nen en hen zoo mogelijk te huisvesten.

Eenigszins anders staat het met de mo- lijkheid, theoretische kennis op te doen commissie meende dan ook goed te han- n met het organiseeren van aanvullen cursussen over akkerbouw en over ont- laagswerkzaamheden, in die zin, dat de genoemde cursussen speciaal voor vee- ders bedoeld waren en de andere voor hen, die op het terrein van de akkerbouw geen vreemden zijn. Op de simpele mededeeling, dat men voor deze cursussen voorloopig kon laten inschrijven, kwamen ongeveer 550 aanmeldingen. Hieruit moest een keuze gedaan worden, waarbij rekening werd gehouden met de leeftijd en de reeds behaalde diploma's. Aan 13 cursussen wordt door 350 leerlingen deelgenomen in de volgende plaatsen: Bolsward (2); Dokkum. Drachten (2); Franeker; Heerenveen (2); Lemmer; Leeuwarden (3); Sneek. Het aantal lesuren van een akkerbouwcursus is 150; voor een z.g. cultuurtechnische cursus 50. Welk een krachtige prikkel het in cultuur brengen van de Zuiderzeepolders voor het landbouwkundig leven in Friesland is, blijkt wel zonneklaar.

Een gegadigde voor de Wieringermeer moet — zoo noodig met steun van zijn naaste familie — een bedrijfskapitaal van f 250 of f 300 per ha (naar gelang van de bedrijfsvorm) bezitten, wil hij voor het pachten van een boerderij in aanmerking komen. Daar de Friesche boerenstand in het algemeen weinig kapitaalkrachtig is, rijst de vraag, wat voor gegadigden uit Friesland, die uitmunten door ijver en bekwaamheid, doch wier financieele middelen ontoereikend zijn, in dezen gedaan kan worden. Men mag verwachten, dat deze aangelegenheid te zijner tijd de aandacht van het provinciaal bestuur zal hebben.

Gezien de ligging en de grondgesteldheid van de nieuwe polder en de bekwaamheid en belangstelling van den Frieschen boer, zal de landbouw in Friesland in meerdere mate dan die in andere gewesten betrokken worden in het toekomstige landbouwgebied van de Noord-Oost polder.

Handel en Nijverheid.

Uiteraard zal de Friesche industrie, wanneer ze meer rationeel kan werken dan die uit andere deelen van ons land, van de ontginning van de polder een tijdlang groote voordeelen kunnen trekken. In het rapport worden hier de dakpannenfabricage en de vervaardiging van draineerbuizen genoemd. Dit alles is echter maar van tijdelijke aard.

Van langere duur zal de invloed zijn, die onze zuivel-industrie zal ondervinden van de veeteelt in de polder. Daar verwacht kan worden, dat — althans in de naaste toekomst — vooral aan de randen van de polder veeteelt zal worden beoefend. lijkt het stichten van een zuivelfabriek in het nieuwe gebied onwaarschijnlijk. Dit te meer omdat de bestaande fabrieken in staat geacht moeten worden, de melk uit de polder te verwerken. De overcapaciteit onder vooroorlogsche omstandigheden kan gemiddeld op zeker 40 % worden geschat, zonder dat belangrijke wijzigingen aangebracht behoeven te worden., Deze aangelegenheid betreft in de eerste plaats de fabriek te Langelille, in mindere mate die te Oosterzee en misschien ook die te Delfstrahuizen. Afhankelijk van de te verwachten aanvoer uit de polder, worden zelfs plannen overwogen, een fabriek voor melkverwerking in Lemmer te stichten. Wanneer inderdaad de zandgronden bij Urk gedeeltelijk tot grasland bestemd worden, zal een fabriek bij Lemmer naderbij liggen dan de bestaande in Kuinre, Blokzijl, Vollenhove en Kampen.

Een volgende vraag is, waar de te verbouwen suikerbieten verwerkt zullen worden. Nemen wij aan, dat 10 % van de oppervlakte met suikerbieten wordt beteeld, dan zullen ongeveer 150 millioen kg. bieten verwerkt moeten worden, hetgeen weinig verschilt van de gemiddelde jaarlijksche omzet van de bestaande suikerfabrieken. De stichting van een nieuwe suikerfabriek in de polder kan niet verwacht worden. De bieten zullen vermoedelijk te Franeker worden verwerkt.

De toekomst van de stroocartonindustrie ligt in het duister. Nemen wij aan, dat 20.000 ha. met granen wordt beteeld, dan kan, volgens een zeer globale berekening, 110 millioen kg. stroo worden geoogst. Tot de bouw van een stroocartonfabriek zullen boeren in de polder niet zoo licht overgaan. Een moderne fabriek, die 30 millioen kg. stroo per jaar kan verwerken, zou eenige tijd geleden 1½ à 2 millioen gulden moeten kosten, een bedrag, dat de draagkracht van jonge boeren voorloopig wel te boven zal gaan. Ook voor industrieelen kan het stichten van een stroocartonfabriek voorloopig weinig aantrekkelijks hebben.

Ten aanzien van de verbouw van vlas is de toestand anders. Friesland bezit reeds enkele vlasfabrieken, terwijl de plannen tot oprichting van een nieuwe fabriek worden uitgewerkt. Het schijnt niet onmogelijk, dat hier banden kunnen ontstaan, tusschen de polder en Friesland, te meer daar de oprichting van een vlasfabriek in de polder niet verwacht kan worden.

Op goede gronden kan vestiging worden verwacht van installaties voor het drogen van gras, welke bewerking in ons land voor het eerst en op de grootste schaal in Friesland werd toegepast. In de eerste jaren echter zal men niet gemakkelijk overgaan tot de bouw van vaste installaties in de polder. Vestiging van deze industrie aan de rand van de polder biedt een goede kans van slagen, daar het eindproduct gemakkelijk zijn weg in Friesland zal kunnen vinden.

Een groote industrieele bedrijvigheid is dus in de polder niet te verwachten.

Van de in Friesland bestaande industrieën, die zeker belangen zullen krijgen in de Noord-Oost polder, noemden wij reeds de zuivelindustrie en de verwerking van suikerbieten. Ook de graanverwerkende industrieën in Friesland zullen ongetwijfeld zaken kunnen doen.

De mogelijkheden van vervoer

zullen hierbij van groote invloed zijn. Niet onvermeld mogen blijven de exportslachterijen, welke Friesland bezit en die ten deele mede in de kop van Overijssel haar leveranciers hebben wonen

Aan landbouwwerktuigen zal eveneens een groote behoefte ontstaan. Evenals in de Wieringermeer is geschied, zullen de bestaande firma's zich in of aan de rand van de polder doen vertegenwoordigen. Vooral de zaken in Sneek maken hierbij een goede kans, haar afzet te vergrooten. Reeds in de aanvang van het in cultuur brengen der gronden zullen smeden en monteurs, die hun vak goed verstaan, werk kunnen vinden.

Een uitgestrekt landbouwgebied als in de Noord-Oost polder zal ontstaan, gebruikt groote hoeveelheden kunstmest. Veel daarvan zal niet rechtstreeks de bestemming in de polder kunnen bereiken, doch dient overgeladen te worden. Lemmer ligt daartoe zeer gunstig en zal, daar de outillage goed is, een gedeelte van deze op- en overslag tot zich kunnen trekken. Ongetwijfeld zal de polder veevoeder-artikelen uit Friesland betrekken.

De verwachting is uitgesproken, dat het centrumdorp van de Noord-Oostpolder zich zal ontwikkelen tot een nederzetting van ongeveer 10.000 inwoners. Het gevolg zal zijn, dat de bewoners van het midden van de polder een groot deel van hun inkoopen daar zullen doen. In hoeverre dit voor de randbewoners zal gelden, hangt grootendeels af van de verkeersverbindingen en de activiteit der bewoners van het oude land Voor Lemmer zal straks op dit terrein genoeg te doen zijn.

Het graan wordt ongetwijfeld in de polder verhandeld. De in Friesland gevestigde organisaties en handelaren in zaai- en pootgoed, aardappelen, granen, vlas en peulvruchten, vinden in dit nieuwe gebied een ruim arbeidsveld. Zeer zeker bestaan op dit punt voor beide gebieden gelijksoortige belangen, die aanleiding kunnen geven tot krachtige samenwerking.

Het is te voorzien, dat de veemarkten in Leeuwarden, Sneek, en in mindere mate wellicht die in Wolvega voor het kleinvee, de plaatsen zullen zijn, waar de polderbewoners hun vee koopen en verkoopen.

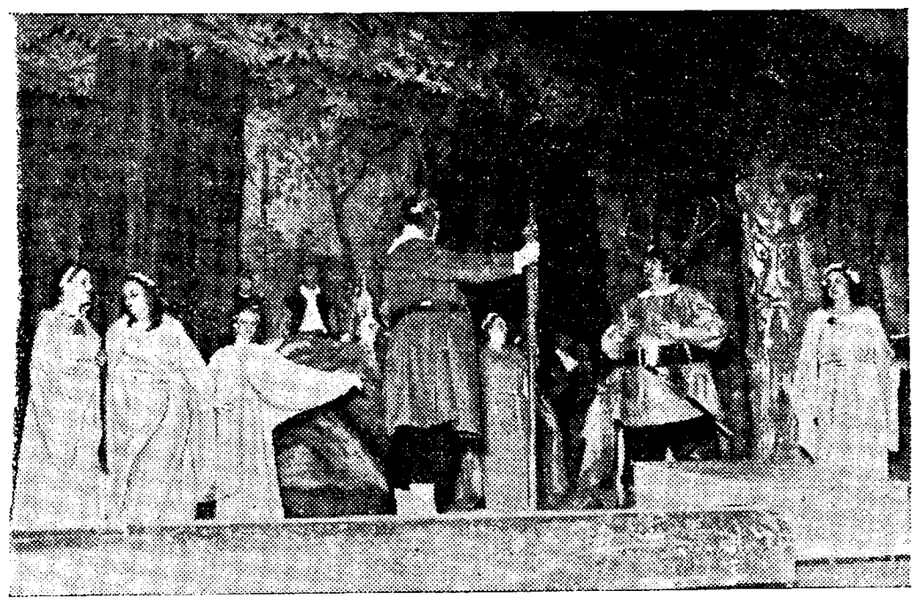

Zondagmiddag is hier ter stede uitgevoerd „De vrolijke Weiber von Windsor", opera in drie bedrijven van O. Nicolai. Een scène uit het laatste bedrijf. Falstaff wordt door den elfenkoning ter verantwoording geroepen.

De Elfstedentocht.

VAN EEN AMERSFOORTSCHEN AGENT.

De Amersfoortsche politie is trots op den „motor-collega", den heer Bredewold, die de Elfstedentocht meereed en het tot een goed einde bracht.

Een handicap had Bredewold, — zijn schoenen — hij reed op Noren — waren te nauw en dat werd op den langen duur een worsteling van je welste. Toch zette hij door, maar met een zucht van verlichting trok hij tenslotte op Schenkenschans zijn schoenen uit.

Een volgende keer — want Bredewold hoopt nog eenmaal het gouden kruis te winnen — zal hij zeker voor betere schoenen zorgen.

Bij de start was de Amersfoortsche politieman bij de kopgroep; zijn ervaring over het traject Dokkum-Bartlehiem was: levensgevaarlijk. Het kwam er hier maar op aan wie de sterkste was. Hier zijn de meeste ongelukken voorgekomen en zelfs zijn er iemand de vingers afgereden.

De hartelijkheid en hulpvaardigheid van de Friezen worden zeer door hem geroemd. Vooral daar waar de rijders de weg moesten oversteken, was de behulpzaamheid groot. Bredewold heeft gebruikt gemaakt van een transportfiets, een wagen, een handkar en heeft zelfs aan de hals gehangen van een struische boerendochter die hem overdroeg.... lang niet de onaangenaamste manier, zei hij een verslaggever van de Amersfoortsche Crt.

ERVARINGEN VAN EEN HILVERSUMSCHE RIJDER.

Een Hilversumsche rijder wijdt in zijn Elfsteden-herinneringen een apart woord aan de brug bij Wier, waar hij verleden jaar strandde, omdat de baan dichtgesneeuwd was. Die brug begroette hij met vreugde, want nu had hij tenminste de geheele Elfstedenroute gereden, — al deed hij er ook twee jaar over.

Het rijden in de tegenwind van Harlingen naar Stavoren, was moordend, zegt deze deelnemer. Hier ontkwam geen der rijders aan een inzinking, die hem doet gelooven dat hij „schoon op" is. Ik zelf kon vóór Workum te vallen, door wie weet wat voor oorzaak en kan nauwelijks op de been komen. Maar ook dat gaat over. Het motto is: „sluit u aan" — liefst achter een groep Friezen aan een stok, die onversaagd de wind klieven. Zoo gaat het karavaansgewijs — wie valt of achterblijft is verloren en moet wachten op de volgende karavaan. De jachtsneeuw, die gaat dwarrelen, doet ook een duit in 't zakje....

Hindeloopen-Stavoren is de verademing; nu vangt de hooge zeedijk de wind, men rijdt hier door zijn moeheid heen met het alles-beheerschende vooruitzicht in Stavoren wind-mee te krijgen. Maar 't is, in Stavoren, inmiddels vijf uur in de middag, en er staan ons nog 70 km te doen....

Daarom: een half uur rust met erwtensoep, de laatste twee borden, die er nog zijn (na mij is er waarschijnlijk hongersnood, en dus opschieten).

Na Sloten, eindelijk.... wind in de rug. Het vooruitzicht alleen al doet ons, Norenrijders, spurten, en nu zijn het de Friezen, die het afleggen; bij twee en drie gaan ze er aan, heele groepen, wat haalt er ook bij Noren en wind-mee?

Kalm-doorgaan, zegt de Fries. En hij heeft gelijk. Want wij zijn in IJlst nu werkelijk schoon-op, en de Friezen — wel we kwamen ze tegen, toen we ons voortsleepten over het laatste traject, de Friezen die op de schaats huiswaarts keerden, dikwijls nog uren ver, nadat ze de monstertocht volbracht hadden!

Aan 't eindpunt, kwart voor elf 's avonds, kan ik niet meer staan. Schaatsenrijden ging nog nèt, maar staan is uitgesloten. Eerst na een kwartier gaat het weer en het half uur loopen naar de stad is een nachtmerrie gelijk. Maar wat deert ons dat? We hebben de tocht volbracht, het zilveren kruisje vero verd in 17 uur precies, geen gevoel van geradbraakt te zijn kan die triomf verdringen....

GA NAAR FRIESLAND.

De Brabantsche deelnemer mr. Miel van Zinnicq Bergmann, uit Vught, schrijft in het „Huisgezin" een enthousiast stuk over zijn Elfstedentocht. Hij had slechts mooie ervaringen en raadt iedereen aan om de tocht langs de Friesche Elf Steden eens te maken, — des zomers. Dan niet per schaats natuurlijk, maar per fiets of te voet. Of nog beter met kano of zeilboot. „Een mooier vacantie dan de Friesche Elfsteden is niet denkbaar."

Jan Diepenveen, van Kampen, had de meeste moeite met het eerste deel van het traject. Na 3 km moesten er al 15 personen met bevroren ledematen binnengedragen worden in een melkfabriek. Zelf kreeg Jan Diepenveen last van z'n vingers, doordat z'n handschoenen in de sneeuw vielen, nat werden en z'n vingertoppen bevroren. Gelukkig brachten een paar reserve-kousen, tot handschoenen geïmproviseerd, uitkomst.

Het ijs lag vol verloren voorwerpen: hoezen van schaatsen, zakdoeken en ook waren telkens bloedsporen te zien, doordat in het donker botsingen niet uitbleven.

In Sloten ontmoette Diepenveen een reisgenoot, een Amsterdammer, met wien hij het eerste gedeelte van de tocht gereden had. De man was zeer vermoeid en lag, met het spit in de rug, te slapen op het biljart tusschen een massa leege bierglazen. Maar hij wilde er niet van hooren om met de trein terug te gaan. Hij wilde het eind halen, en hij is er gekomen ook.

De volgende morgen bewoog zich een schare hinkende en stijve menschen naar het station om weer huiswaarts te gaan. Maar allen hadden een voldaan gevoel in hun hart en namen de herinnering mee aan een prachtige dag.

HET NOODWEER IN SPANJE.

Er zijn nieuwe bijzonderheden ontvangen over het noodweer, dat de laatste dagen Spanje teisterde. Bijzonder hevig heeft de storm in Vigo geraasd, waar de telefoon- en telegraafverbindingen met de rest van Spanje en met Portugal nog steeds verbroken zijn. De treinverbinding met Madrid kon pas Dinsdag hervat worden. Het motorschip „Monte Ayala" strandde ter hoogte van Vigo. Passagiers en bemanning konden met veel moeite gered worden. Van het Spaansche kustvaartuig „El Vasco" ontbreekt elk spoor. De voorziening van Vigo met stroom en licht heeft men nu gedeeltelijk kunnen hervatten. De fabrieken kunnen echter nog niet van stroom voorzien worden daar de electrische centrale groote schade geleden heeft. De schade aan de telefoonleidingen zal pas over een maand zijn hersteld.

In de machinekamer van het gemaal voor den Noord Oostpolder te Stad-Vollenhove, beter bekend als De Voorst, worden de groote pompen opgesteld, welke het water uit den polder naar het randkanaal zullen moeten open uitmalen (Foto Pax-Holland)

De Ned. Herv. Gemeente te Goënga, Gauw en Offingawier.

't Vorig jaar is ds. P. L. Tasseron, predikant bij de Ned. Herv. gemeente te Goënga, Gauw en Offingawier bevestigd. De gemeente begroette in hem haar dertigsten predikant.

Vóór de Hervorming in deze streek haar beslag kreeg (± 1580) zijn hier als pastoors bekend: Heer Nanne (± 1500), heer Bouwe (± 1540) en heer Bernardus Jelly (± 1560). De eerste dominé van de Hervormde gemeente, toen bestaande uit de dorpen: Goënga, Gauw, Offingawier, Scharnegoutum en Loënga, was Petrus Ambrozius. Deze was eerst priester geweest te Hantumhuizen (1576). In 1589 vertrekt ds. Ambrozius naar Deersum.

1590—1596 Johannes Overweij.

1597 Andries Harkers; deze kwam van Roordahuizum. In 1599 blijft de gemeente Goënga, Gauw en Offingawier gecombineerd; Scharnegoutum en Loënga vormen dan samen een andere gemeente.

In 1609 kwam als candidaat Bernardus Manderwijl of Manduil, zooals vroeger op een raam in de kerk te Offingawier heeft gestaan. Hij kreeg later den doctorstitel en overleed na 40-jarigen dienst in 1649

Volgens grafsteen werd ds. Manderwijl niet in de kerk begraven.

Ds. W. Mac Pherson

Den 20en November 1649 doet dan ds. Gerardus (v) Velzen, (achter)kleinzoon van den beruchten Gerard van Velzen (bekend uit de geschiedenis van den Hollandschen Graaf Floris V) zijn intrede. In December van 1665 vertrok hij naar Oosthem. Op 28 December 1673, oud 46 jaar, werd Van Velzen in de kerk te Goënga begraven.

In April 1666 kwam van Heeg naar hier over Petrus Frechtel. Deze stierf reeds op 33-jarigen leeftijd en werd begraven in de kerk te Goënga 1667.

Van 1688—1711 staat hier als predikant ds. Ernestes Gladhair. Hij kwam van Oppenhuizen en overleed 9 Februari 1711, in den ouderdom van 74 jaar. Deze was ook wel veldprediker en diende bij het regiment infanterie van kolonel Julius Beyma in 1679 en 1688.

Tijdens de ambtsbediening van ds. Gladhair werd de kerk te Gauw geheel vernieuwd. Dat was in 1685. Zeine Joachim Welvelde van Burmania, de nog geen 5 jaar oud zijnde grietmanszoon, legt op 17 Augustus den eersten steen. Dit feit stond vermeld in het Latijn met de vertaling daaronder op een steen in het voorportaal der kerk.

Maar in 1795, 't begin der Fransche revolutie, is dit met het wapenbord der Burmania's, evenals zooveel waardevol materiaal, vermeld.

1712—1717 Onias Onarides, kwam als candidaat en vertrok naar Scharnegoutum.

Hierna is de gemeente vier jaar vacant

1721—1727 Gustaaf Franciscus van der Ley, kwam van Wolsum en overleed in November 1727.

1730—1731 Johannes Olthof, kwam als candidaat. Vertrok in December 1731 naar Nieuwland. Hij overleed den 17en April 1732 en werd, volgens grafsteen in de kerk te Goënga begraven.

1732—1780 Wybrandus Gerardus Reddingius, kwam van Jutrijp. Kreeg in Mei 1780 emeritaat. Hij stierf vijf jaar later te Engelum op 82-jarigen leeftijd.

Op 23 Januari 1758 wordt de bouw eener nieuwe kerk te Goënga aanbesteed. De plaatselijke predikant wijdt de kerk in met een predikatie over Efeze 2 : 21. Op 11 October 1763 worden alle pastoralia van Goënga Gauw en Offingawier verkocht.

Ds. Reddingius is bijna 50 jaar als predikant in deze gemeente werkzaam geweest.

In 1763 legateert de weduwe Van Schepen Ids Wiersma aan de Kerk te Gauw enkele stukken land, op voorwaarde dat elk jaar met Allerheiligen de bedeelde weduwen in het dorp (iedereen was hier toen lid van de kerk) een krentebrood en acht pond grasboter konden krijgen. Dit gebruik is in gewijzigden vorm nog in eere.

De wapens van haar grafsteen, tevens die van haar man, zijn er uitgeslagen. (Revolutie).

1780—1781 Johannes Beckering(a) kwam als candidaat en vertrok in Augustus naar Zeerijp. Direct wordt zijn plaats weer ingenomen door Gerrit Houwing. Deze kwam eveneens als candidaat en vertrok twee jaar later naar Bergum.

De predikant, die hier den vooravond van de groote revolutie en de revolutie zelf heeft meegemaakt, was ds. Rudolph Bekkering(a). Deze was een broeder van ds. Joh. Bekkering(a). Hij kwam in 1784 en stierf den 7en September 1808, ruim 48 jaar oud.

In Augustus 1809 komt hier de vijftiende predikant: ds: Lambert Martens de Boer. Hij kwam eveneens als candidaat en vertrok in April 1817 naar Workum.

Ds. L. M. de Boer is hier predikant als Napoleon zijn roemruchten tocht naar Rusland onderneemt. Ook een Gauwster nam aan dien tocht deel: Sjoerdt Rienzes Koopmans. Met bevroren voeten kwam hij weer in zijn woonplaats terug. Op het kerkhof te Gauw ligt hij begraven.

1817—1826 Hessel Steinfoort. Vertrok naar het eiland Texel (Oosterend).

1826—1831 Wouter Willem Boekhoudt, candidaat, vertrok naar Britswerd.

In October 1831 komt Jan Hingst van Terkaple naar hier en vertrok den 20en October 1839 weer naar Sybrandaburen.

Sommige dorpsgenooten moeten deelgenomen hebben aan den tiendaagschen veldtocht.

1840—1844 Willem Arnold Bekking. Kwam als candidaat en vertrok naar Hantum c.a.

1844—1866 Waalke van Borssum Waalkes kwam als candidaat; overleden te Goënga; te IJsbrechtum begraven. Onder zijn leiding krijgt de kerk te Gauw een prachtig orgel. Een koperen plaat met inscriptie wijst dit nog duidelijk aan. 1862.

Bij het tweede adres van „de Zeven Haagsche Heeren', Groen van Prinsterer, Elout van Souterwoude en m. a. (uit de Kerkgeschiedenis wel bekend) komt ds. V. B. Waalkes met een tegen-adres en weet handig te manoeuvreeren. Hij heeft ook zijn aandeel in de nieuw gestichte school te Gauw. Den 19en Juni 1865 werd deze school ingewijd. Toevallig kregen we nog een voor die gelegenheid gedrukt lied in handen, waarvan de helft nog leesbaar is.

De namen der toenmalige Kerkvoogden worden daarbij vermeldt: W. S. Alberda, Sjoerd Jelles Bakker en Hette Annes Jellema Jr.

„Aan 't eerzaam Kerkbestuur van Gauw
„Zij onze dank gebracht",

zoo is er toen door de kinderen gezongen.

Dit schoollokaal heeft tot 1923 als zoodanig dienst gedaan. Nu is het de consistoriekamer der Hervormde gemeente.

Drie jaar vóór de inwijding van b.g. school komt er een weg door de Lege Geaën. 1862. De dorpen worden daardoor met Sneek verbonden. Dit geeft een geheel ander dorpsbeeld. De kerk staat nu niet altijd meer in het midden. In Offingawier staat de kerk aan het einde van het dorp. Dat kerkgebouw is in latere jaren z.g. „omkleed".

1867—1869 Melchias Wijt. Kwam als candidaat en vertrok naar Beetsterzwaag

Was het vroeger de gewoonte in de kerk te begraven, later deed men dit niet meer. De kerkhoven ontstaan. Zoo wordt in 1867 het kerkhof van Gauw opgehoogd en in kaart gebracht op schaal 1—10 el. Later is dit kerkhof door den heer L. v. d. Berg te Gauw opgemeten en geregistreerd.

1870—1871 P. A. Noordink. Kwam van Zeehelm en vertrok naar Broek op Langendijk.

1872—1875 Sjoerd Rutgers de Boer Overgekomen van Foudgum en vertrok naar Formerd

Ds. C. J. Oskam † 1939.

De gemeente is na zijn vertrek 3½ jaar vacant wegens kerkelijke geschillen.

In 1879 wordt hier predikant Willem Johannes Pijzel. Kwam van Kruiningen en vertrok in 1882 naar Den Ham. Hij heeft do nu Gereformeerde school te Gauw gesticht.

In Mei 1883 komt ds. Menno Buiskool over van Hattum en vertrekt weer in November 1886 naar Oostwold—Oldampt.

Het jaar daarop doet ds. J. Nierstrasz in Goënga zijn intrede. Hij kwam over van Hijkersmilde en vertrok den 30en Juni 1890 naar Leiderdorp (Z.H.). Vorig jaar is ds. Nierstrasz in Den Haag op 89-jarigen leeftijd overleden. Hij heeft het gouden jubileum van de door hem te Goënga opgerichte Jongelingsvereeniging „Timotheus" op 16 November 1889 nog mogen beleven.

Ook schreef Nierstrasz veel, o. m. het in de vorige eeuw opgang makende boekje, getiteld: „Mogen wij uitgaan uit de Nederlandsche Hervormde Kerk?"

In November 1891 komt tot ons over ds W. A. Mac-Pherson. Hij kwam van Tjerkgaast en overleed te Goënga den 14en November 1917, na 39-jarigen dienst, waarvan 26 jaar in deze gemeente.

Zendeling O. van der Brug, thans werkzaam op Java, is in de laatste 1½ jaar van den Wereldoorlog hier werkzaam als hulpprediker.

Op 11 Januari 1919 wordt ds. C. J. Oskam hier bevestigd door zijn zwager ds. A. K Straatsma, predikant te Den Haag; als tekst koos ds. Straatsma toen: „Geef gij hun eten" Ds. Oskam is 8 Februari te Amsterdam overleden en te Goënga begraven.

UIT DE PROVINCIE

Damclub „Garijp".

GARIJP, 17 Febr. De damclub „Garijp" speelde heden de volgende leden-competitiepartijen:

1.	J. T. v. d. Wal—G. Bies	0—2
	R. v. d. Wal—J. Hoogstins	1—1
	S. Procee—S. Spoelstra	0—2
	J. Heidbuurt—D. Herder	2—0
2.	W. Nijhuis—M. v. d. Veer	0—2
	J. Dijkstra—F. v. d. Leest	0—2
	C. Herder—F. v. d. Leest	0—2

25-jarig jubileumfeest van afd. Franeker van Volksonderwijs.

FRANEKER, 18 Febr. Hedenavond hield de afdeeling Franeker van Volksonderwijs haar jaarlijksche vergadering, tevens bedoeld als feest- en herdenkingsavond van het 25-jarig bestaan der afdeeling.

Toen de voorzitter, de heer D. de Vries, de vergadering opende, was de groote zaal van de Koornbeurs stampvol. Jammer dat meester Ennema, een van de stoere oprichters, niet aanwezig kon zijn. Het is de afdeeling overigens niet altijd voor de wind gegaan. Er zijn zelfs jaren geweest, dat er bijna geen bestuur was. De oude penningmeester, de heer Mulder, heeft er toen weer een flinke stoot aangegeven en wist er weer gang in te krijgen. Ook hebben wij hier harde werkers zooals onze bode, de heer Jan Bollema.

Vervolgens kreeg het hoofdbestuurslid de heer F. van Dijk het woord. Wij gaan vooruit, maar toch hebben wij nog een groote toename van leden noodig Maak van uw 130 leden binnenkort 200 en het H.B. zal u zeer dankbaar zijn.

Vervolgens was het woord aan Barend en Martsje, die op keurige wijze een twee-acter „Slingerjende Skealjens" opvoerden. Dit stukje viel buitengewoon in de smaak. De avond werd verder in een echt feestelijke siemming doorgebracht en met een hartelijk dankwoord aan het einde door de zitter gesloten.

N. V., afd. Lekkum.

LEKKUM, 19 Febr. Jisterjoun hâlde afd. Lekkum in gewoane hûshâldelike komste. Der wierne 26 leden oanwêzich. Folle wier der net to forbakstûkjen, om fiergearkomste krekt wêst hie.

Yn 'e kontrôlekommisje waerden de hear P. Spoelstra en jiffer A. K. As ôffirdigén nei de gearkomste F. P. C. waerden keazen de hearen Zanten en R. Span.

Fierders waerd der noch in bydrage út „Bartje zoekt het geluk", dy't tige smaek foel.

Bruintje Beer en het mannetje uit het doosje

No. 6. — Bruintje drukt op het verborgen knopje..... hij drukt en hij drukt, maar hoeveel moeite hij zich ook geeft, hij merkt, dat hij niet lukt. Eindelijk, daar springt het deksel op en Jantje Knaap verheugt zich al op de reuzenmop.

Maar wat is dat? Tot Bruintje's groot verdriet beweegt het

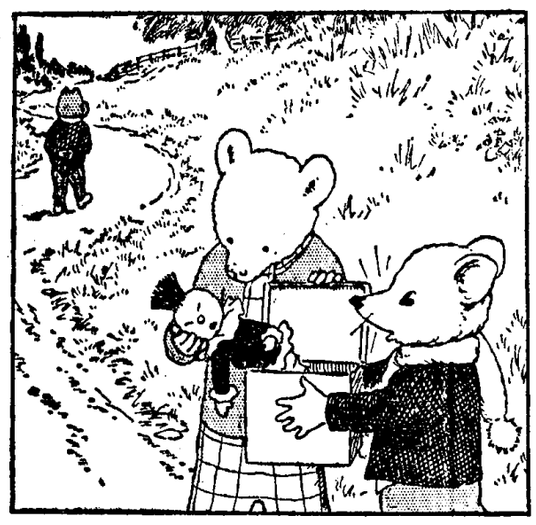

mannetje zich niet. Het rustig liggen in de doos en Nijlpaard kijkt nog even bo

„Is dat alles?" zegt die nadat hij even in de doos gekeken, „dat is echt we van jouw flauwe streken vervolgt zijn wandeling op dooie gemak, terwijl Bruintje Jantje heel ongerust zijn over kleinen man.

„Ik hoop maar", zegt muisje, „dat hij gauw weer o eind zal vliegen; Bruintje, denk jij er van?"

(Morgen

4e TREKKING HAIGHTON & CO.
Wettige Premieleening 1912
5e KLASSE, 15e LIJST
TREKKING VAN WOENSDAG 19 FEBRUARI 1941
HOOGE PREMIËN

f 1500.— 19498
f 1000.— 8579 12467
f 400.— 2209 2707 5089
f 200.— 1409 10149 11752 13341 14520 15950 16962
f 100.— 1923 3577 4483 8191 9005 10482 10773 11015 15267 18015

PREMIËN VAN f 70.—

2	111	135	201	332	367	622	664	673	720
972	984	1051	1130	1209	1220	1316	1333	1381	1503
1700	1940	1950	2005	2029	2042	2050	2211	2433	2534
2874	2966	2080	3010	3056	3105	313	3167	321	322
3[illegible]	3[illegible]	3321	3382	3404	3461	3564	3702	4200	4217
4287	4363	4601	4731	4773	4899	4930	4950	4962	5138
5220	5271	5612	5740	5816	5928	5895	6050	6057	6087
6318	6322	6476	6482	6624	6646	7205	7250	7330	7425
7420	7467	7475	7560	7589	7722	7831	7898	8270	8489
8495	8595	9270	9347	9417	9421	9507	9627	9762	9836
9910	9935	9965	9997	10236	10281	10506	10620	10630	10632
10830	10834	10950	11009	11107	11163	11231	11278	11290	11309
11314									
11352	11374	11629	11818	11820	11857	11907	11949	11967	12030
12147	12261	12405	12421	12463	12505	12679	12958	13126	13160
13207	13[illegible]	50	13630	13637	13836	13896	13961	13978	14157
14158	142[illegible]	23	14234	14433	14545	14624	14636	14611	14983
14994	150[illegible]	35	15476	15541	15698	15732	15758	15809	15825
15860	1594[illegible]	607	16106	16113	16194	16324	16393	16408	16445
16594	16657	16899	17019	17309	17348	17359	17425	17454	17497
17518	17577	17599	17842	17871	17978	18042	18216	18232	18271
18382	18427	18446	18449	18521	18659	18700	18729	18763	
18830	18918	18926	18992	19071	19096	19186	19250	19334	19411
19420	19434	19491	19779	19853	19886	20190	20318	20457	20751
20757	20924	20980							

GEEN PREMIËN

43	57	69	118	134	153	156	160	168	298
304	337	370	406	418	500	502	566	573	600
615	617	662	691	723	832	844	855	870	883
929	939	942	948	957	993	999	1011	1034	1090
1091	1114	1121	1144	1157	1165	1170	1219	1224	1278
1280	1292	1299	1324	1334	1357	1364	1477	1556	1569
1638	1656	1695	1713	1724	1748	1785	1811	1818	1823
1891	1901	1905	1930	1992	1995	2003	2015	2048	2054
2067	2085	2153	2212	2219	2221	2245	2299	2303	2360
2372	2386	2428	2436	2456	2492	2538	2562	2570	2579
2591	2665	2676	2725	2755	2773	2782	2824	2842	2863
2879	2899	2914	2985	3007	3049	3136	3138	3143	3163
3192	3227	3269	3298	3310	3319	3414	3433	3444	3451
3475	3522	3539	3572	3616	3632	3639	3684	3705	3707
3776	3788	3890	3896	3965	4027	4048	4056	4058	4077
4092	4142	4173	4193	4229	4357	4429	4458	4484	4508
4521	4566	4658	4671	4767	4828	4842	4878	4897	4910
4924	4935	4992	5006	5036	5081	5112	5126	5245	5250
5252	5271	5272	5301	5332	5391	5418	5442	5460	5470
5492	5505	5523	5549	5593	5633	5661	5683	5699	5711
5725	5780	5795	5805	5929	6018	6053	6089	6126	6127
6133	6146	6151	6173	6181	6216	6235	6276	6307	6378
6395	6402	6504	6519	6531	6585	6623	6626	6630	6659
6673	6683	6717	6719	6763	6802	6848	6856	6859	6892
6929									
6968	6984	7018	7070	7072	7117	7118	7204	7254	7276
7304	7308	7318	7336	7340	7438	7462	7506	7510	7546
7652	7658	7678	7716	7725	7733	7734	7804	7813	7875
7893	7929	7980	8048	8101	8134	8147	8273	8284	8324
8333	8335	8366	8389	8410	8414	8456	8488	8495	8512
8525	8531	8534	8631	8665	8667	8863	8960	8980	8998
8998	9025	9032	9037	9038	9088	9126	9201	9226	9232
9244									
9273	9304	9321	9387	9422	9430	9446	9459	9481	9490
9502	9538	9563	9614	9615	9625	9670	9674	9749	9795
9806	9904	9940	9957	10025	10028	10033	10108	10121	10153
10155	10162	10170	10260	10282	10301	10399	10532	10542	10551
10586	10636	10661	10665	10669	10681	10748	10759	10783	10785
10837	10853	10861	10871	10893	10943	10963	10999	11005	11019
11039									
11082	11094	11102	11111	11102	11205	11242	11261	11268	11291
11346	11396	11414	11435	11451	11458	11463	11478	11517	11554
11607	11623	11636	11630	11688	11716	11786	11797	11812	11851
11904	11941	11948	11952	11961	11971	11999	12009	12033	12061
12063	12087	12124	12156	12159	12173	12192	12193	12198	12218
12281	12303	12327	12402	12461	12477	12481	12550	12553	12566
12582	12620	12656	12674	12686	12691	12708	12710	12734	12812
12821	12851	12863	12877	12889	12912	12950	12991	13003	13013
13021	13047	13070	13092	13099	13106	13123	13129	13192	13246
13325	13259	13272	13284	13321	13331	13335	13340	13352	13364
13394	13395	13420	13424	13438	13447	13466	13506	13532	13538
13577	13579	13589	13763	13802	13826	13834	13844	13849	13875
13892	13951	13983	14014	14026	14045	14148	14170	14198	14202
14203	14217	14251	14306	14373	14396	14399	14410	14422	14476
14628	14635	14696	14706	14795	14833	14875	14895	14920	14928
14958	14987	15098	15115	15154	15161	15218	15224	15241	15281
15286	15315	15343	15344	15361	15365	15380	15388	15486	15460
15521	15585	15600	15609	15623	15640	15677	15750	15771	15848
15935	15969	15994	15995	16035	16046	16047	16139	16153	16154
16158	16207	16243	16252	16276	16278	16284	16285	16288	16331
16378	16399	16414	16415	16464	16469	16484	16485	16491	16492
16500	16502	16547	16566	16580	16612	16628	16629	16685	16702
16708	16722	16740	16751	16760	16837	16877	16984	16987	17036
17056	17058	17067	17093	17112	17149	17158	17170	17189	17265
17267	17307	17340	17357	17382	17387	17403	17434	17456	17466
17468	17491	17498	17565	17578	17631	17655	17704	17711	17719
17764	17812	17850	17861	17900	17910	18011	18045	18047	18051
18064	18118	18197	18203	18344	18364	18385	18410	18435	18463
18487	18498	18510	18542	18561	18562	18573	18607	18628	18681
18726	18733	18748	18772	18826	18886	18911	19025	19027	19068
19069	19083	19004	19123	19141	19216	19257	19304	19311	19342
19350	19362	19363	19484	19489	19502	19530	19549	19556	19561
19572	19605	19610	19625	19647	19664	19667	19672	19717	19744
19777	19791	19849	19863	19895	19997	20009	20017	20042	20064
20087	20100	20221	20227	20237	20254	20346	20388	20395	20397
20405	20412	20424	20483	20484	20498	20518	20517	20536	20568
20578	20665	20749	20753	20791	20794	20802	20832	20864	20939
20962									

ONGECORRIGEERD

Verbeteringen 5de klasse, 14de lijst. Premiën van f 70.—: 19993 moet zijn geen premie. Geen Premiën: 5683 moet zijn 5686. 19695 moet zijn 15695, 15261 moet zijn 10261.

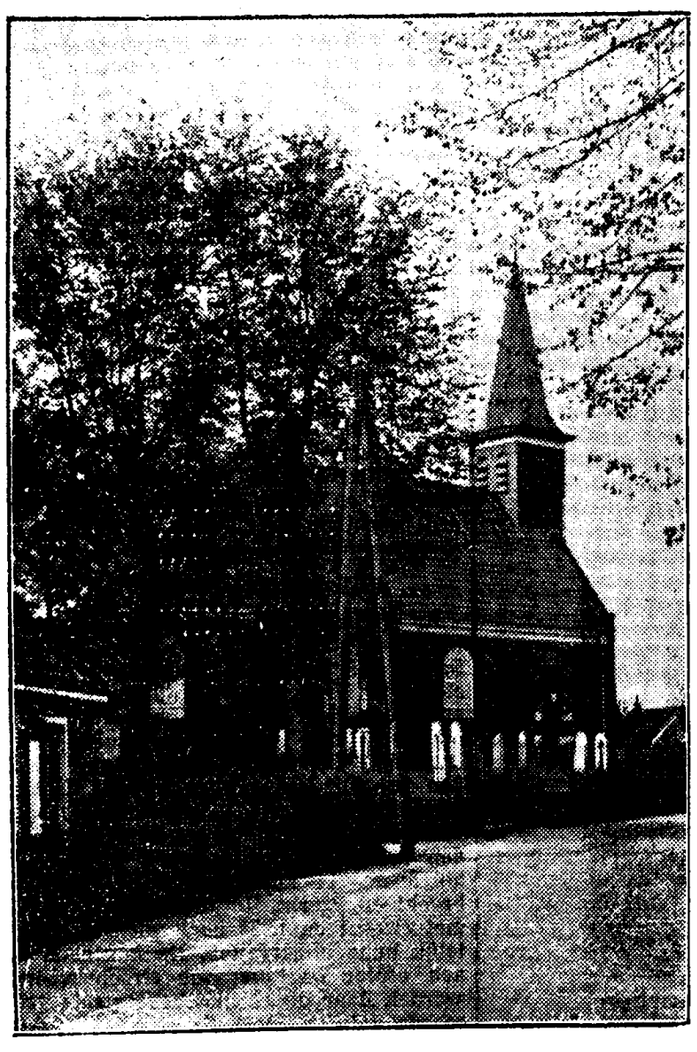

Ned. Herv. Kerk te Goënga.

Ned. Herv. kerk te Gauw.

Friesland's Roem.

Het paard

Bij boer-fokker A. S Hoekstra te Rijperkerk

Wij willen nog eens de aandacht vragen voor het Friesche paard, een ras, dat de geheele provincie verspreid en zoo eigen is bij de „dimmerie húsman" om de gunstige eigenschappen en dat onder uitstekende dressuur de bewondering opwekt van een circuspubliek uit alle landen der wereld. (Strassburger). Dat paard, dat een ras is van eigen bodem en dus daar thuis moet behooren, dat niettemin met ondergang bedreigd werd in het laatste tijdperk der vorige eeuw. Waarvan wij lezen in het „Friesche paard", een klein, met fraaie illustraties verlucht werkje:

Van 1884 werd uit de ingeschrevenen (in het Stamboek) slechts het beste uitgezocht welijke van meer belang zijn dan de mannelijke, n.l. Eppi en Jacobje, waarover straks meer.

Na Koosje kwam Veronica 1351 F, geb. bij K. D. Hibma te Sexbierum, die een drietal aanhoudingsbijdragen toegewezen kreeg, f 40, f 20 en f 40, maar van wie voorts niets bijzonders valt te vermelden.

Maar in 1928 komt het veulen Eppi naar voren, reeds als driejarig in het Stamboek opgenomen, 1425 F, en later preferent verklaard op afstamming, waarvan tot op heden 3 voor het Stboek goedgekeurd, te weten Klavervrouw, Ovaria en Piatra.

Bovendien behaalde Eppi 3 maal een aanhoudingspremie, f 20, f 25 en f 40.

In Frysk pear op in Frysk reau.

dit door premies vastgelegd om mee door fokken. Van dien tijd is de vooruitgang het Fr. paard weer begonnen en door streng selectie is het mogelijk geweest in 1928 op de Nationale Tentoonstelling Den Haag een tweetal zuivere Friesche hengsten en een achttal Friesche merries voor te brengen die, aan de eed en in tuig voorgebracht, aller bewondering wekten

Door dezen uitslag is dus bewezen, dat het product van eigen bodem binnen betrekkelijk korten tijd niet kan worden verbeterd in ouden roem worden herveld, zonder den invoer van kostbare buitenlandsche hengsten, terwijl men de vrij groote zekerheid heeft, dat bij nauwkeurige selectie, de vooruitgang zal blijven bestaan, zelfs bij kruising nooit het geval zou zijn geweest."

Alle eere dus aan hen, die door hun kennen positie hiertoe rechtstreeks meewerken.

Maar... die boeren, die nu nog steeds op hun bedrijf en naast dat bedrijf een uitgesproken voorliefde betoonen voor het Friesche raspaard en zoodoende tot mooie successen komen, die boeren verdienen ook de aandacht van den ondeskundigen belangstellenden lezer. Zij wonen over de provincie verspreid en vooral in den greidhoek en in het Zuiden en zoowel op de lichtere als op de zware gronden, Wouden en zand, een bewijs dat het ras rondom kan gedijen.

De aanhoudende winter, de felle koude, was deze keer van eenigen invloed op het resultaten van het doel der reis, die aanving met een rood-witte bus van de Dokkumer firma v. d. Mey en Co. en wel op Vrijdagmiddag, ná de markt.

Een stampvolle bus en plezierig volk en een hartelijk welkom van enkele marktkennissen, aldus de eerste indrukken.

De vrinden waren in een heerlijke stemming, bijzonder opgewekt en zeiljnbaar veel meer licht in den „toestand". Als des morgens, wanneer ze in een sombere stemming achter de koestaarten loopen te beeren en amper niet te bewegen zijn tot een goed woord. Nu was alle pessimisme geweken en over de toestand werd niet gerept, het bedenkelijke fronsen van des morgens was overgegaan in een glundere stemming; van terughoudendheid voor de kranten" geen sprake meer. Maar wel de handelingen, opzettelijke drang naar volledigheid, publiciteit van wat zich in de bus afspeelde. Dus het tegendeel. Zoo'n aanmaning in den vorm van: „In moai boersk stikje fen dy pipermintsjes der ek yn sette. Ja, dy blinde, dat moat wêze.."

„Ja, mar hy skriuwt neat op ommers."

„Hy hoecht ek neat op to skriuwen. it komt wol yn 'e krante."

Waarlijk, een prachtstemming heerschte in die bus vol joviale passagiers, de handel kende geen geheimen, maar het traject was ditmaal veel te kort. want reeds te Rijperkerk moesten wij van elkander scheiden. In het dorp Rijperkerk, zagen hoe de schaatsenrijders al „klúnjende" over baalzakken de dorpsstraat overstaken en dan naar de groote. Wielen koersten, nog even later hielden wij langs een sintelweg naar een vrij groote boerderij met laag vooreind en hoosche nieuwe bijgebouwen en in het geboomte. Een echte woudplaats en sinds jaren bewoond door Hoekstra's — S. A. en nu A. S., vader en zoon en wier namen op 't gebied van de Friesche paardenfokkerij een goeden klank hebben.

Op deze boerderij — een kleine 100 p.m. groot, zoo vernemen wij van den tegenwoordigen bewoner S. A. Hoekstra — zijn sedert 1917 stamboekpaarden aangehouden en met heel goede resultaten. Wij hebben „de paarden" eens gezamenlijk nagegaan, foto's bezien en een en ander uit keuringsboekjes en rapporten van verrichtingsdagen genoteerd.

Dit is zoowat het materiaal waar de boer over beschikt, want de medailles, die hij bezit zijn niet op overzichtelijke wijze ten toon gesteld en hebben ook veelal betrekking op varkens, met welke fokkerij hier eveneens merkwaardige resultaten zijn behaald.

De fokgeschiedenis dan vangt aan in het jaar 1917 met de stamboekmerrie Koosje, no. 1233 F, geb 1914. Het register vermeldt 8 inschrijvingen, waarvan de beide vrou-

Jacobje, voormeld. zag ook twee dochters in het Stamboek opgenomen, n.l. Nienke en Paolienke. Beide hadden tot vader den reeds bekenden zwaren hengst Danilo. Jacobje verkreeg een bijdrage van f 40.

Dan komt Klavervrouw, dochter van Eppi het succes des fokkers aanzienlijk vergrooten.

Van deze oudste dochter van Eppi, die op 18 Juli 1933 werd opgenomen in het Stamboek, zijn nu alreeds 5 volbloed afstammelingen in het Veulenregister ingeschreven en één opgenomen in het Stamboek. genaamd Rifke no. 1678 F.

De vader is alweer Danilo, ook in de vorige schets herhaaldelijk genoemd. De moeder (Klavervrouw) werd 3 maal een premie toegekend van f 40.

Nu nog iets over Nienke (preferent). de dochter van Jacobje.

Ook van deze merrie staan 2 volbloed dochters ingeschreven en ze werd bovendien niet minder dan 8 × bekroond. Ook voor niet-deskundigen zijn de volgende vermeldingen sprekend:

Sept. 1933 f 50	11 Aug. 1937 f 25
22 Aug. 1934 f 30	16 Sept. 1938 f 40
21 Aug. 1935 f 30	9 Aug. 1939 f 30
19 Aug. 1936 f 30	

En op 16 Sept. 1938 in tweespan voor den boerenwagen met Piatra ook nog eens f 30 op den verrichtingsdag.

Een buitengewoon mooien staat van dienst dus.

Piatra (ster) heeft reeds 2 ingeschreven mannelijke nakomelingen en genoot als veulen een aanhoudingspremie ad f 40, later nog eens f 20. Met Nienke f 30 in span en later weer f 30.

Ten slotte moet nog worden genoemd de beroemde dochter van Klavervrouw, genaamd Rifke (ster en preferent).

Deze heeft voor de fokkerij van A. S. Hoekstra het fraaiste succes behaald in den vorm van een groote zilveren bokaal, waarop gegrift staat:

Verrichtingsdag 27 - 9 - 1940.
Hoogst geklassificeerde merrie
RIFKE No. 1678 F.
A. S. Hoekstra te Rijperkerk.

Aangeboden door het F. P. Stamboek.

Voorts verwierf Rifke nog: 11 Aug. 1937 te Leeuwarden f 25; 17 Aug. 1938 te Leeuwarden f 30; 9 Aug. 1939 te Leeuwarden f 30; 14 Aug. 1940 te Sneek f 40.

Aldus is een kort overzicht gegeven van de merkwaardige uitkomsten op een Friesch greidboersbedrijf betreffende de paardenfokkerij. Wij hebben er niets aan toe te voegen, het streven naar het beste wordt hierin duidelijk aangetoond en met de merrie Rifke is dit hoogste bereikt.

Gelukkig was er na het vlotte verloop van het overzicht ook nog tijd over voor een kijkje in de stallen. Uit de kamer belandt men in het groote voorhuis en vandaar door een smal gangetje direct in het nieuwe bûthús, een groote langwerpige ruimte, waar het vee gestald is op een kleine verhooging, zoodat men er flink om heen kan komen. Een prachtige wijze van opstelling en aan drie kanten groote lichtscheppingen; zelden zagen wij idealer plaats zoowel voor het vee als voor het bedrijf.

Haaks hierop zijn de paardenstallen, alwaar het fraaie gespan Rifke en Nienke gestald stonden, beide in beste conditie, glanzend en welgedaan.

En daar naast stonden de beide tweejarigen: Terri, geb. 26 April, dochter van Danilo en Eppi en reeds 2 × bekroond, en Triona, dochter van Onno en Nienke, geb. 25 Mei '38 en 1 × bekroond.

Alle paarden zijn natuurlijk vrijgesteld van de vordering voor de Duitsche weermacht, die het fokbedrijf geheel intact laat.

Voorts nog een mooie stal vol jongvee en ten slotte nog een enterhengst, ruig in het winterhaar en nog ruig-onbestemd van vormen, waarvan getuigd werd: „wy moatte mar ris sjen hwet it wirdt, mar hy is fen goed komôf".

Hiermee is de boerderij bekeken en.. besproken en kan de lezer zich een voorstelling maken van wat hier in het belang der paardenfokkerij is gepresteerd. Als onderdeel van het bedrijf en geenszins als hoofdzaak.

En, dat de liefhebberij — ook voor het fraaie geheel, het Friesche paard èn het Friesche rijtuig bij uitstek, de sierlijke krompaneelen sjees — steeds in eere werd gehouden bij deze boer en boerinne, daarvan getuigt de foto hierboven geplaatst en die dateert uit hun „feint- en faem"-wezen, Ao. 1927 op een hoogtijdag van het boereleven in de hoofdstad Leeuwarden genomen.

R..a.

DE NEDERLANDSCHE ARBEIDERS IN DUITSCHLAND.

Over het algemeen heerscht er tevredenheid.

Het aantal Nederlandsche arbeiders dat op het oogenblik in Duitschland te werk is gesteld, bedraagt ten naaste bij 100.000. zoo schrijft de Berlijnsche corr. aan de N.R.Crt.

De meeste Nederlandsche arbeiders hebben werk gevonden in de metaalnijverheid het bouwbedrijf en bij het verkeerswezen (Reichsbahnbaugesellschaft) en de werkgevers zijn over het algemeen zeer tevreden over hen, gelijk ook zij in verreweg de meeste gevallen over hun werkkring tevreden zijn.

Zeer voorzichtig moet men zijn met klachten over het eten. Dat in een land dat zich in oorlog bevindt, niet precies hetzelfde eten kan worden geserveerd, als in Nederland in heel andere tijden kon worden opgediend. spreekt van zelf, maar reeds in vredestijd schenen vreemdelingen daarin dikwijls slechts morrend te kunnen berusten. Een zekere ervaring en aanpassingsvermogen zijn noodig om in dit opzicht de uitdrukking „'s lands wijs 's lands eer" recht te doen wedervaren. De klacht is echter objectief. beschouwd volkomen ongemotiveerd De barakken, waarin de meeste buitenlandsche arbeiders en ook de Nederlandsche arbeiders voor het meerendeel zijn ondergebracht, beschikken over modern ingerichte keukens en bekwame koks. Zoowel de toebereiding der spijzen. als de inkoop van levensmiddelen staan onder voortdurende strenge controle. Bij de rantsoeneering wordt er rekening gehouden, dat de menschen over het algemeen zwaar werk verrichten en de maaltijden zijn zoo smakelijk mogelijk Echter zijn tot dusver in de barakken arbeiders uit verschillende landen tegelijk ondergebracht. en evenmin als het mogelijk was om, als er bijvoorbeeld een speciaal voor de Nederlanders bestemd gerecht klaar gemaakt were, bijvoorbeeld boerenkool met worst, den Italianen macaroni te geven, zoo moeten de Nederlanders wel eens met een Italiaansch of Tsjechich gerecht genoegen nemen. Evenwel streven de bevoegde Duitsche instanties ernaar om de bewoners van de barakken naar natiee te epliteen en zoo zijn er op dit oogenblik reeds onderscheiden kampen, waar door Nederlandsche koks uitsluitend voor Nederlanders wordt gekookt. Ook in andere opzichten is een dergelijke indeeling der nationaliteiten geschikt om het verblijf van onze menschen in Duitschland te veraangenamen, waar zooals gezegd de bevoegde instanties ook naar streven.

UIT DE PROVINCIE

Nederlandsche Unie.

In de afdeeling Franeker van de Nederlandsche Unie is thans een Stedelijke Raad samengesteld, welke bestaat uit de volgende personen: J. W. Ensink, gemeenteraadslid, P. W. Kats, verpleger, A. Rast-Burghgraef, J. Ruiter, kassier, D. de Vries, koopman en G. van der Zee, metaalbewerker.

Als leider van het plaatselijk secretariaat blijft optreden L. H. Beuving.

Door de duisternis misleid.

Zondagavond ging de ongeveer 16-jarige boerenknecht Wiebe Marinus van den heer St. de Boer, te Ureterp, met een kennis naar diens woning, zoo vertelt de Dr Crt. Daar gekomen voelde zijn vriend zich niet lekker en bleef daarom thuis, Marinus zou 't even zeggen bij den boer waar zijn vriend diende. Vandaar is Marinus omstreeks 9 uur vertrokken. Toen het Maandag morgen tijd van melken was, bleek Marinus afwezig. Later werd zijn lijk in de vaart gevonden. Marinus is vermoedelijk door de duisternis misleid en te water geraakt, met bovenstaand noodlottig gevolg.

Rijksveldwacht.

Met ingang van 1 Maart 1941 worden de volgende rijksveldwachters verplaatst:

A. Deelstra, van Kimswerd naar Sneek;
C. Koen, van De Wilgen naar Grouw;
L. de Best, van Wierum naar Woudsend;
M. Kingma, van Stavoren naar Wartena.

Vaarwater Sneek—Lemmer opengebroken.

Dinsdagmorgen vertrokken de stoombooten „Harm Nieveen" en „Sneek 6", beide booten van de Groninger Lemmer Stoomboot Mij. van Lemmer om het vaarwater Lemmer—Sneek open te breken. Hoewel het ijs op sommige plaatsen nog van 10 tot 15 cm dikte was, vooral op het Slotermeer hadden de schepen een toer om er door te komen gelukte het toch 's middags tegen 2 uur Sneek te bereiken

Heden zullen dezelfde booten trachten het vaarwater Sneek—Leeuwarden open te breken, om dan vandaar op te kunnen stoomen naar Groningen.

In en om Lemmer zijn alle vaarwaters weer ijsvrij.

Een nader bericht meldt nog:

Zelden is het ijs in en om Lemmer spoediger verdwenen dan na deze winter. Vanaf de hoek van de Meerdijk is de zee geheel ijsvrij, evenals de binnen- en buitenhaven. De sluizen, die de vorige week reeds ijsvrij zijn gemaakt, functionneeren weer normaal en laten al weer vele schepen die zoowel binnen als buiten gelegen hebben, door, om zich zoover mogelijk naar hun bestemming te begeven.

Tot het Tjeukemeer is alles ijsvrij, evenzoo tot het Slotermeer. Nu gisteren de stoombooten der Groningen—Lemmer Stoomboot Mij. zich een weg door het ijs gebaand hebben tot Sneek en heden vandaar doorgaan tot Leeuwarden, zal de binnenvaart Lemmer, Sneek, Leeuwarden, Groningen wel spoedig weer hersteld zijn. Vele schippers liggen al met ongeduld te wachten om hun bedrijf weer te beginnen. Niet alleen liggen vanaf de Kerstdagen de havens vol schepen, doch ook lange de gording buiten de haven liggen de schepen in lange rij gedrieën naast elkaar.

Alles wijst er op, dat de scheepvaart, die in het tweede halfjaar van 1940 buitengewoon druk was voor Lemmer, in de naaste toekomst wel niet minder druk zal worden.

Hamster-tragedie

Of: teveel zorg voor eigen welzijn is ook niet goed

...Kom een gezellig kopje thee bij me halen.... stelde Mia de pas weergevonden vriendin voor bij het afscheid.

T....t....th....éé....? stotterde ik verwezen, zei je.... théé....?

....Nou ja.... vergoelijkte zij, ik bedoel..

O natúúrlijk. juist . ja . . haastte ik mij te antwoorden Graag hoor! heel graag.... ik kom eens gauw — heusch!

Daar ik tot het vermoeiende soort behoor, dat zoo'n belofte daadwerkelijk pleegt na te komen, stevende ik een week later naar het andere einde van de stad en belde aan bij opgemelde vriendin.

Ik stel mij heel wat voor van dezen middag. Herinneringen doemen op....

Temidden van veel tijd- en energie-roovende beslommeringen en zorgen zal mij ongetwijfeld in dit intellectueele milieu een middag van geestesontspanning wachten. Zoo was het vroeger altijd en zoo zal het zeker ook thans zijn.

De vrouw des huizes doet mij zelf open.

..Ga maar vast in den salon ., zegt ze gejaagd, ik moet effe....

Natuurlijk . natúúrlijk... geneer je niet! wuif ik met een handgebaar in de richting van de-deur-met-de-matglazen-ruit.

Na ruim een kwartier komt ze hoogst geëchauffeerd binnen

....De eieren waren er net.. ., fluistert ze geheimzinnig.

W-wat....?!

De eieren om in te leggen.... in waterglas.... ik moest ze effe tellen. . er waren drie gekneusden bij.

O.. . e.... juist.. constateer ik met geveinsde belangstelling.

Maak jij ook eieren in?

Néé. ., beken ik.

Dan zal jij van den winter je gekookte eitje aan het ontbijt wel missen.

Hindert niks. . dan eet ik roereieren... verklaar ik met een aan verdwazing grenzende luchthartigheid, zonder mij er rekenschap van te geven dat voor roereieren het ei-an-sich een conditio qua non is.

De vrouw des huizes schenkt thee. Echte thee. Het ruikt hemelsch.

Heb jij...., vraag ik.

Ssssst....! zegt ze bezwerend met de vinger op de lippen.

Plots zet zij de theepot neer met 'n smak.

....Hoe kan dat nou.... hoor ik haar mompelen, hoe kan dat nou.... dat bestáát niet....

Is er iets niet in orde? informeer ik.

De suikerpot. ., stamelt ze, . gisteravond heb ik 'm gevuld.... er gaan precies negen en vijftig schepjes in. . of wacht eens.... wassut niet zeven en vijftig ...? néé toch.... negen en vijftig. We gebruiken drie schepjes aan het ontbijt en twee om elf uur en vier en een half aan de koffie. da's vijf.... da's negen en een half.... en kijk nou es! de helft is er uit! hoe kan dat nu.... wie zou er aan die suikerpot....

Kom, kom, sus ik, dat zal je je verbeelden — misschien heb je er wat minder in gedaan dan anders.

Niewáár.... ik zeg je toch: precies negen en vijftig schepjes! Ik tel ze altijd.

Schoorvoetend gaat ze zitten. Als een bijna zichtbare boog dwars door de kamer staat haar speurende blik die tot in de suikerpot reikt.

Zie jij nog wel eens een van de oude vriendinnnen? poog ik haar af te leiden.

Ze knikt afwezig. Ja.... nee.... verleden heb ik dinges gezien.... hoe-heet-ze-ook-weer....

Bijna hoorbaar trekt zij haar blik van de schuldige suikerpot op de theetafel. De pendule op den schoorsteen slaat vier....

Geagiteerd staat de vrouw des huizes op ....Zeg.... wil je me even excuseeren?? Ik moet effentjes gaan zien of de weckketel al kookt.

Weer zit ik een kwartier alleen.

Als ze terugkomt schenkt ze een tweede kopje thee in, echte thee en met heusche suiker.

Waar denk je aan? plaag ik.

De diepe rimpels in het blanke voorhoofd worden zoo mogelijk nog iets dieper.

Kom jij met je boterrantsoen uit? vraagt ze 'túúrlijk niet.... parseer ik, een aanval op mijn bonnen vreezend.

Maar jij wou toch een vermageringskuur doen, omdat je zoo dik bent? (wat kunnen vrouwen toch wreed zijn!!!)

Ben ik al mee begonnen, zeg ik droogjes. O.

Het is of wij elkaar opeens niets meer te zeggen hebben.

Wat lees jij op het oogenblik? probeer ik.

Zij hoort mijn vraag niet eens.

Ik weet een winkeltje en daar kan je nog zes kaartjes stopwol tegelijk krijgen — vertrouwt zij me toe.

Op de stoep klinkt sleutelgerammel.

Even later valt de voordeur met een dreunenden slag in het slot.

Tjéétje...., schrikt de gastvrouw, daar heb je Willem al!

Ik maak een beweging van opstaan.

Och néé.... toe blijf nu nog wat.... het is zoo'n prettige afleiding voor Willem, hij is meestal zoo prikkelbaar als hij thuiskomt, zegt ze nerveus.

Ik ga weer zitten. Ik bereid em erop voor een prettige afleiding te zijn voor Willem. die ik vroeger heel lang geleden eens heb ontmoet.

In de meeste huwelijken zijn bliksemafleiders onmisbare attributen (jammer alleen, dat ze er nooit zijn als je ze noodig hebt!)

Willem komt binnen met een gezicht als een oorwurm. Dat voorspelt niet veel goeds.

Nog voor hij goed en wel zit, heeft hij het relaas van de eieren, waarvan er drie gekneusd waren en van de suikerpot, met de negen en vijftig schepjes en de onbegrijpelijke lacune al beet.

Zoo...., bromt Willem, zóó.... dan moet je daar maar beter op letten voortaan.. dat is de taak van de huisvrouw, toezien dat er niets onnoodig wordt verspild....

Maar ik kan er toch niet naast blijven zitten!

Willem wil wat zeggen. Dan bedenkt hij zich zichtbaar Ik voel de remmende werking van mijn aanwezigheid. Sommige mannen hebben de aanwezigheid van een vreemde noodig om binnen de perken van het hoffelijke en betamelijke te blijven (b.w.z. thuis !!)

Willem heeft bolle bleeke oogen, oogen-als-klapbessen, een kaal hoofd en een stem als een bazuin engel.

Weet je, wat ik gehóórd heb? loeit hij.

(Ik weet zeker, dat het iets afschuwelijks zal zijn!)

....Ik heb gehoord...., schalt hij, zonder op de zwakke teekenen van onze minimale belangstelling acht te slaan, ik heb gehoord.... dat je levertraan in moet slaan. Heb jij voor levertraan gezorgd, Mia?

Die laatste vraag stoot hij zijn vrouw toe als een dolk. En als ze niet gauw genoeg antwoordt, blaft hij: ik vraag je of je levertraan...

Mia kijkt schuldig.

Natuurlijk heb je daar weer niet aan gedacht...., davert het, wat jullie vrouwen den heelen dag uitvoeren, is mij een raadsel, een compleet raadsel! Als ik hier niet aan alles dacht.... als ik niet had gezorgd voor boter-in-blik en voor zeep en voor thee.... Ik zou wel eens willen weten, wat jij eigenlijk met het huishoudgeld doet....

Ik kijk ontzet in het bolle bleeke gezicht.

Wat een akelige nare afschuwelijke egoïst is deze man met zijn kleinzielige zorgen voor het eigen welzijn!

Er is een soort mannen, die men in de vacante Artishokken moest kunnen opsluiten, dat is het soort dat behept is met een chronische constipatie-in-de-beurs en met een gaten-in-het-karakter-vretende achterdocht, die van hun vrouwen vroegtijdige wrakken maakt en het gezin in een voortdurende latente ruziesfeer doet leven.

Mia vliegt overeind.

....De weck-ketel...., mompelt ze verschrikt.

De klapbes-oogen kijken mij aan, als wilden ze de diepten van mijn zondige ziel peilen.

Hééft U levertraan...., begint hij.

Néé! roep ik vol afschuw, ik heb géén levertraan en ik zal het niet hebben ook, ik denk er niet aan om het te slikken, ik vind het 'n afschuwelijk goedje!

Da's heel dom.... héél dom...., klinkt het afkeurend. als de distributie van den winter....

....Dan zal ik tenminste eindelijk een behoorlijk figuur krijgen! hoop ik hartgrondig.

Mia komt weer binnen.

....De slager was net aan de deur...., bij zegt, dat we nog vleesch kunnen krijgen om te wecken. Ik moet straks ook nog even naar den poelier voor die tien kippen.... zegt ze met een blik naar de klok.

En dan somt Willem nog een tiental zaken op, die volgens hem onverwijld aangeschaft dienen te worden en dan gaan ze pleizierig kibbelen over het geld, dat dat alles zal gaan kosten.

Ik zit er bij voor spek en boonen (om het eens „rijk" uit te drukken). Niemand neemt notitie van me. Ik kan er evengoed niet zijn.

Ergens begint het me te kriebelen en dan spring ik letterlijk overeind. Geen tien paarden kunnen mij hier nog een minuut langer vast houden. Een ding weet ik heel zeker: hier kom ik voorloopig niet terug.

Deze menschen zijn bezig langzaam te verdrinken in de distributie-zee, omdat zij de reddingboei der nuchterheid overboord gegooid hebben en zich wanhopig vastklemmen aan het wrakhout der eigenbaat. Al te veel voorzorgen voor het eigen wel en wee zijn een brevet van lafheid. (hear, hear!)

Ook in den levenstrein zijn slaapcoupé's en luxe wagens, maar het zijn niet de besten onder ons, die ook thans nog bij voorkeur daar in plegen te reizen, omdat zij meenen niet met minder toe te kunnen.

Helaas! er zijn vele Mia's en Willems en zij allen reizen bij voorkeur in het luxe departement van den levenstrein, het koste wat het wil.

Daar is geen durf, geen pit en geen moed in hen, daar ontbreekt alle lust tot ontberen en alle drang tot offervaardigheid.

Er is een innerlijke groei door ontbering, die voor dezulken niet is weggelegd.

Niemand minder dan Goethe leert het ons reeds:

Wer nie sein Brot-mit-Tränen asz
Wer nie in kummervollen Nächten
Auf seinem Bette weinend sasz
Der kennt euch nicht, ihr himmlische Mächte....

AMY GROSKAMP TEN HAVE.

FAMILIEBERICHTEN

GEBOREN:

Aaltje, dv. F. Kingma en F. Brekeveld, Hijlaard.
Anna, dv. T. Kuipers en M. Wiersma, Stiens
Pieter Jacobus Evers, zv. H Bootsma en A. Halma, Marrum.
Marten, zv. L. Wijngaarden en S. de Boer, Oosterbierum.

OVERLEDEN:

D. Koolstra, 59 j., vr. van P. Sinnema, Huizum.
A. Osinga, 85 j., wed. v. J. J. Swart, Oenkerk
Benedictus B. Kramer, 88 j., Oudega.
L. J. Hilarides, 68 j., m. v. J. Kremer, Arum
T. Wouda, 83 j., wed. van Sj. Rijpstra, Beetgumermolen.
A. A. van der Wagen, 95 j., wed. van J. S. Overdijk, Kollum.
J. W. Hylarides, 48 j., vrouw van P. Hiemstra, Oosterend.
M. Wijma, 36 j., man van W. Bijlsma, Woudsend.
IJ. Tiedema, 44 j., vrouw van J. Hogendijk, Franeker.
I. A. C. Roos, 94 j., wed. van De. P. A. J. Jas, 's Gravenhage.
Trijntje Sj. Tadema, 50 j., Oostermeer.
J. H. Heeres, 55 j., man van A. C. Zijlstra, Bolsward.
J. K. Sikma, 88 j., man van E. Kuipers, Tietjerk.
F. P. de Boer, 76 j., man van J. Faber, Murmerwoude.
S. K. van der Weide, 75 j., wedn. van T. P. Terpsma, Oenkerk.
W. L. van der Bij, 47 j., m. v. G. Bijlstra, Akkerwoude.
K. van der Ploeg, 53 j., man van R. de Jong, Ried.
Oene A. Rondon, 59 j., Oudkerk.
Kornelis Idema, 77 j., Sneek.

UITSLAG AANBESTEDING.

Het hoofd van de dienst der Zuiderzeewerken heeft aanbesteed het bouwen van vier dienstwoningen en een dijkmagazijn te Kornwerderzand (Afsluitdijk).

Laagste inschrijvers waren A. Postuma en G. Tiggelaar te Harlingen voor f 41376.

Keatsjitten

EEN IJSSPEL, DAT ALLEEN IN UTINGERADEEL WORDT BEOEFEND.

IJsspelen zijn er zeer weinige.

Vroeger hoorde men van ijskolven, tegenwoordig wordt aan ijshockey nogal veel gedaan, doch dit spel is in de noordelijke gewesten geheel onbekend.

In Noord-Holland doet men in den nawinter veel aan ijsballen, in perioden, dat het ijs nog al sterk, doch niet meer berijdbaar is.

In Friesland is slechts één spel in bepaalde streken bekend: het p i k s c h i e t e n.

Daarnaast wordt nog een ander spel beoefend: het k e a t s j i t t e n, doch men kan het niet anders te zien krijgen dan in de omstreken van Akkrum. Daar wordt het al meer dan een eeuw gespeeld, bij voorkeur in den nawinter, wanneer het ijs voor de schaatsen al heeft afgedaan.

Over dit keatsjitten of keatsjen heeft de heer J. H. Rijpkema van Akkrum aardige bijzonderheden medegedeeld in de laatste jaarvergadering van den Frieschen IJsbond.

Bij het keat-sjitten zijn benoodigd een flinke hoeveelheid „keatten", dit zijn k o o t e n uit de hielen van runderen. In iederen poot zitten er twee. Om in het bezit te komen van deze kooten werd vaak een slager in den arm genomen, die wel de vriendelijkheid had, ze voor de spelers te bewaren. Het was vroeger veelal de gewoonte, dat eenige personen voor gezamenlijke rekening een koe slachtten. De kooten werden bewaard en den „k o o t h o u d e r" ter hand gesteld.

Bij het keatsjitten zijn benoodigd een cylindervormig, aan de lengtezijden afgerond stuk hout, gewoonlijk gemaakt van pokhout, ook wel van het hout van een appelboom, omdat het hard is. Dit stuk hout heeft den naam van „b o l", zoodat het vermoeden is gewettigd, dat men oorspronkelijk een bol heeft gebruikt.

Verder is nog noodig een lange „jiffer" om de weggeworpen „bol" op het eind van de baan te keeren.

Bij dit spel moeten de spelers zich voorzien van enkele centen.

Men begint, hetzij op een gladde ijsvlakte, een lange, rechte lijn te trekken met een of ander scherp voorwerp. Deze lijn voorziet men op afstanden van ongeveer 1 d.M. van dwarsstreepjes. Op de snijpunten van lange lijn en dwarsstrepen worden de kooten geplaatst. Het aantal is afhankelijk van het aantal spelers en het aantal kooten, waarmede het spel door ieder wordt begonnen.

De volgorde van de spelers wordt bepaald door op eenigen afstand met een cent naar een bepaalde koot te werpen. Wie het dichtst bij de koot werpt, mag eerst beginnen den bol naar de rij kooten te gooien. No. 2 wordt hij, die dan het dichtst bij is en zoo vervolgens.

De kooten staan dus op een lange rij achter elkaar.

Laten we aannemen dat 6 spelers aan het spel deelnemen en ieder speler 30 kooten op de rij heeft staan. Natuurlijk kan men hierin variatie brengen, zooveel men wil. Men kan ook bepalen, dat iedere speler b.v. 20 kooten op de rij moet zetten. Zijn er meer dan 5 of 6 gegadigden, dan vormen de volgende 5 à 6 dikwijls een nieuwe speelploeg.

Voor het door ons verondersteld geval zijn er dus 180 kooten samen geplaatst op een lijn van circa 18 meter.

In het ijs wordt nu nog een lijn gekrast, ongeveer daar, waar de rij kooten ophoudt, waarop elk der spelers moet plaats nemen, als hij met den bol werpt.

Dit werpen vereischt nogal eenige vaardigheid. Toen wij bij ons bezoek aan een groepje Akkrumer kootspelers werden uitgenoodigd ook eens een „raem op de keatten to dwaen", lukte het ons tot drie keer toe niet. Onze fotograaf echter mikte den eersten den besten keer al een heel regiment kooten tot de laatste omver! Dat was dus gelukkig getroffen. Zelfs zóó gelukkig, dat de mannen zeiden „dat komt him misskien nea wer oer!"

De werper moet n.l. trachten, staande aan het einde van de lange rij kooten, met den bal de kooten aan het andere eind omver te werpen, doch zoodanig, dat aan het eind niet één koot blijft staan. Onze fotograaf leverde hem dat!

Want: blijven aan het eind wel één of meer kooten staan, — „brij-goaije" — dan moet de speler zooveel centen bij de rij kooten plaatsen als hij kooten heeft omgeworpen. Dikwijls wordt, om het spel niet te duur te maken, vooraf bepaald, dat bij ingooien voor 1—10 kooten één cent en voor 11 of meer ingeworpen kooten 2 centen moeten worden betaald.

De speler mag deze centen plaatsen bij de koot of de kooten, waar hij wil. Meestal worden vele van de centen geplaatst bij de rest, want er moet een rest van 12 overblijven, die in één worp moet worden omvergeworpen. De speler plaatst zich dan aan het andere eind, dáár dus, waar bij het begin van het spel de „juffer" lag om de weggeworpen „bol" te keeren. Ook wel worden vele centen gelegd bij de 13e koot.

Om deze ééne koot (12 moeten immers blijven staan) met het vrij zware hout omver te werpen, was dikwijls een heel karwei en zeer vele malen was de worp mis en telkens moest dan door den speler een cent worden gedokt.

Eindelijk blijft dan toch de rest, dus 12 — ook wel eens meer — kooten over en deze 12 moeten dus in één worp worden omgegooid.

Na zeer vele mislukte worpen is er eindelijk één der werpers zoo fortuinlijk alle 12 kooten om te werpen en de vele centen, die het bedrag van een rijksdaalder wel eens te boven gaan en bij de rest zijn geplaatst, zijn bovendien voor hem.

* * *

Wat gebeurt er nu met de kooten, die men op de juiste wijze heeft omgeworpen, dus zóó, dat aan het eind van de rij geen enkele meer blijft staan?

Wel, deze kooten worden door ieder der spelers op een voor hem bepaalde plaats verzameld, terwijl de bij deze kooten gelegde centen voor hem zijn.

Laten we aannemen, dat van de zes spelers A 10, B 15, C 45, 4 30, E 40 en F 40 kooten heeft weten te bemachtigen. Ieder der spelers was begonnen met 30 kooten. A heeft dus 20, B 15 kooten te weinig, C daarentegen 15, E 10 en F 10 kooten te veel, terwijl D precies zijn 30 kooten bij het eind van het spel terug heeft.

Bij grof spel zou A voor 20 centen en B voor 15 centen moeten koopen van de spelers, die kooten over hebben. Natuurlijk wordt zeer vaak minder grof gespeeld en men kan soms 5 kooten voor een cent koopen. Ook wel wordt bepaald, dat elke koot een halven cent kost.

Vóór het begin van het spel wordt een en ander steeds door de spelers onderling geregeld.

Is bij de rest een zeer groot bedrag, zeg f 2,50 geplaatst, dan wordt ook dikwijls aan ieder der spelers een kwartje terug betaald en kan een gelukkige werper dus nog f 1,50 verdienen.

* * *

Het spreekt vanzelf, dat de kooten na een worp soms her en der stuiven. In den regel heeft men dan ook een jongen op schaatsen, die de kooten verzamelt en mee op de rij helpt zetten. Voor een paar centen doet hij dat gaarne. Ook wordt aan den koothouder, hij, die voor de kooten en den bal moet zorgen en bewaren, na ieder spel een paar centen gegeven. Voor deze centen moet nogal eens een nieuwe bol worden gekocht. Men begrijpt, dat het ding door het vele werpen over het ijs spoedig afslijt. Dennenhout of iepenhout b.v. kan men niet gebruiken. Pokhout slijt niet zoo gauw, heeft een s.g. van 1.25 en is bovendien wat vettig.

Het spel is dus aan heel weinig regels gebonden, zoodat ieder, die daartoe lust gevoelt, aan 't spel kan deelnemen.

* * *

De heer Rijpkema wees er o.m. nog op, dat het spelen met beenderen voorheen méér in zwang was. Kinderen hadden zelfs miniatuur-koestallen, waarin de koeien werden voorgesteld door kooten, dikwijls beschilderd, om de kleur van het dier aan te geven. Deze kooten kregen, evenals in vaders stal de koeien, ook een naam. Grootere kooten waren de stieren, kleinere de kalveren. Een dergelijke miniatuurstal is in Akkrum nog wel te bewonderen.

Verder is bekend het bikkelspel, dat oorspronkelijk ook met kootjes — en wel uit een schapepoot — werden gespeeld.

Bovendien was daar het gewone „keatsjen", ook met koeiekooten, doch gewoon op den grond.

In Groningen doet men in de Paaschdagen veel aan „neutnpikkn", een spel, dat wat de regels betreft, wel wat op het keatsjitten lijkt. Vermoedelijk is het keatsjitten ingevoerd door van elders afkomstige schippers, die 's winters in Terhorne of in Akkrum door de vorst waren overrompeld en dus moesten opleggen. Ze wisten met den tijd natuurlijk geen raad en hebben òf een hun van elders bekend spel hier ingevoerd, òf het zelf ontworpen.

Op het gebied der oude volksspelen ligt nog veel in het duister en ook hier zal het wel immer verborgen blijven vanwaar of hoe dit spel in de gemeente Utingeradeel is gekomen.

WINTER AAN HET FRONT. — De sneeuwval is geen beletsel voor de operaties. Een bereden afdeeling, gereed om te vertrekken. (Foto Wel

UIT DE PERS

Onze volksaard.

„Het is van groot gewicht, een goed inzicht te hebben in de volksaard', schrijft prof. dr. Jan de Vries in het maandblad voor het Algemeen Nederlandsch Verbond. Prof. de Vries wil ons volk „door een helder inzicht in de werkelijke aard" ervan opvoeren „tot een hoogere trap van beschaving."

De (c.h.) N e d e r l a n d e r vereenigt zich met het verlangen naar het onderzoek van onze volksaard:

„Wanneer er vernieuwingen in ons land worden voorgestaan, stellen wij ons gaarne op het standpunt, dat vernieuwingen op zich zelf welkom kunnen zijn, maar dat zij vernieuwingen moeten zijn „in Nederlandsche zin."

Dat laatste lijkt een vrij vage formule, maar het drukt toch niet anders uit dan de waarheid, die wij zooeven in de woorden van prof. de Vries aanhaalden, dat het van groot gewicht is, om in Nederland met het Nederlandsche volkskarakter rekening te houden.

„Een varken trekt men aan zijn staart, een paard leidt men bij de teugel, een hond gebiedt men met een woord — het is maar een weet, om elk te behandelen overeenkomstig zijn aard. Daarom is een degelijk wetenschappelijk onderzoek naar de psychische eigenschappen van een volk werkelijk geen overbodige weelde, maar een dringende taak, waarvan de uitkomsten ook voor een doeltreffende regeeringspolitiek vruchtbaar zullen zijn."

Zoo gaat het betoog van prof. de Vries verder, en het raakt het onze tot op een haar.

Maar toch.... is er niet eenig verschil tusschen de wijze, waarop prof. de Vries 't Nederlandsche volk ziet en de wijze, waarop wij dat doen? Wij meenen van wel.

Wij achten de eigen aard van het Nederlandsche volk zeer belangrijk, omdat wij als Christenen in een ieder de persoon willen eerbiedigen. Het zou naar ons inzicht verkeerd zijn, aan menschen, in wie wij die persoon respecteeren, klakkeloos een of ander stempel op te drukken, zonder te vragen, of het met hun bijzondere vorm van menschzijn strookt.

Het standpunt van prof. de Vries lijkt andere. Wij willen hem niet aanvallen op zijn voorbeeld alleen, maar de geheele strekking van zijn artikel is toch, dat hij het Nederlandsche volk onderzocht wenscht te zien op de doelmatigste methode, om het te bevelen en te leiden in de gewenschte richting.

Onze meening ligt eenigszins anders. Wij willen de eigen geest van het Nederlandsche volk inachtgenomen zien, niet alleen om de leiding van het volk vlot te doen verloopen, maar in de eerste plaats wegens de waarde zelf, die in die eigen geest gelegen is.

Een onderzoek naar de Nederlandsche geest, als prof. de Vries bedoelt, is voor ons niet allereerst een zaak van doelmatigheid, maar van beginsel."

* * *

Geen overheidsgeld voor kloosters.

Aldus spreekt H e t N a t. D a g b l. (n.s.) zich uit in het opschrift van een artikel, waaruit wij het volgende citeeren:

„Terwijl honderden katholieke onderwijzers sinds jaar en dag op de keien zwerven, worden hun plaatsen ingenomen door evenzooveel en meer kloosterlingen. Gevoed en gekleed door de kloosters, ongehuwd en zich onthoudende van vele wereldsche behoeften, kunnen deze door de staat betaalde geestelijken hun normale salarissen voor het allerbelangrijkste deel afstaan aan de kloosters, die aldus kapitalen staatsgeld beheeren in hun talrijke, van eenig toezicht gespeende stichtingen.

Jarenlang heeft deze toestand bestaan, verdedigd en in stand gehouden door het politiek katholicisme, dat zeide op te komen voor de kerk en haar gelooviger, maar in wezen slechts één doel had: machtsvorming, ook ten koste van zijn eigen geloofsgenooten, in dit geval de katholieke onderwijzers, die in het gunstigste geval een paar tientjes per maand kregen toegewezen om voorloopig althans niet geheel en al te verhongeren.

Dit werd aanvaard in een tijd, toen wel en wee van het volk werd bepaald door politieke verhoudingen. De Staatspartij zorgde voor de kloosters, de kloosters voor de Staatspartij en het geld van boer en burger beweeg daarbij goede diensten.

Thans echter heeft de machtswellust van het politiek katholicisme te wijken voor het recht van den werker en dit recht eischt: plaats voor den onderwijzer op de school, het salaris van den kloosterling voor den leeken-onderwijzer.

Voorloopig heeft deze een redelijke belooning meer van noode dan de kloosters, wier bezitsbronnen al rijk genoeg zijn, om het zonder overheidsgeld te kunnen stellen.

Zoomin wij ooit hebben toegestaan, dat het Nederlandsche volk per jaar 2 millioen aan zijn eigen onderwijs onthield ten bate van Latijnsche studenten in Parijs, zoomin zijn wij van plan onze onderwijzers van hun vak te vervreemden om de kloosters aan een zilveren dak te helpen boven hun gouden kluizen.

Wij vertrouwen, dat ten spoedigste een einde zal worden gemaakt aan deze vorm van verkwisting met geld, dat der volksgemeenschap toebehoort."

VAN HEINDE EN VER

ZEEP ZONDER BON.

Door de politie achterhaald.

De recherche heeft Dinsdagavond in cafétje in de omtrek van het Station te Amsterdam een tweetal A dammers aangehouden, die in het waren van een 300 à 400 doozen toil scheerzeep, zoowel van oude als van n samenstelling, welke zij zonder bon a man trachtten te brengen tegen een middelde prijs van f 3.50 per dozijn. De is in beslag genomen.

SPOORWEGONGELUK BIJ ZWOLLE.

Leerling-machinist ernstig gewond.

Gisternacht omstreeks kwart over één het spoorwegemplacement te Zwolle rangeerdeel door een verkeerde stand op een naar Amersfoort vertrekk goederentrein gereden. Van de goede trein ontspoorden drie met stukgoed den wagens, waarvan er twee over schoven. Van het rangeerdeel ontspoo vijf wagens, één wagen kantelde, de ge wagens werden, evenals de ontspo van de goederentrein, ernstig beschadi

De leerling-machinist van de goede trein, de heer Knoop uit Leeuwarden, tijdens de botsing van de locomotief gesprongen, werd ernstig aan het hoofd wond en moest naar het Sophiaziekenh worden overgebracht.

KOLENDAMPVERGIFTIGING.

Echtpaar te Almelo overleden.

In de Begoniastraat te Almelo heeft een geval van kolendampvergiftiging gedaan, waarbij twee oude menschen omgekomen.

Buren kwamen gisterochtend tot de ontd king, dat de woning van den heer en vrouw Frank, aldaar, gesloten bleef. ook leveranciers na herhaaldelijk klop en bellen geen antwoord kregen, werd politie gewaarschuwd. Zij verschafte toegang tot de woning, welke alleen door echtpaar bewoond werd. Man en vrouw ten bij de haard, alsof zij sliepen. Men een sterken kolendamp waar. Een gen heer kon slechts de dood bij beiden stateeren. De man was 71, zijn vrouw jaar oud.

DE BRAND TE SANTANDER.

Het oude gedeelte van de stad bijna geheel verbrand.

Volgens de laatste berichten uit Sant is hoofdzakelijk de oude stad met haar torische gebouwen en nauwe straatjes geheel in de asch gelegd. Dertigduiz personen zijn dakloos geworden. Vo voorzichtige ramingen zou de schade 90 150 millioen pesetas bedragen.

ROTTERDAMMERTJES NAAR GRONINGEN.

Een veertigtal kinderen, dat het het meest noodig heeft, gaat Vrijdagmorgen uit Rotterdam naar het rustige Groningerland om een paar maanden gezondheid met liters te happen. Al deze kinderen gaan naar Appingedam, waar zij door pleegouders eenige tijd in huis worden opgenomen. Onder deze kinderen zijn ditmaal, bij hooge uitzondering, eenige zeer kleine peuters. Eén is er bij van nauwelijks twee jaar oud, en twee kinderen zijn amper drie jaar. In de regel varieert de leeftijd echter van ongeveer vijf jaren tot en met dertien jaar. Deze actie gaat uit van de Groninger gemeenschap, die verleden jaar 1500 kinderen heeft kunnen kuisvesten.

Half Maart hoopt de gemeenschap een zeer groot aantal kinderen naar Groningen toe te kunnen laten komen. Maar dan moet ook een ieder, die het maar eenigszins doen kan, een kind tot zich nemen. Wie hier helpt, helpt een landgenoot, die door de oorlog have en goed heeft verloren.

OFFICIEELE PUBLICATI

VAN HET DEPARTEMENT VA HANDEL, NIJVERHEID EN SCHEEPVAART.

NON-FERRO METALEN.

Importvergunning.

De directeur van het rijksbureau v non-ferro metalen, daartoe gemachtigd d den secretaris-generaal van het depart ment van handel, nijverheid en scheep vaart, maakt bekend, dat voor het impor teeren van non-ferro metalen in de vorm van voor-, ruw-, half- of afvalmateriaal een vergunning van het rijksbureau voor non ferro metalen is vereischt.

Bedoelde vergunning, een vervoersver gunning vanaf de grens tot plaats van be stemming, moet op de gebruikelijke formu lieren bij bovenbedoeld bureau worden aan gevraagd.

Tevens wordt er hierbij de aandacht van belanghebbenden op gevestigd, dat het ver krijgen van bovenbedoelde vergunning de verplichting tot het aanvragen van een verwerkingsvergunning van geïmporteerde non-ferro metalen niet uitsluit.

ONGELUKKEN

— Te V e l s e n wilde de 8-jarige knaap J. B. uit IJmuiden op de bak van een vrachtwagen klimmen. Hij kwam te vallen en kreeg de wielen van de zwaar beladen wagen over het hoofd, zoodat de dood onmiddellijk intrad. Daar voor deze wagen nog een andere wagen gespannen was, had de bestuurder der wagens niets van het ongeval gemerkt.

Links: een rij kooten, klaar [illegible] de rij de „jiffer". — Midden: een speler doet een worp naar het einde. — Rechts: de „bol" is bezig een stelletje kooten om te kegelen.

Donderdag 20 Februari 1941 No. 9877 Derde blad

LEEUWARDER NIEUWSBLAD

J HET AFSCHEID VAN DEN WINTER.

WAT ONZE HARDRIJDERS EN HARDRIJDSTERS WONNEN.

winter 1940—'41 is er een geworden, nog lang zal heugen. Wel regeerde Koning Thialf iets minder streng dan vorig maar de ijsperiode was van zoo langen dat zij onder de strenge winters moet gerangschikt. Twee „ouderwetsche" achterelkaar, 't is voor de ijssportbers van het tegenwoordige geslacht ongekende weelde. Heeft trouwens de meteoroloog Scherhag niet de teer van strenge winters voor de eerstende tien jaar voorspeld? Het oude vaak terug — we kunnen dit in het lijksch leven meermalen constateeren — schien is dit ook met de winters het

nu mag onder de tegenwoordige omstigheden een strenge winter terdege z'n waren hebben, toch biedt hij ook groote eelen. Aan schaatsenrijden, onze nationale sport, kan iedereen meedoen, jong en arm en rijk. En waar voelt een volk zoo nauw verbonden als juist op het ijs? ste Elfstedentocht vormt hiervoor wel ste bewijs. Nog iederen dag kan men hoe de rijders getroffen zijn door het leven en de hulpvaardigheid van het sche volk.

afgeloopen winter heeft ons geboden record-aantal wedstrijden op de korte — alleen in ons blad werden niet min- dan 518 rijderijen aangekondigd, — vele agde toertochten als een betrekkelijk we maar zeer aantrekkelijke vorm van ort, het aloude „belslydjeijen" en als uit, op den laatsten dag van den winter, prachtigen zesden Elfstedentocht, gewonnen door Auke Adema. Friesland toonde ch weer superieur in deze ijs-marathon. De kortbaanrijders(sters) hebben volop genheid gehad zich met elkaar te meten door velen is er een aardigen cent verdiend. Opmerkelijk was het, dat er voor nen minder hooge geldprijzen zijn verden dan andere jaren. Daarentegen konden de dames vaak te kust en te keur gaan. reden van deze verschuiving? Men hoort eens, dat er bij de vrouwenrijderijen felstreden wordt en ze daardoor aantrekker zijn voor het publiek. We zullen niet verder op ingaan, maar zeker is een punt, dat door hardrijders eens dient worden overwogen. Met de gunst van het ijsk staat of valt de kortebaansport!

Bij de heeren

de hoogste eer, de nationale titel, bedoor den 23-jarigen Berend Hof van meer. Nederland heeft in hem een dig kampioen, want de titel werd benaar zwaren en prachtigen strijd. Het kampioenschap van Friesland was Barend van der Veen. Zij, die meendat de reeds 34-jarige Wargaster op retour was, hebben het mis gehad, want stoere rijder wist zich weer prachtig handhaven.

Doekele Hielkema van Bontebok, die den om het Nederlandsche kampioenschap nippertje verloor, verwierf later toch een gouden medaille door beslag te leggen op het kampioenschap van Overijssel en

DOEKELE HIELKEMA.

de zich verder in alle wedstrijden één allerbesten. Geen enkele maal kwam onder prijs thuis en in de prijzenlijst Doekele Hielkema onbetwist aan den zooals uit onderstaand staatje — opgevens — blijkt:

Doekele Hielkema	f 1015
(Kamp. van Overijssel)	+ beker, wisselbeker en 2 med.
Barend van der Veen	f 694
(Kamp. van Friesland)	+ 2 med.
Berend Hof	f 670
(Kamp. van Nederland)	+ 3 med.
Sjoerd Zeldenthuis	f 650
	+ wisselbeker en 2 med.
Hendrik Hoven	f 580
(Kamp. van Groningen)	+ 2 med.
Auke Lenstra	f 413
Auke Adema	f 330
Albert Koning	f 230
	+ beker en med.
Hansen Frans	f 225
Gerrit Zonneveld	f 205
	+ med.
J. Schippers	f 132.50

Sjoerd Zeldenthuis, die vorig jaar het ste geld won, heeft dus zijn plaats moeafstaan aan Hielkema. De Jouster was

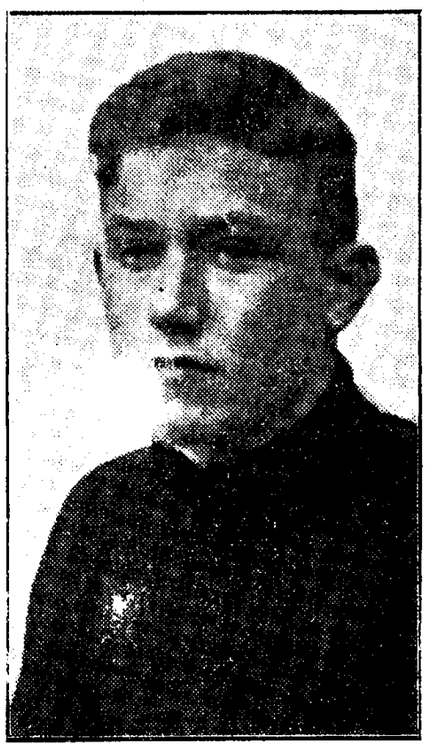

JAPPIE DE VRIES.

trouwens niet fortuinlijk, daar hij wegens ongesteldheid aan meerdere wedstrijden niet kon deelnemen.

„Wat goed is, komt snel naar voren," is vaak het gezegde. Abe Lenstra vormt hiervoor het beste bewijs. In het begin van den winter kon hij nog lang niet meekomen, maar toen Lenstra zich eenmaal een goeden streek had aangemeten behoorde hij meteen tot de allerbesten. Van dezen pas 20-jarigen rijder mag nog veel worden verwacht.

Andere opkomende rijders zijn: R. Wijbenga van Zwaagwesteinde, Henny Nieuwland van Oldeboorn en Nico Bruinsma van Heerenveen. Reeds vielen ze meermalen in de prijzen en ongetwijfeld komen ze een volgend jaar terug.

We missen in dit lijstje enkele cracks van andere jaren. Kees Meyerhof heeft z'n besten tijd gehad, Piet Eisinga was het grootste deel van den winter door ziekte uitgeschakeld. Jaap en Rinse Slof verschenen betrekkelijk weinig in de baan. Toch mag hier niet onvermeld blijven, dat Jaap Slof zich in de kampioensrijderij nog onder de snelste acht schaarde. Een kranige prestatie voor een 38-jarige!

We hebben in ons lijstje J. Schippers van Mierlo (afkomstig van Workum) vermeld voor f 132,50. Vermoedelijk heeft hij echter in Holland ook nog prijzen gewonnen. Naar we hoorden heeft ook P. Laverman te Zeist (afkomstig van Warga) daar een flink bedrag gewonnen.

Er zijn tal van rijders, die vrijwel altijd in de kleine rijderijen uitkomen, maar daarin een aardigen cent verdienen. Zoo komt Piet Dijkstra van Bakkeveen vermoedelijk tot een totaalbedrag van minstens f 150. Verder noemen we hier Roel Bosscha van Heerenveen, Sjoerd Rozenberg van Oudehorne en W. Smid van Delfstrahuizen.

De jongensrijderijen

waren zeer in trek, getuige de over het geheel genomen geweldige deelname. Aan de spits van de jeugdige hardrijders staat ongetwijfeld de 14- jarige Jappie de Vries van Terhorne, die nu twee jaar in de baan is en nog niet werd verslagen. Veertien eerste prijzen bracht hij dezen winter thuis, in totaal f 146,50. Op hem volgen waarschijnlijk Jan Pomper van Haulerwijk — een rijder, die het zonder trainer en geleider moet stellen en dus alléén moet zien vooruit te komen — en Dirk Epema van Goingarijp.

Bij de paren wisten Hillebrand Rudolphy en Corrie Westerhof van Kortezwaag zich bijzonder te onderscheiden. Zij werden slechts éénmaal verslagen — te Oldeboorn door Barend van der Veen met z'n oude achterrijdster Marie de Groot — en brachten het tot f 390. Andere paren, die op den voorgrond traden, waren J. Jetten—mej. A. Idzinga, T. v. d. Zee—mej. G. Popkema, E. Zijlstra—mej. A. Haisma en de Verhoeff's uit Echten. Jouke de Groot en Tietje Pagels vierden hun 20-jarig jubileum als hardrijderspaar.

De groote wedstrijd drie-aan-den-stok te Oudkerk werd gewonnen door E. Zijlstra, Bergum, Griet Hoogstins—Bijlsma, Garijp en P. Brouwer, De Veenhoop.

Vrouwen en meisjes.

Het vorige seizoen was Antje Koopmans van Oosterwolde onbetwist de sterkste rijdster van het seizoen. Wáár ze kwam, kon ze verzekerd zijn van den prijs, een enkele uitzondering daargelaten. Dat kan men nu niet meer zoo pertinent beweren. Wel kon ze haar plaats ongeveer handhaven, maar onoverwinbaar was ze niet. Nadat ze in den beginne wat weifelde, werd ze van 26 Dec.—11 Januari telkens eerste en in die dagen, toen ze goed in vorm was, wist ze haar titels van kampioene van Groningen en Overijssel te behouden en verwierf ze 't Nederlandsch kampioenschap.

Later kreeg ze een inzinking, waarvan ze zich in de laatste winterdagen wel herstelde, maar waaruit geconcludeerd mag worden, dat Antje gelijkwaardige grootheden naast zich heeft gekregen. In de eerste plaats dient genoemd te worden Ilktje Nienhuis van Makkinga, die haar schitterend debuut van het vorige jaar nog heeft overtroffen. Bij de 18 gewonnen prijzen waren 15 eerste. De andere is Fokje van der Velde van Marssum, van wie we al eerder zeiden: hoe langer de winter duurt, hoe sneller ze rijdt. Doch zij is niet constant. Den eenen dag rijdt ze prima, den anderen is het mis. In Stiens leverde ze een prachtige prestatie door èn Antje Koopmans en Ilktje Nienhuis te kloppen. Dergelijke staaltjes heeft ze meer geleverd.

Sietske Pasveer van Akkrum is het buiten haar kampioenschap van Friesland niet mogen gelukken één eersten prijs te bemachtigen.

Antje, Ilktje en Fokje waren haar te snel en den Nederlandsche kampioenstitel moest ze aan Antje afstaan.

Ze behoeft zich zelve daarvan geen verwijt te maken; ze heeft als hardrijdster al een betrekkelijk langen staat van dienst.

Wibby van der Ley van Ureterp (thans Makkinga) wekte het vorige jaar verwachtingen, die dit seizoen niet in vervulling zijn gegaan. Het begin te Bakkeveen was goed, nadien kon ze echter niet meer eerste worden.

Een ster, die het vorige jaar is opgeschoten en nu nog helderder schitterde, is de 17-jarige Tiete Rinsma van Warga, die, wanneer wéér Thialf zal heerschen, ongetwijfeld tot de snelste rijdsters zal behooren.

We willen even aandacht wijden aan drie meisjes. Geeske Sierdsma te Heerenveen, Annie Pijlman te Bontebok en Lien van der Meij te Langezwaag, die verleden jaar in meisjesrijderijen uitkwamen en daar verschillende prijzen wonnen. Lien en Annie zijn dit jaar, ondanks haar jeugdigen leeftijd van 15 jaar, direct maar in de banen der vrouwen getreden en ze maakten daar heusch geen slecht figuur. Vooral Annie heeft een keurigen stijl van rijden, doch Lien kan een tikje harder. Haar oudere zuster Trijntje van der Mey doet ook mee aan verschillende wedstrijden, hoewel ze niet tot de snelsten gerekend mag worden

Geeske Sierdsma is zoo verstandig geweest zich bij de meisjesrijderijen te houden. Ook zij is 15 jaar. Het is in de baan een krachtige figuur, die ongetwijfeld een volgend seizoen in de vrouwenrijderijen wel meer van zich zal laten hooren. Want haar negende en laatste prijs in dit seizoen won ze te Nijehorne in een vrouwenwedstrijd, zoodat ze in de meisjesklasse nu uitgeschakeld is.

Onder de meisjes, die dit jaar naar voren zijn getreden, zijn vooral opgevallen Jeltje Bouma van Luinjeberd, Sijlie van der Berg te Tjalleberd, Frieda Wieringa van Baard en Martha van Zwol te Beets.

Tenslotte geven we een lijstje van rijdsters, die het meeste hebben gewonnen

Antje Koopmans, Oosterwolde	f 1015
(Kamp. van Nederland, Groningen en Overijsel)	+ drie med. en zilv. beker
Ilktje Nienhuis, Makkinga	f 975
	+ zilv. med.
Fokje v. d. Velde, Marssum	f 667,50
	+ 4 med., lauwerkrans en plaquette
Sietske Pasveer, Akkrum	f 545
(Kamp van Friesland)	+ med.
Tiete Rinsma, Warga	f 297.50
	+ beker
Wibby v. d. Ley, Ureterp	f 250
	+ paar schaatsen
Lina v. d. Mey, Langezwaag	f 240
	+ gouden horloge
Albertje Hummel, Nieuw-Roden	f 207.50
(Kamp. van Drente)	+ med.
Wimke Mulder, Terwispel	f 205
Mettje Nienhuis, Makkinga	f 160
Annie Pijlman, Bontebok	f-142
Tjitske Hielkema, Langezwaag	f 140
	+ zilv. lepeltje
Durkje Huitema, Wommels	f 100

Antje Koopmans.

HET SLACHTEN VAN EIGEN VARKENS

Bij beschikking van den secretaris-generaal van het departement van landbouw en visscherij is een aantal wijzigingen gebracht in het huisslachtingsbesluit 1940 varkens Het maximum-aantal in te leveren bonnen is nu vastgesteld op het aantal bonnen, dat recht geeft op het koopen van 200 kg vleesch. Genoemd besluit beperkt het aantal te slachten varkens tot een zoodanig als waarvoor door de distributiedienst tot 1 December 1941 bonnen zullen kunnen worden ingehouden.

Van de bepaling dat de slachtingen plaats moeten hebben in tegenwoordigheid van een vertegenwoordiger van den Provincialen Voedselcommissarie kan in bepaalde gevallen worden afgeweken. Aan het voorhanden of in voorraad houden van vleesch, dat afkomstig is van huisslachting zijn nu bepaalde voorwaarden gesteld. De directeur-generaal van de voedselvoorziening is gemachtigd van een of meer bepalingen van het onderhavige besluit ontheffing te verleenen.

Op de dag der Duitsche Politie zaten bij het „Eintopfessen" te Leeuwarden ook vele Nederlandsche kinderen aan en zij bleken al spoedig goede maatjes met de Duitsche Politiebeambten. (Foto Ver. Friesche Fotobureaux).

Het onderwijs in ons land.

Belangrijke salarisvermindering voor kloosterlingen-onderwijzers?

Er zou meer werkgelegenheid komen voor jonge krachten.

Er is sinds eenige dagen een gerucht in omloop, dat, aldus schrijft „Het Vaderland", ongetwijfeld door velen met groot genoegen vernomen wordt: er wordt n.l. een belangrijke verbetering van ons schoolwezen in uitzicht gesteld en tevens een groote verruiming van de werkgelegenheid van onze jonge onderwijzers en onderwijzeressen.

De al te groote klassen hebben in de laatste jaren ongetwijfeld het gehalte van ons overigens goede onderwijs op de lagere scholen, vrij ernstig aangetast. Het heette dan echter, dat de toestand van onze financiën niet toeliet, dat men de kleine klassen behield. Intusschen werden er echter nog steeds volledige salarissen uitbetaald aan de vele kloosterlingen — nonnen en paters — die werkzaam zijn bij het onderwijs. Er is daar tegen van vele zijden geprotesteerd. Er werd op gewezen, dat het salaris der onderwijzers berekend was op de grondslag van een behoorlijk bestaan met vrouw en kinderen. De kloosterlingen echter leven in gemeenschap en hebben natuurlijk geen gezinszorgen. Daar ze evenveel kregen als de anderen, kregen ze eigenlijk zeer veel meer in verhouding tot hun behoeften. Dit surplus werd door hen trouwens afgestaan aan de gemeenschap, waartoe ze behoorden, zoodat men tegelijkertijd vele jonge mannen en meisjes verhinderde werk te krijgen en als het ware ieder jaar, via de salarissen van de kloosterlingen, een groot subsidie schonk aan de Roomsch-katholieke organisaties in het land.

Daar komt thans een einde aan. De in omloop zijnde geruchten over deze zaak zijn inderdaad op waarheid gegrond, aldus het blad. Dank zij een goede samenwerking van alle bevoegde autoriteiten zal er binnenkort een verordening verschijnen van het departement van Cultuurbescherming en Wetenschappen, waarbij deze zaak op doelmatige en billijke wijze geregeld wordt.

De kloosterlingen kunnen weliswaar werkzaam blijven bij het onderwijs, maar zullen een belangrijk verminderd salaris hebben. Het aldus vrijkomende geld zal mede gebruikt worden tot verlaging van de leerlingenschaal — dus aan vorming van kleinere klassen en dientengevolge verbetering van het onderwijs, wat weer werkgelegenheid zal geven aan tal van jonge mannen en meisjes, ook vele r.k., die in de laatste jaren met een onderwijsdiploma, maar ook met de wanhoop in het hart werkloos hebben rondgeloopen.

Op het salaris van de religieuze onderwijzers zal 40 pct worden gekort.
2200 kweekelingen vinden plaatsing.

Naar het A.N.P. vernoemt, zal binnenkort een besluit van den secretaris-generaal van het departement van Opvoeding, Wetenschappen en Cultuurbescherming verschijnen, waarbij het salaris van de religieuze onderwijzers, die in gemeenschap leven, met 40 procent wordt gekort. De aldus vrijgemaakte gelden zullen worden besteed aan een verlaging der leerlingenschaal, waardoor ongeveer 2200 kweekelingen met akte en werklooze onderwijzers als volwaardig gesalarieerde leerkrachten in het onderwijs zullen kunnen worden opgenomen.

Distributiezaken

Distributie van kaas.

Teneinde de bevoorrading van de winkeliers een regelmatiger verloop te doen hebben is besloten met ingang van Maandag 24 Februari a.s. een wijziging in de bonaanwijzingen voor kaas te brengen.

Met ingang van die datum zullen niet — zooals tot nu toe gebruikelijk was — vier bonnen, maar twee bonnen worden aangewezen, welke recht geven op het koopen van kaas. Deze bonnen zullen geldig zijn van Maandag 24 Februari tot en met Zondag 9 Maart a.s. De bonnen, die op 9 Maart nog niet gebruikt zijn, blijven voorts nog veertien dagen geldig, dus tot en met Zondag 23 Maart a.s.

Met ingang van Maandag 10 Maart zullen dan wederom twee bonnen voor kaas worden aangewezen, welke veertien dagen geldig zullen zijn en vervolgens nog veertien dagen gebruikt mogen worden.

Hierdoor zal eenerzijds worden bereikt, dat gedurende de eerste twee weken de winkeliers ten volle aan alle aanvragen van hun klanten kunnen voldoen en anderzijds, dat de mogelijkheid om vier kaasbonnen tegelijk te besteden voor het aanschaffen van een stuk kaas of een geheel kaasje na 10 Maart a.s. weer geopend is.

NIEUWE VONDSTEN IN POMPEÏ.

Prof. Amedeo Maiuri, de superintendant van het Napolitaansche Museum voor klassieke kunsten, heeft dezer dagen medegedeeld, dat bij de opgravingen in Pompeï bewijsmateriaal is gevonden, dat juist op de dag, waarop de voor deze badplaats zoo noodlottige uitbarsting van de Vesuvius in het jaar 79 n. Chr. plaats vond, een groote sportgebeurtenis in 't Open Gymnasium van de stad heeft plaats gehad. Van de 85 lijken die zijn uitgegraven, lagen twintig, die klaarblijkelijk sportlieden waren, in het palestra voor het theater; zij droegen sportkleeding, zooals men die toenmaals bij hardloopwedstrijden droeg, alsmede bijzondere hardloop-sandalen. De houding van de lijken, of liever gezegd de afgietsels van de lichamen, zoo verklaarde prof. Maiuri verder, toont, dat de sportlieden door de heete aschregen van de vulkaan zijn verrast en getracht hebben zich in veiligheid te brengen, terwijl vele toeschouwers op het gezicht liggend en met over het hoofd getrokken kleeren gevonden werden, die zich zoo tegen de aschregen en de giftige gassen trachtten te beschermen. Onder de geschriften die gevonden zijn, bevinden zich talrijke carricaturen, slagzinnen en kleine gedichten, die uiterst waardevol zijn voor de kennis omtrent het sociale leven in Pompeï.

De uitgravingswerkzaamheden worden inmiddels onder leiding van prof. Maiuri voortgezet; men wil het geheele gymnasium blootleggen, hetgeen een uiterst moeilijke taak is, daar het één van de meest beschadigde gebouwen is.

STADSNIEUWS

PRIJSVRAAG.

— — Bij de door de Vereeniging tot Bevordering der Bouwkunst te Groningen uitgeschreven bouwkundige studieprijsvraag werd de tweede prijs behaald door den heer H. Eldering, te Huizum.

MEVROUW DE WED. DS. JAS OVERLEDEN

— — In den ouderdom van 94 jaar is te Schiedam overleden mevrouw de wed. P. A. J. Jas (Igminia Arnolda Cornelia Roos).

Ds. Jas was indertijd een bekend predikant hier ter stede, die ook menigmaal voor de alhier verblijf houdende troepen, wanneer deze in kampementen gelegerd waren, een preekbeurt vervulde.

DE PROV. FRIESCHE VEREEN. ASTHBRO.

Jaarvergadering.

— — De Prov. Friesche Vereen. „Asthbro" hield op 17 Febr. haar jaarvergadering in Zaal Schaaf albier. In zijn openingswoord gaf de voorzitter, de heer A. de Vries, een beknopte uiteenzetting over de arbeid in het afgeloopen jaar, waarbij hij wees op de groote moeilijkheden bij de propagandavoering, als gevolg van de tijdsomstandigheden.

Ondanks deze moeilijkheden bestaat er echter geenszins reden tot ontevredenheid. Immers als de kroon op ons werk werd in het afgeloopen jaar gevestigd te Amsterdam de zetel der Ned. Ver. „Asthbro", waarbij de Friesche vereeniging thans is aangesloten.

De bestuursverkiezing had tot gevolg, dat de heer S. de Ruiter bij acclamatie werd herkozen, terwijl in de vacatures werd voorzien door de verkiezing van de heeren P. Boersma en v. d. Heide. Tot lid der contrôlecommissie werd de heer P. Kracht aangewezen.

De jaarverslagen van secretaris en penningmeester werden goedgekeurd, waaruit bleek, dat het ledental met c.a. 40 % was gestegen; statuten en reglementen, ontworpen door de Ned. Ver. werden behandeld en aangenomen. Door het hoofdbestuur der Ned. Ver. werd de Prov. Friesche Vereeniging opgedragen in Friesland meer plaatselijke vereenigingen te stichten.

Vereeniging van Kerkvoogdijen in Friesland.

Jaarvergadering te Leeuwarden.

— — De Provinciale Afdeeling Friesland van de vereeniging van kerkvoogdijen in de Nederlandsche Hervormde kerk, hield gister in de koffiekamer van de Harmonie haar jaarvergadering onder voorzitterschap van den heer J. A. Bakker te Menaldum, en wees er op, dat er thans voor de vereeniging zeer belangrijke problemen aan de orde gesteld zijn. Met erkentelijkheid gewaagde spreker er van, dat de Synode ten opzichte van vele vraagstukken op het advies en de voorlichting der vereeniging prijs blijkt te stellen.

Er is thans door de Synode een commissie benoemd, waarin ook onze vereeniging is vertegenwoordigd — aldus spreker — die het vraagstuk van de verhouding tusschen bestuur en beheer der krek tot een oplossing zal trachten te brengen. Ook zijn er thans wijzigingen aanhangig gemaakt van het reglement op de predikantstractementen, in verband waarmede de aandacht der vereeniging gevraagd werd.

Spreker besloot zijn openingswoord met mede te deelen, dat de vereeniging steeds meer aanhang krijgt; bijna 1000 kerkvoogdijen in den lande zijn thans bij de vereeniging aangesloten en van de enkele honderden, die dit nog niet gedaan hebben, behoort het meerendeel tot de categorie van de zeer kleine gemeenten, voor wie toetreding tot de vereeniging uit financieele overwegingen bezwaarlijk is.

De jaarverslagen.

De secretaris-penningmeester, de heer J. G. Jansonius, te Huizum, bracht hierna de jaarverslagen over 1940 uit, waaraan wij het volgende ontleenen. Het aantal aangesloten kerkvoogdijen steeg in 1940 met 14 tot 149; in 1941 traden tot dusver nog als nieuwe leden toe zes kerkvoogdijen, zoodat bij de provinciale afdeelingen thans 155 kerkvoogdijen zijn aangesloten. Er zijn in Friesland thans nog 19 kerkvoogdijen bij de landelijke vereeniging aangesloten, die niet in de provinciale afdeelingen georganiseerd zijn, hetgeen de secretaris een onjuiste toestand achtte.

Het secretariaat der provinciale afdeeling heeft aan verscheidene kerkvoogdijen advies gegeven over tal van beheersaangelegenheden.

Uit de rekening en verantwoording bleek, dat de ontvangsten f 456, de uitgaven f 201 bedroegen.

De begrooting voor 1941 werd vastgesteld overeenkomstig het ontwerp van het hoofdbestuur. De geraamde ontvangsten bedragen f 630, de uitgaven f 400.

Bestuursverkiezing.

Aan de orde was vervolgens de verkiezing van een bestuurslid wegens periodieke aftreding van de kerkvoogdij Menaldum, welke zich niet voor een herkiezing beschikbaar stelde. Gekozen werd de kerkvoogdij te Harlingen.

De verhouding tusschen Bestuur en Beheer der kerk.

De voorzitter hield vervolgens een inleiding over „De verhouding tusschen Bestuur en Beheer der Kerk", waarbij hij op de voorgrond stelde weinig aandacht te willen schenken aan de historische achtergrond van het probleem, hetgeen immers de beoordeeling van het probleem in het huidige tijdsgewricht slechts zou vertroebelen.

Toen spreker voor het eerst optrad als voorzitter der landelijke vereeniging, liet de verhouding tusschen bestuur en beheer in de top van het kerkgenootschap wel het een en ander te wenschen over. Mede door de arbeid der vereeniging, welke ook in de gemeenten een goede verhouding tusschen beheer en bestuur wenschte, is de samenwerking tusschen bestuur en beheer in de top der Kerk vooruit gegaan, zoodat de verhouding thans bijna ideaal te noemen is. De Synode heeft bij haar werkzaamheden de beheersorganen door commissoriale afvaardiging erkend en als actueel voorbeeld van de goede samenwerking noemde spreker de vereeniging, welke het werkblad van de Hervormde Kerk [illegible]

in thans ook onze vereeniging een plaatsje heeft gekregen.

Van de

goede samenwerking in de top

zal een gunstige afspiegeling in de plaatselijke gemeenten thans niet achterwege mogen blijven. Ook plaatselijk kan, gezien de huidige ontwikkeling in het kerkelijke leven, meer overleg gepleegd worden tusschen kerkeraad en kerkvoogdij, o.a. ten opzichte van de vaststelling van de ligger op de predikantstractementen, het kerkelijk bevolkingsregister, de verzorging van de openbare eeredienst, het liturgisch vraagstuk, het onderhoud van kerkelijke gebouwen en de offervaardigheid der gemeenten.

Vooral ten aanzien van het laatste punt is een geregeld contact tusschen kerkeraad en kerkvoogdij gewenscht. In verscheidene gemeenten is het met de offervaardigheid der gemeenteleden slechts matig gesteld, omdat sommigen meenen, dat dit slechts een bijkomende factor is. Het geestelijke leven moet juist in deze tijd door

een groote offervaardigheid

der gemeenteleden versterkt worden. Wij hebben altijd op het standpunt gestaan, dat de predikanten, vrij van aardsche zorgen, het Evangelie moeten uitdragen en daartoe is offervaardigheid noodzakelijk.

Ook het vraagstuk van de zorg voor de jeugd moet in overleg tusschen bestuur en beheer betrokken worden. Enkele kerkgenootschappen, o.a. het Luthersche, staan op het standpunt, dat de kerk zich buiten de opvoeding van de jeugd moet houden. Volgens spreker moet de jeugd wel degelijk in het werk der kerk betrokken worden en in dit verband bepleitte spreker de stichting van vereenigingen van „Jong-Hervormden", gelijk deze reeds in verschillende gemeenten zijn opgericht. Spreker memoreerde hoe reeds verschillende gemeenten de jongeren gelden bijeen zamelen voor restauratiefondsen en in andere gemeenten de gelden voor de Hoofdelijke Omslag ophalen.

Het uiteindelijke ideaal van het hoofdbestuur der vereeniging is, dat deze vereeniging als ongerepte beheersfiguur in het organische verband van de kerk wordt opgenomen, waarbij ook gedacht wordt aan een afvaardiging der vereeniging in de Synode.

De vergadering is hierna verdaagd tot des middags, toen de heer F. van Dijk Tzn. te Leeuwarden een inleiding heeft gehouden over: „Iets uit de geschiedenis van kerk en kerkbouw."

BURGERLIJKE STAND

LEEUWARDEN, van 17 t.m. 19 Febr.

Geboren: Gerrit zv. G. Reitsema en D. van Wijk; Marian dv. J. Prineen en G. Geerdink; Jelle zv. H. Jelgersma en H. de Vries; Rinze zv. G. van der Heide en K. Koopal; Pieter Jakobus Evers zv. H. Bootsma en A. Halma, van Marrum; Wieke Annie dv. A. Kamstra en W. Zijlstra; Geertje dv. A. Veenstra en I. de Leeuw; Petrus Richard zv. L. F. A. Heijsters en A. Ploeg; Uko Cornelis zv. U. C. Pruis en J. T. I. Smits.

Ondertrouwd: A. Hoekstra, 28 j. van Nijmegen en J. H. Meijer, 29 j.

Overleden: D. de Jong, 80 j., man van S. Gras; G. Tadema, 58 j., wed. van J. Veiver; K. v. d. Ploeg, 53 j., man van R. de Jong, van Arum; A. C. C. v. Lingen, 84 j., wed. van G. Boekenoogen; J. ten Brug, 77 j., man van S. de Koe; J. Oosterhoff, 70 j., man van C. M. Wesselink, eerder wedn. van B. J. Hajonides v. d. Meulen; G. Jager, 49 j., vrouwelijk ongehuwd; M. C. de Boer, 73 j., vrouwelijk ongehuwd; K. de Jong, 67 j., man van A. Keuning; P. Attema, 61 j., wed. van A. Haringa; G. de Vries, 85 j., wed. van W. v. d. Zweep; A. H. Voe, 97 j., wed. van J. W. v. Dijk; J. Fortuin, 68 j., man van J. Stroosma; G. v. d. Woude, 76 j., wed. van A. Broekhuijsen; L. G. de Vries, 79 j., geh. gew. met F. Hoogstra; Jelle, 2 dg., zv. H. Jelgersma en H. de Vries; A. Leere, 65 j., vrouw van W. Veltman; Gatse, 4 mnd., zv. IJ. v. Dijk en P. Stedehouder; H. de Vries, 61 j., vrouwel. ongehuwd.

WONSERADEEL, 6—12 Februari

Geboren: Sietse zv. B. Miedema en B. ten Brink te Hieslum; Marie dv. S. Anema en C. M. Faber te Witmarsum; Sijtske dv. J. van der Eems en D. Althof te Pingjum.

Ondertrouwd: C. L. Kramer te Putten (G.) en F. Ras te Kornwerderzand.

Overleden: T. Hoekstra, 54 jaar, vrouw van F. Hiemstra te Arum, overl. te Leeuwarden; Anna Kuipers, 20 jaar, ongeh., te Kimswerd, overl. te Leeuwarden; B. Steensma, 69 jaar, wed. van A. Kamstra te Arum; P. Wiersma, 54 jaar, vrouw van K. Velzen te Parrega; J. van der Velde, 86 jaar, wed. van J. de Boer te Witmarsum; Y. Henget, 62 jaar, wed. van D. Yska te Gaast.

Leeuwarder Gemeenteraad

19 Februari.

De Raad is hedenmiddag bijeen geweest onder voorzitterschap van den loco-burgemeester, den heer G. Botke. De burgemeester en de heer J. de Boer waren wegens ziekte verhinderd; voorts waren afwezig de heeren Turksma en Beuving.

Mededeelingen.

Bij het verslag van de Commissie tot weering van schoolverzuim over 1940 maakt de heer H. DE BOER enkele opmerkingen. Hij wijst daarbij allereerst op de sterke stijging van het aantal verzuimen, dat opliep van 151 in 1938 tot 291 in 1940. De commissie wijt deze stijging aan enkele factoren, die voor een deel voortvloeien uit de oorlogsomstandigheden. Drievierde van deze verzuimen bleek ongeoorloofd te zijn, en daarvan weer een vierde het gevolg van het zg. spijbelen. De ouders bleken vaak geen invloed meer op hun kinderen te hebben.

Spr. meent, dat hier maatregelen moeten worden genomen. Wie zal zeggen, dat de toestand niet nog erger zal worden, wanneer de oorlog nog lang voortduurt? In Rotterdam is, naar spr. betoogt, door soortgelijke omstandigheden reeds een sterke stijging van de jeugdcriminaliteit opgetreden, waartegen men thans maatregelen beraamt. Dat bewijst dat we hier met een ernstig verschijnsel hebben te maken; het rapport is een waarschuwing. Een stijging der jeugdcriminaliteit is hier nog niet voorgekomen, maar moet worden verhinderd. Spr. meent, dat de gemeenschap hier een taak heeft. Hij wil geen bepaalde maatregelen vragen, maar dringt er op aan, dat B. en W. aandacht aan het rapport zullen willen wijden.

De VOORZITTER meent, dat men moeilijk bepaalde maatregelen kan voorstellen; deze materie is daarvoor te ingewikkeld. Reeds eenige jaren heeft deze zaak de aandacht van B. en W. Een middel, dat men eenige jaren geleden kon toepassen, is nu onbruikbaar, doordat de kinderen op verschillende tijden naar school gaan. Het is echter van het grootste belang, dat de ouders de beteekenis van deze aangelegenheid inzien. De stijging van het aantal verzuimen is nog niet onrustbarend, maar een verdere toeneming moet toch worden tegengegaan.

Conform het voorstel van B. en W. wordt het rapport vervolgens voor kennisgeving aangenomen.

Benoeming.

Voorstel van B. en W. tot benoeming van een lid van de financieele commissie, vacature-IJ. de Wallen. Benoemd wordt de heer Geerts met 22 st. De heer Feitsma krijgt 2 st., de heer Praamsma 1 st., blanco 1 stem.

Voorstel van B. en W. tot overplaatsing van den heer A. Roosma als hoofd van gemeenteschool 13a naar gemeenteschool 1. Z.h.st. aangenomen.

Verhuring winkels.

Voorstel van B. en W. tot verhuring van de winkel op de hoek van de Tuinen ZZ. en de Voorstreek aan D. A. Dirks. Aangenomen.

Voorstel tot verhuring van de perceelen Droevendal no. 1, Oude Oosterstraat no. 4, St. Jacobsstraat no. 33, Ossekop no. 2, Ossekop 2a, en Berlikummermarkt 15, resp. aan Dr. S. Wartena, A. en T. Haak, mej. A. M. Duijm, F. van der Wend, J. van der Meulen en Jildo van der Meulen. Aangenomen.

De heer MEEK wijst op een clausule in de huurcontracten, krachtens welke het onderhoud geheel voor rekening van de huurders komt. Is, zoo vraagt spr., hierop contrôle?

De VOORZ. veronderstelt van wel.

Het voorstel wordt aangenomen.

HET GEBOUW RAADHUISPLEIN 30.

In Augustus 1940 heeft de Raad een bedrag van f 12.800 beschikbaar gesteld voor de noodzakelijk gebleken verbetering van het gebouw Raadhuisplein 30, en voor wijziging van de indeeling ervan. Ged. Staten bleken echter, conform het oordeel van den hoofdingenieur van de Prov. Waterstaat, van meening, dat onder de algeheele verbetering ook diende te worden begrepen het herstel van de voor- en zijgevel van het pand, die sterke vervalsverschijnselen vertoonen.

Het oorspronkelijke plan is daarop herzien en wordt thans in de nieuwe vorm door B. en W. aan de Raad aangeboden. In verband hiermee en als gevolg van de stijging der materiaalprijzen moet het aanvankelijk voor dit werk uitgetrokken bedrag worden gewijzigd in f 22.200. B. en W. stellen voor, tot uitvoering van dit plan te besluiten en over te gaan tot wijziging van de begrooting der gemeente en van die van het bedrijf der gemeentewerken, diensten 1940 en 1941.

De heer POSTHUMA zegt, dat het voorstel hier nu voor de derde maal in behandeling komt. Geen van de beide voorgaande keeren schijnt Gemeentewerken te hebben opgemerkt, dat de gevels in verval waren; men moest daarop door den hoofdingenieur van de Prov. Waterstaat worden attent gemaakt. Dat spijt spr. zeer.

Spr. vraagt voorts, of het niet beter is, het voorstel nog maar eens terug te nemen, en met het plan te komen het gebouw nu maar heelemaal te vernieuwen. Hebben B. en W. ook overwogen, wat dat zal moeten kosten?

De heer PRAAMSMA gaat met het voorstel van B. en W. accoord. De Raad krijgt immers, wat ze graag heeft willen hebben. Indertijd wilden B. en W. alleen de kap en de centrale verwarming verbeteren; de Raad drong er toen al op aan, om meer aan het gebouw te besteden, daar men toen reeds verwachtte, dat er eerlang nog wel meer aan zou moeten gebeuren. Thans komt men met een voorstel, dat practisch de algeheele vernieuwing van het gebouw beteekent. Spr. verheugt zich over dit plan, dat hij veel beter acht dan de voorgaande plannen. Hij dringt aan op spoedige uitvoering en op aanbesteding.

Mevr. VAN DIJK had overlegging van teekeningen verwacht. Het plan lijkt haar

een slag in de lucht.

Spr. verbaast zich voorts over de ontworpen indeeling en vraagt zich af, of die soms voortvloeit uit de bestaande fundamenten. Zij sluit zich aan bij het betoog van den heer Posthuma.

De heer MOLENAAR sluit zich aan bij de woorden van den heer Praamsma. Hij acht voorts de opmerking van den heer Posthuma onjuist. De toestand van de gevels heeft wel degelijk ook de aandacht van de gemeentewerken gehad. De een laat echter andere dingen zwaarder wegen dan een ander. De directie van gemeentewerken achtte in ieder geval de verbetering van de gevels niet zoo urgent als de provinciale waterstaat. Ook spr. heeft de teekeningen gemist; hij heeft echter de indruk, dat men zooveel mogelijk de oude uiterlijke vormgeving van het gebouw wil behouden. Spr. meent, dat algeheele nieuwbouw veel meer zal moeten kosten. Spr. besluit met op aanvaarding van het plan van B. en W. aan te dringen.

De heer WESTRA sluit zich aan bij het betoog van den heer Posthuma. Spr. acht de oplossing, die nu wordt verkregen onvoldoende.

De heer ROM COLTHOFF heeft indertijd niet alleen bezwaren doen hooren tegen de slechte staat van de gevel, maar ook tegen het onooglijke ervan. Ook spr. had gaarne een teekening gezien, waaruit had kunnen blijken, dat met zijn bezwaren rekening werd gehouden. Hij zou er voor voelen, het oude gebouw geheel af te breken.

De VOORZITTER had gedacht, dat de heele Raad de gevoelens van den heer Praamsma zou deelen. Het gebouw wordt bijna geheel vernieuwd en

naar de eischen des tijds ingericht.

Spr. zegt, dat de nieuwe gevels in de trant van de oude zullen worden opgetrokken en goed zullen passen in hun omgeving. Het opzetten van een plan voor algeheele nieuwbouw zal zeer veel tijd vorderen; een snelle uitvoering van dit plan is ook noodzakelijk met het oog op de benoefte aan ruimte, die thans wordt gevoeld.

Nadat spr. nog enkele opmerkingen heeft beantwoord, wordt overgegaan tot de replieken.

De heer POSTHUMA wil wichten voor 't argument, dat hier snel moet worden gehandeld. Spr. heeft zijn opmerking over Gem.-werken vooral gemaakt, omdat hij zich sinds jaren heeft verzet tegen de inschakeling van provinciale ambtenaren in de diensten der gemeente.

De heer ROM COLTHOFF meent, dat men de raad niet mag verwijten, dat men voor de derde maal dit voorstel te behandelen krijgt. B. en W. hadden dan indertijd maar een beter voorstel moeten indienen.

De heer MOLENAAR antwoordt hierop, dat het vorige voorstel in de raad geen verzet heeft ontmoet. Hij gaat op verschillende opmerkingen, door de raadsleden gemaakt, in, waarbij hij zich kant tegen de houding van B. en W., die aan de opmerkingen van de provinciale deskundigen, meer waarde hechten dan aan die van hun eigen ambtenaren.

De heer PRAAMSMA besloot, dat deze post oorspronkelijk een onderhoudspost is geweest. Voor verwijten in de een of andere richting is hier geen plaats. Wanneer men eenigermate nauwkeurig de stukken heeft gelezen, dan weet men, dat het heele gebouw wordt vernieuwd. Voor algeheele vernieuwing zou men geen vergunning krijgen.

Mevrouw v. DIJK vraagt, of er misschien na Zaterdag nog nieuwe stukken [illegible] zijn gelegd?

De VOORZITTER ontkent zulks, brengt vervolgens het voorstel van [illegible] in stemming. Het wordt aanvaard [illegible] stemmen. (Tegen de heeren Balk, Buiël, Rom Colthoff en Fennema [illegible] v. Dijk.)

TIJDELIJKE TOELAGE VOOR GEMEENTEPERSONEEL.

Tenslotte wordt besloten tot [illegible] van verordeningen tot het verleenen van een tijdelijke toelage aan het gemeentepersoneel en tot wijziging van de kinderverordening.

De heer POSTHUMA had de laag[illegible] nen liever nog wat extra verhoogd. Spr. vraagt nog enkele inlichtingen. Hij meent, dat lieden, die zoo af en toe in de gemeente werken, niet onder van geling vallen, en hij zou gaarne zien, met hun bezoldiging hiermee [illegible] wordt gehouden. Is bruto loon [illegible] pensioengrondslag? Dan meent spr., bepaalde gevallen de grens van [illegible] worden overschreden.

De heer WIERSMA verheugt zich het voorstel van B. en W. De grens laag naar spr.'s oordeel, maar daarom het college niets doen. Spr. meent, moeilijkheden, als gevolg van de stijging kosten van levensonderhoud voor het soneel, dat net boven deze grens ligt, even zwaar zijn als voor hen, die onder deze grens liggen. Spr. herinnert aan besluit van de Prov. Staten van Zeeland voor alle salarissen beneden f 2000 een hooging van 10 % hebben ingevoerd. baast zich erover, dat hier niet iets lijks kan worden voorgesteld, al bestaat hij of het besluit van Zeeland de grens ring van het Rijk zal krijgen. Spr. voorts, om bij de bepaling van het bedrag geen rekening te houden met inkomsten wegens overwerk of Zondagbeid.

De VOORZITTER beantwoordt de maakte opmerkingen, waarbij hij er op dat de regeling in het algemeen geen lijkheden zal opleveren. Onbillijkheden len steeds voorkomen worden; in van een afwijkende regeling zou een zijn, meer niet.

Nadat de heeren POSTHUMA en SMA nog een opmerking hebben gemaakt en deze door den VOORZITTER zijn woord, wordt het voorstel van B. en aanvaard.

Zitting van het Duitsch Landgerecht.

Belediging van de Duitsche Weermacht.

Een ambtenaar van het departement Sociale Zaken, de 40-jarige M., die was met de behandeling van aangevraheden van gesubsidieerde instellingen, bij een ambtelijk bezoek aan een [illegible] huis nabij Breda een in de Duitsche gesteld gedicht bij zich, dat een vo[illegible] Duitsche Weermacht in hooge mate [illegible] digende strekking had. Hij liet de [illegible] trice van het huis het gedicht zien en vroeg, aadat zij het gelezen had, er schrift van te mogen nemen, hetgeen goedvond. De directrice droeg toen assistente op, vier doorslagen er van schrijfmachine te maken ten behoeve [illegible] eenige aan de inrichting verbonden sonen. Een dezer, een boekhouder, die tijd tot tijd de administratie van het terhuis kwam nazien en die tegelijk den heer M. daar aanwezig was, naar afschrift mee naar huis en toonde het o.a. aan zijn 17-jarigen zoon.

Met genoemden ambtenaar hadden Dir[illegible] de directrice, de assistente en de boek[illegible] der zich voor het Landgerecht te Den [illegible] te verantwoorden wegens verspreiding het lied in kwestie.

M. erkende een groote fout te hebben maakt door het Duitsch-vijandige lied de directrice van de instelling, bij welke uit hoofde van zijn ambt op bezoek was laten lezen, doch hij voegde er aan niet de bedoeling te hebben gehad het verspreiden en het dan ook niet aan [illegible] ren te hebben gegeven.

De directrice gaf toe, dat zij de afd[illegible] ten had laten maken ten behoeve van ge aan de inrichting verbonden heeren van de vrouw van den dokter. Zij [illegible] overigens alle politiek buiten het huis [illegible]

De assistente bevestigde, dat zij het had overgetikt in vier exemplaren en zij welbewust van de inhoud had [illegible] genomen.

De boekhouder had, zoo zeide hij, gedicht aan enkele personen, o.a. zoon, laten lezen, omdat hij het zoo gesteld vond.

In zijn eisch deed de Staatsanwalt [illegible] komen, dat het zeer verkeerd is geweest ten met een voor Duitschland beleedigenden inhoud te verspreiden en dat dit [illegible] een ambtenaar als M. ernstig moet worden aangerekend, wijl hij als vertegenwoordiger van het departement het bezoek aan de inrichting kwam brengen. De eisch luidde 15 maanden gevangenisstraf met aftrek van drie maanden preventieve hechtenis.

Tegen de directrice eischte spreker [illegible] boete (in verband met haar gezondheidstoestand werd in dit geval geen vrijheidsstraf gevorderd), tegen de assistente [illegible] maand met aftrek van preventief (ook een maand) en tegen den boekhouder [illegible] maanden gevangenisstraf, onder aftrek van de drie in voorloopige hechtenis doorgebrachte maanden.

De rechter veroordeelde M. tot een [illegible] gevangenisstraf, de directrice tot f 500 (van in verrekening met voorarrest [illegible] wordt afgetrokken), de assistente overeenkomstig de eisch tot een maand met [illegible] en den boekhouder tot zes maanden [illegible] aftrek.

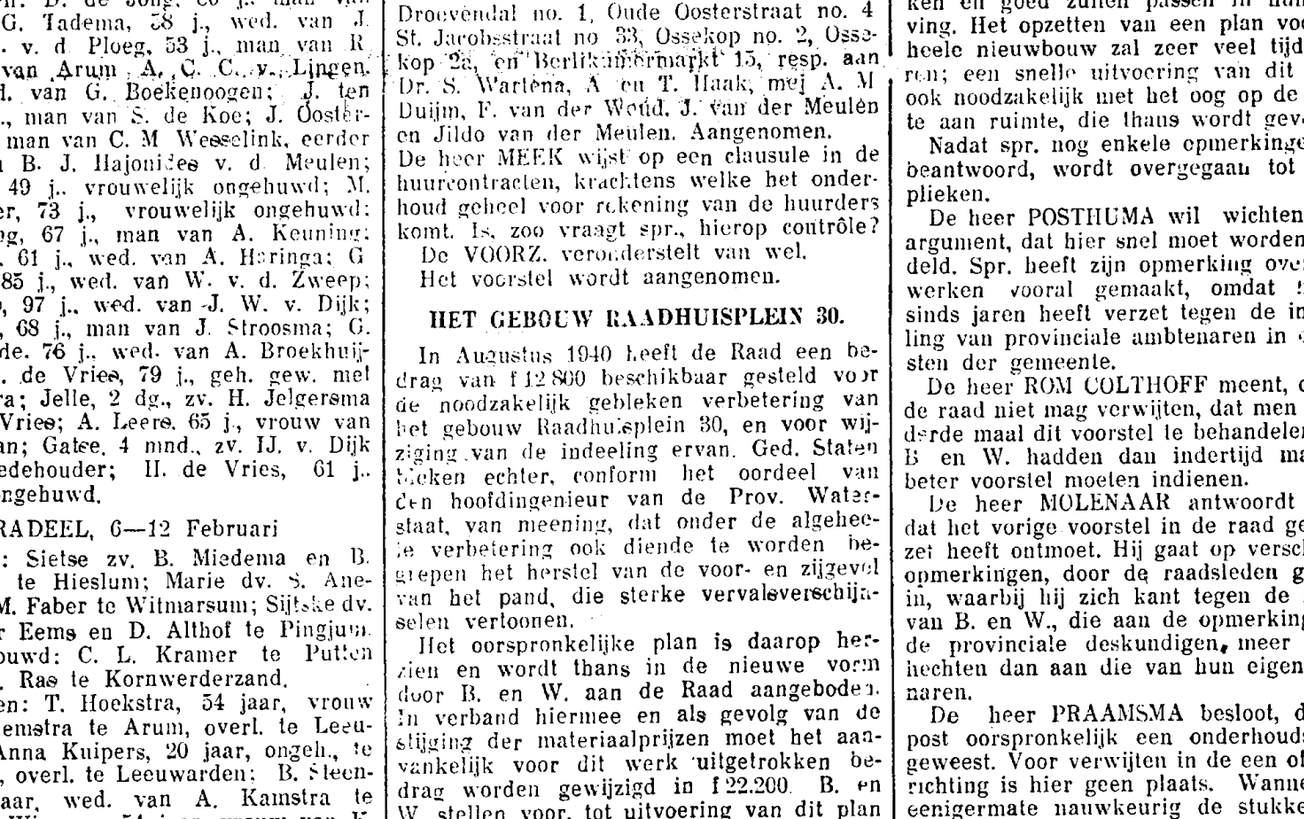

Deventer heeft nog de traditie van den omroeper, die iedere belangrijke mededeeling op deze merkwaardige wijze bekendmaakt (Foto Pax-Holland)

— Maandagmiddag werd het vierjarig meisje B. H., wonende aan de Weteringkade aangereden door een paard en wagen, doordat de voerman voorrang moest verleenen en hierdoor op 't trottoir terecht kwam. Het kindje werd met verwondingen aan beenen en rug naar het ziekenhuis aan de Zuidwal vervoerd, waar het in de afgelopen nacht is overleden.